

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Liber III. De iis quæ ad Sacerdotem pertinent post Missam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

LIBER TERTIUS.

De iis quæ ad Sacerdotem pertinent post Missam.

CAPVT PRIMVM.

De altari, eiusque ornatu.

NTER cætera, quæ ad Sacerdotem pertinent post Missam, non infimum locum habent ea quæ de stipendio pro Missa celebrata, dati solita, scitu sunt necessaria; propterea, de his fusè agendum hic erit, & si Deo placuerit, cum legentium utilitate non contemnenda.

S. I. Premittuntur quadam de stipendio, deque fructu Missæ.

Premitto posse, siue iure, siue iniuria, pro Missa accipi stipendium.

Primo, ut pretium ipsius fructus spiritualis Missæ. Secundo, ut pretium laboris, qui suscipitur in celebranda Missa quique intrinsecè in ea reperitur, qualis est v.g. labor vestiendi sacras vestes, dicendi Missæ orationes; agendique cætera, sine quibus Missa ritè non constat. Labor, qui suscipitur, in recitanda Missa novem Epistolarum, vel in Missa, in qua legitur Passio Domini nostri, intrinsecus etiam censendus est, cum sine illo talis Missa ritè non constet.

Tertio, ut pretium laboris, qui suscipitur propter circumstantias aliquas extrinsecas, qualis est v.g. labor, seu obligatio celebrandi in tali distanti loco, in tali tempore, & simili. Huc pertinet labor Missæ solemnæ, seu cantatæ, qui sine dubio extrinsecus est, & maior, quam labor privatæ.

iuxta illud: *Qui Altari seruit, de Altari vivat.*

Quinto, ut pretium pro obligatione, quam recipit Sacerdos applicandi fructum pro tali persona cum possit pro alia.

Sexto, ut elemosyna, seu ut donum ex mera liberalitate.

2. Certum ergo est, si pecunia recipiatur ob primum ritum ex dictis, esse veram simoniam. Ita Doctores passim in *tr. de Simonia* Idem puto, si ex secundo titulo: siquidem labor intrinsecus Missæ, cum sit in ipsa necessario imbibitus, vendi non potest, quia convinceretur & ipsa Missa tunc vendi. Ita idem *ibid.* Ex aliis quatuor titulis posse stipendium accipi, fatemur; Sic Suar. Vasq. alique apud Marchin. *de ord. tr. 3. p. 2. c. 15. num. 3.* id quod agitur in *tractatu de Simonia*. Sicuti etiam opines fatentur stipendium pro applicatione Missæ esse licitum, quod vel lege Ecclesiastica taxatum, vel communi consuetudine in singulis Regionibus consuetum fuerit. Et quidem communiter in Italia unus Iulius, seu Argenteus esse solet pro feriatis Missis; ex Marchin. *de ord. tr. 3. p. 2. c. 15 n. 19.* Pro festivis vero alibi duos, alibi unum cum dimidio, mirulve ex Bonac. *de Sacram. disp. 4. q. ult. punct. 8 n. 13.* Vide infra § 3. n. 35.

3. Supponimus autem, fructum Missæ triplicem esse. Generalem, Specialem, seu medium, & Specialissimum. Ita Sotus, & alij apud eundem March. *ibid. c. 13. n. 5.* & passim. Generalis est ille fructus, qui cedit Summo Pontifici, Imperatori, Episcopo, & omnibus fidelibus, ex eo quod Ecclesia vult, ut omnis Sacerdos, in quolibet Sacrificio, pro his offerat. Et hic fructus oblati tot personis non diminuitur singulis ex consortio aliorum, dependet enim ex Christi, & Ecclesiæ instituto,

nec Sacerdos potest illum suspendere, nec alteri de pro illo stipendium accipere.

4. Specialis; seu Medius est ille fructus, qui cedit fideli particulari, pro quo applicatur, à Sacerdote, atque hunc esse finitum diximus *lib. 2. cap. 2. § 1. num. 1.* taxatum à Christo Domino ad tot gradus, & non parva ita ut applicata Missa pro uno fideli, afferat illi incrementum v.g. ut decem, applicata pro decem fidelibus afferat singulis emolumentum v.g. ut unum. Quoties Sacerdos siue ratione stipendi, siue ex decem Missam alicui applicat, hunc fructum specialem accipit.

5. Specialissimus est ille fructus qui cedit ipsi Sacerdoti celebranti, diciturque etiam Personalis, & hunc possit à se Sacerdos abdicare, & dare alteri, acceptum stipendium dicemus infra § 3. n. 61.

6. Supponimus tertio, quod quamvis olim taxatum stipendium Missæ multa verterentur in dubium locum essent, an non; hodie tamen post Decreta Urbani VIII. de Celebratione Missarum, ea ita sunt declarata, ut perspicuum sit casus conscientie explicantibus quare quid absolute, & circa hanc constitutionem probum fuerit. Quare nostra major industria in eo hic debet, ut doceamus, quid suppositis dictis Decretis probandum; nec tamen omitemus, si quando oportet ad praxim, illud quod absolute fieri poterat innuere.

Decreta autem hæc obligare per totum orbem, & per Italiam solum, mihi certum est; quia universaliter quuntur, & quando in obligatione computandi ratione cuiuscumque Conventus, eoque Romanum mittendum Congregatio, solum Italiam comprehendere, expressè restrictit, dicens hanc computationem faciendam de existentibus intra fines Italie, & Insularum abbas. Ostendit ergo in aliis Decretis non adesse talem limitationem. Decreta autem sunt hujusmodi.

Decreta Sacra Congregationis Concilij Urbani VIII. Celebratione Missarum Editæ 21. Junij 1625.

7. Cum sapè contingat, &c. Et infra. *Ac primo* est prohiberi, atque interdictum ne Episcopi, in Diocesi Synodo, aut Generali in Capitulis Generalibus, aut quomodocumque, reducant onera Missarum celebrationis, aut post idem Concilium imposita, aut in limine festinationis; sed pro his omnibus reducendis, aut moderandis, & commutandis ad Apostolicam Sedem recurratur, qui diligenter perspecta, id statuet, quod magis in Deum, & pedire arbitrabitur. Alioqui reductiones, moderationes, & commutationes hujusmodi, si quas contra hujus prædictam formam fieri contigerit, omnino nullas, atque inanes decernimus.

8. Diende, ubi pro pluribus Missis etiam ejusdem qualitatis celebrandis, plura stipendia quantacumque, tam magna, & exigua, siue ab una, siue à pluribus personis percipienda fuerint, aut conferuntur in futurum Sacerdotibus, Clericis, Capitulis, Collegiis, Hospitalibus, Societatibus, Monasteriis, Conventibus, Congregationibus, Domibus, & c. pitis quibusque, tam secularibus, quam Regularibus, Sacra Congregatio sub ostensione dicendi Iudicij, & ac præcipit, ut absolute tot Missa celebrentur, & rationem attribuat elemosyna præscripta fuerit, & alioquin ij, ad quos pertinent sue obligationi non satisfecerint, quin imo graviter peccent, & ad restitutionem teneantur.

9. Id vero, ut deinceps observetur exactius, & iudicia ratio eadem auctoritate, revocat Privilegia, & Indulta, quibusvis personis, Ecclesiis, ac locis pitis, tam secularibus

Declarationes aliquot Sacre Congregationis Concilij
S. D. N. Urbani Papæ VII I. auctoritate editæ, supra
Decretis ejusdem Congregationis, de
Celebratione Missarum.

quam regularibus cujuscunque Ordinis, Congregationis, & Instituti, quancunque ob causam concessa, quibus indulgetur, ut certarum Missarum, vel Anniversariorum celebratione, aut aliquibus Collectis, seu Orationibus plurimum Missarum oneribus in futurum suscipiendis satisfiat.

10. Ac similiter omne damnable lucrum ab Ecclesia removere colens; prohibet Sacerdoti, qui Missam suscipere volens, cum certa elemosyna, ne eandem Missam alteri, parte ejusdem elemosyna sibi retenta, celebrandam committat.

11. Præterea ne in Ecclesiis, in quibus onera Missarum perpetuum imposita sunt Sacerdotibus in eis, ut par est, adimplendis, eo tepidiores, ac segiores reddantur, quod onera hujusmodi, cum nulla, aut parva sint utilitate compensata: statuit, atque decernit, ut pecunia, ac bona mobilia Ecclesiis, Hospitalibus, Congregationibus, Monasteriis, Conventibus, ac locis omnibus tam secularibus, quam regularibus, atque illorum personis in futurum simpliciter accipiendis cum onere perpetuo Missarum celebrandarum ab eis, ad quos pertinent, sub pena interdicti ab ingressu Ecclesiæ ipso facto incurrenda, a die realis acquisitionis, scilicet deponi debeant penes adem Sacram, vel personam fidei, & facultatibus idoneam, ad effectum illa, seu illorum pretium quamprimum investendi in bonis immobilibus fructiferis, cum expressa & individua mentione oneris, quod illis annexum reperitur: ac si eadem bona, immobilia auctoritate Apostolica deinceps alienari conigerit eorumdem personarum, sub eadem pena, ut supra, deponi, atque in aliis bonis fructiferis eidem fructiferis, cum ejus oneris repetitione, atque annexione, converti debeat.

12. Ad hoc Sacra Congregatio, quibusvis Capitulis, Collegiis, Societatibus, & Congregationibus, nec non omnibus, & singulis Ecclesiis, ac priorum locorum, tam secularium, quam regularium Superioribus, vel aliis, ad quos pertinent, districte prohibet, ne in posterum onera perpetua suscipiant Missarum celebrandarum, secularibus quidem sine Episcopi, vel ejus Generalis Vicarii: Regulares vero sine Generali vel Provinciali consensu, & licentia in scriptis, & grati concedenda: alioquin sacralis, qui huius prohibitionis transgressor extiterit, ab ingressu Ecclesiæ interdictus sit ipso: Regularis vero, pena privationis omnium officiorum, que tunc obtinebit, ac perpetua inhabilitatis ad alia de cætero obtinenda, vocisque activa, & passiva absque alia declaratione incurrat.

13. Elemosynas vero manuales, & quotidianas pro Missis celebrandis ita demum iidem accipere possint, si oneribus antea impositis ita satisfecerint, ut nova quoque onera suscipere valeant, alioquin omnino abstineant ab hujusmodi elemosynis, etiam sponte oblati in futurum recipiendis, & capsulas auferant ab Ecclesiis, cum inscriptione illa Elemosyna pro Missis vel alia simili, sub usdem penis ipso facto incurrendis, ne fideles hoc ratione frustrentur.

14. Episcopus vero, seu ejus Vicarius aut Generalis, vel Provincialis, ubi de licentia pro perpetuis oneribus fuerint requisiti, in singulis casibus, diligenter inquirent, de singulis Missarum celebrandarum obligationibus cuique Ecclesiæ, Monasterio, aut loco pio incumbendis, nec antea assensum hujusmodi, aut licentiam prebeant, quam eis legitime constituit illius Sacerdotes tam novo oneri suscipiendis, quam antiquis iam susceptis satisfacere posse: præcipueque rationem habeant, ut redditus, qui Ecclesiis, aut locis piis relinquuntur omnino respondeant oneribus adiunctis, secundum morem cujuscunque Civitatis, vel Provinciae, intelliganturque, si in re tanti momenti desides, aut negligentes fuerint in novissimo die se huius prætermissi muneris rationem esse reddituros, &c.

Porremo Superiores existentes intra fines Italiae, & Insularum adiacentium, computent in primo congregando Capitulo redditus Conventuum eorumque summam ad Sacram Congregationem mittant, ut &c.

15. Super prima Sacre Congregationis Decreto de celebratione Missarum, quo prohibetur, ne Episcopi in Diocesano Synodo, aut Generales in Capitulis Generalibus, vel alias, quocummodo reducant onera ulla Missarum celebrandarum, aut post idem Con. Trid. imposita, aut in limine foundationis. Queritur, quid si legatum sit ita tenue, non sit qui velit onus illi injunctum subire, & si recurrendum sit ad Sedem Apostolicam pro moderatione oneris, totum sive fere totum infundendum sit pro expensis ad id necessariis?

16. Secundò, super secundo ejusdem Congreg. Decreto, quo cavetur, ut celebrentur tot Missæ, quot ad rationem tributa elemosyna præscripta fuerint. Queritur an verba illa (præscripta fuerint) intelligenda sint de præscriptione facta ab offerente, vel ab Ordinario?

17. Tertiò, an cum Ordinarius præscripserit elemosynam congruam juxta qualitatem loci, personarum, ac temporum, Sacerdotes accipientes stipendium quibus congruum teneantur Missam ab offerente præscriptam celebrare?

18. Quariò, an Sacerdotes, qui tenentur Missas celebrare ratione Beneficii, seu Capellanie, legati, aut salarii, possint etiam Manualem elemosynam pro Missis votivis, aut defunctorum recipere, & unico Missæ Sacrificio utriusque oneri satisfacere?

19. Quinò, postquam quod Testator relinquit, ut celebrentur pro ejus anima centum Missæ absque ulla præscriptione elemosynæ. Queritur, an liberum sit Hæredibus, an elemosyna præscribenda sit ab Ordinario?

20. Sextò, super tertio Congregationis Decreto, in quo eadem Congregatio revocat Privilegia quibus indulgetur, ut certarum Missarum, vel Anniversariorum celebratione, aut aliquibus Collectis, seu Orationibus plurimum Missarum oneribus in futurum suscipiendis, intelligenda sint de suscipiendis post Privilegium?

21. Septimò, super quarto ejusdem Congregationis Decreto quo prohibetur Sacerdoti, qui Missam suscipit celebrandam cum certa elemosyna, ne eandem Missam alteri, parte ejusdem elemosynæ sibi retenta, celebrandam committat. Queritur, An permittendum sit administratoribus Ecclesiarum, ut retineant aliquam elemosynarum portionem, pro expensis mantentionis Ecclesiæ Altarium, Inferientium, Paramentorum vini, luminum, Hostiæ, & similitum?

22. Octavò Au hoc Decreto habet locum in Beneficiis qua conferuntur in titulum, id est, an Rector Beneficii, qui potest per alium celebrare, teneatur Sacerdoti celebranti dare stipendium ad rationem reddituum Beneficii?

1. Nonò. An Sacerdotes, quibus aliquando offertur elemosyna maior solita pro celebranda Missa, debeant dare eandem integram elemosynam iis, quibus Missas celebrandas committunt.

2. Decimò Super Quinto ejusdem Congreg. Decreto, quo inter cætera statuuntur, in hæc verba. Elemosynas, & oblationes manuales, & quotidianas pro Missis celebrandis, ita demum iidem accipere possint, si oneribus antea impositis, ita satisfecerint, ut nova quoque onera obire valeant alioquin omnino abstineant ab hujusmodi elemosynis, etiam sponte oblati, in futurum recipiendis, & Capsulas auferant. Queritur, An hoc Decretum prohibeat absolvi, quo minus accipiant novas elemosynas ij, qui acceptis non satisfecerunt, & quid, si longo tempore possint omnibus satisfacere?

3. Undecimò, quid offerentes elemosynas, audito impedimento, consentiant, ut Sacerdos Missas celebret, cum primum poterit?

4. Duodecimò, An pena interdicti, & alia apposita in eodem Decr. afficiant tam eos, qui accipiunt elemosynas contra formam ibi præscriptam, quam eos, qui non auferunt Capsulas

Capsulas ab Ecclesiis ut ibidem prescribitur.

27. Decimotertiò, An in hoc Decreto comprehendantur illa Capsula, quæ apponi solent in Ecclesiis in die Commemorationis omnium Defunctorum, & vulgo dicuntur Calle de Morti?

28. Decimoquartò, An Administratores Ecclesiæ magna devotionis, & concursus possit elemosynas pro Missis celebrandis accipere, si iisdem Missis, non nisi post longum tempus satisfacere valeant, ne alias cultus Ecclesiæ, & devotio, ac concursus Fidelium, & aiunt minuantur?

29. Decimoquintò, quia prohibitio dicti Decreti videtur aliquibus directæ solis Capitulis, Collegiis, Societatibus, Congregationibus, nec non omnibus & singulis Ecclesiasticis, & piorum locorum tam secularium quam regularium Superioribus, de quibus sit expressa mentio, non autem privatis Sacerdotibus, qui tantum comprehenduntur sub clausula Generali, (& alios ad quos pertinet) supplicatur pro opportuna declaratione.

30. Sacra Congreg. Cardinalium Concilij Trident. interpretum, auctoritate sibi à Sanctiss. D. N. attributa: ad singula dubia superius proposita, ad hunc modum respondit.

Ad primum, etsi legatum sit adeo tenue, nihilominus pro dicta reductione oneris, ut supra imposuit ab iis, ad quos pertinet, Sedem Apostolicam esse adeundam quæ absque ulla impensa id statuet, quo magis in Domino e re esse iudicaverit. Verumtamen, si in ipsa beneficii erectione, expresse cautum fuerit ut liceat Episcopo in iunctum onus reducere ac moderari legem hanc fundationis, quam Decreta hac de re edita non sustulerunt esse validam, & observandam.

31. Ad Secundum, esse intelligendum de prescriptione facta ab eo, qui elemosynam tribuit, non autem ab Ordinario: quod si tribuens elemosynam, numerum Missarum celebrandarum non prescripserit, tunc tot Missas celebrari debere, quot prescripserit Ordinarius secundum morem sue Civitatis, seu Provinciae.

22. Ad Tertium teneri.

13. Ad Quartum, Sacerdotes, quibus diebus tenentur Missas celebrare, ratione beneficii, seu Capellanie, legati, seu salarii, si elemosynas pro aliis etiam Missis celebrandis susceperint, non posse eadem Missa utrique obligationi satisfacere.

34. Ad Quintum censuit ubi nullam certam elemosynam testator reliquit, esse ab Episcopo prescribendam elemosynam congruam, quæ respondeat oneribus Missarum celebrandarum, secundum morem Civitatis, vel Provinciae.

35. Ad Sextum, ita esse intelligendum.

36. Ad Septimum respondit, permittendum non esse, ut Ecclesiæ, vel loca pia, aut illorum administratores ex elemosynis Missarum celebrandarum ullam utcumque minimam portionem retineant ratione expensarum quas habent in Missarum celebratione, nisi cum Ecclesiæ, & loca pia alios non habeant redditus quos in usum earundem expensarum erogare licet possint, ac tunc quam portionem retinebunt nullatenus valere excedere valorem expensarum, quæ pro ipsorum Missarum Sacrificio necessario sunt subeunda; ac nihilominus, eo etiam casu curandum esse ut ex pecuniis, quæ supersunt expensis ut supra deductis, absolventur tot Missæ celebrantur, quot prescriptæ fuerint ab offerentibus elemosynam.

37. Ad Octavum, non habere locum, sed satis esse, ut Rector Beneficii, qui potest Missam per alium celebrare, tribuat Sacerdoti celebranti elemosynam, congruam, secundum morem Civitatis, vel Provinciae, nisi in fundatione beneficii aliud cautum fuerit.

38. Ad Nonum debere absolute integram elemosynam tribuere Sacerdoti celebranti, nec ullam illius partem sibi retinere posse.

39. Ad Decimū respondit, non prohibere absolute ne propterea, oneribus iam susceptis, non satisfecerint, posse tamen denovo etiam onera suscipere Missarum celebrandarum, modo infra modicum tempus possint omnibus satisfacere.

40. Ad Undecimū, quamvis onera suscepta infra modicum tempus adimpleri nequeant, si tamen tribuens elemosynam pro aliarum Missarum celebratione id sciatur, &

conscientia ut illa tunc celebrentur cum suscipiente suis factum fuerit: decretum non prohibere quæ in casu elemosynæ suscipiantur pro ipsa Missa, seu factoris consensum celebrandis.

41. Ad Duodecimū, has penas non habere locum, suscipiendo onera perpetua Missarum celebrandarum licentia Episcopi, vel epus Generalis, an Provincialis.

42. Ad Decimumtertium, comprehendit.

43. Ad Decimumquartum, non posse nisi de elemosynis, qui elemosynas tribuant, ut supra in responsis ad undecimū.

44. Ad Decimumquintum, comprehendit etiam Sacerdotes.

§. II. Super illud §. Primi in 7. Distincte præbuit Vbi vetatur Episcopis, & Generalibus, ne onera Missarum,

1. Casus est huiusmodi. In Ecclesiâ v. g. Sancti Petri adest obligatio singulis diebus celebrare unam, vel plures Missas, sed deficientibus paucioribus casus redditibus ad hunc finem assignatis, nisi ad computo, nunc non sufficit pecunia, nisi ad solas in hebdomada. Quaritur, An Episcopi, & Generalis Religionum, respectivè pro suis, hodie (nam olim præstant ex Trident. sess. 25. de reformat. cap. 4.) possint ut omittis cæteris, duæ prædictæ Missæ diminuantur, breventur?

2. Sacra Congregatio respondit supra n. 7. Non potest esse ad Pontificem recurrendum.

Et quia quæsitum fuit, an quando ita tenetur, evasit legatum, seu redditus, ut non inveniantur redditus, qui velint tantum onus cum tam parva elemosyna subire: & si recurratur ad Pontificem, totum vel pars redditus in necessariis expensis consumenda sit, inquam, tunc possit Episcopus? Respondit eadem Congregatio supra §. 1. num. 20. adhuc esse recurrendum ad Pontificem: & tunc solum posse Episcopum, quia ipsa Beneficii erectione fuit fortè expresse concelsum ut id Episcopus possit.

Quando ex voluntate fundatorum, vel dantium elemosynam pro Missis ea elemosyna data est ad cultum Ecclesiæ, vel Dei, nunquam posse Episcopum recurrendum quia iam de illis non potest amplius disponere dum putat Viricelli tract. 3. quest. mor. §. 5. contra Leonem Castrum. Verum ego hos sequor non Viricellum, sed quando in limine fundationis ipse fundator voluit ut id possit Episcopus Ecclesiæ iudicatur acceptatam ipsam fundatoris dispositionem. Non igitur tunc dicitur donans, qui supponitur mortuus, sed tunc quando testatus est, & cuius voluntatem acceptavit Ecclesiæ, &c.

Responsionem S. Congregationis numero prædicta latam absolute, & sine ulla interpretatione amplius Diana, aliis, meque etiam citato. Lege. lantano, qui docet Gubernatores Ecclesiæ non posse recedere Missas, ex eo, quod hereditas facta sit difficultas canonis, & ferè decocta.

Non illud (ferè) nam si sit omnino decocta & culpa Ecclesiæ perierit, ad nihil Ecclesiam obligantur mus infra §. 4. n. 89.

Dices Sicuti se habet totum ad totum, sic pars ad partem, sed Sacerdos, seu Ecclesiæ potest totum onus Missarum negligere, si totus census sine sua culpa perierit, ut inferius dicemus §. 3. num. 89. citato. Ergo si pars census sui perpetui oneris sine sua culpa perierit, vel Ecclesiæ poterit partem oneris negligere, si pars census sui perpetui oneris sine sua culpa perierit, Ita discurrunt contra nos Bordonus, & Aversa prædicta Dian part. 10. tract. 16. resol. 65. citati, sed non ex parte lugo. Confirmant: quia quilibet potest ad iudicium reducere contractum; si igitur census deficit ex parte quilibet poterit onus censui additum juxta partem

quam percipit, reformat. Quando autem (aiunt hi) Sacra Congregatio prohibuit reductionem Missarum, non prohibuit eam fieri ex vi explicatæ compensationis, sed ex vi dispensationis, quam facere, solum pertinere vult ad Pontificem.

Respondeo, hæc argumenta ostendere quidem debent fieri ejusmodi reductionem, sed non ostendant, quoniam debet eam expedire. At potuit S. Congregatio propter bonum commune, & ne detur ansa particulatibus personis, vel Ecclesiis, perperam illam reductionem expediendi ad se illam avocare, ut re ipsa clarissimis verbis avocavit, id, quod modo num. 2. vidisti. Ad Confirmationem Respondeo, Concessio antecedente, neganda est propter eandem rationem Consequentia: neque potest dici solum verari à Sacra Congregatione ne fiat in vim dispensationis, non vero verari ne fiat in vim juxta compensationis. Non, inquam, hoc dici potest, quia S. Congregatio, ut patet ex ipsius Decreti lectione, non intendit titulum duntaxat, unde fiat, sed ne ipsa materialis reductio ab alio, quam à Summo Pontifice fiat.

Eam tamen, sed tamen præseindendo à præsentis Decreti, novissime exceptam video à Thoma Hurad. p. 2. m. 17. n. 369.

Vnum, quod huc facit, dicam infra §. 3. num. 88. & 89.

Quæ oñera Missarum reduci prohibentur, & an etiam præterita.

3. Circa quæ adhuc dubitabis Primò, de quibusnam oneribus hic agatur, quæ nec reducere in minus, nec moderari, nec commutare Episcopi, aut Generales hodie possint?

Respondeo Primò, intelligi etiam de præteritis ante promulgationem horum decretorum, nec solum de oneribus in futurum suscipiendis. Iuxta leges, C. de leg. ibi: *legis futuris dant formam negotiis, non ad facta præterita, revocantur, nisi nominatim de præterito cautum sit.* Ratio est, quia sic expressè declaravit Sacra Congregatio, ibi: *Episcopi ne reducant ulla onera Missarum, aut post Concilium Tridentinum imposita, aut in limine fundationis.* Nota illud imposita, quod est præteriti temporis. Rursus, ibi: *ut absolute tot Missæ dicantur, quot fuerint præscriptæ, quavis stipendia sint exigua sive ab una sive à pluribus personis collata fuerint, aut conferantur in futurum.* Nota illud collata fuerint, quod item est præteritum. Quod autem contrarium in Sicilia praticari Petrus num. 3. c. n. 29. asserat, forte est, quia quoad hanc partem acceptata ibi hæc decreta tunc non fuerunt, juxta communem doctrinam docentem posse acceptari, ut & abrogari aliquam legem secundum unam partem, non secundum aliam; cum Bonac. de legib. d. 1. q. 1. p. 4. num. 30. alios citante. Dixi tunc, & fortasse solum in sua Religione Minorum, nam apud Sacerdotes sæculares jam nunc acceptata in omnibus esse communiter animadverto.

Respondeo secundò, intelligi de omnibus, atque adeo de oneribus, quæ sunt affixa quomodocumque Capellis, vel Ecclesiis de oneribus ex Beneficio, de oneribus ex legato, & breviter ex quacumque causa, vel titulo. Ita March. de ord. tract. 3. p. 2. c. 19. num. 30. Patet id ex verbis universalibus Decreti restringentis potestatem, qua olim prædicti porcebantur.

4. Imò si legatum non sit sub obligatione applicandi Sacrificium pro aliquo, sed solum sub obligatione celebrandi in tali loco, vel Altari, vel in tali tempore, nec sufficit legatum, unde oporteat moderationem adhibere, adhuc ad Pontificem erit recurrendum. Ratio est, quia, ut diximus, verba Decreti universalis sunt & ex alia parte, cum Accessorium sequatur Principale, hæc autem circumstantiæ, seu onera sint Accessoria ad Missam, consequenter, sub eodem Decreto de moderatione Missarum, comprehenduntur.

Part. II.

5. Quid si sit Anniversarium Defunctorum, Respondeo, adhuc regulariter comprehenditur sub Decreto; nam vel Anniversarium ejusmodi est, ut dicantur, singulis annis, Missæ & tunc expressè includitur in verbis illis Decreti (*onera ulla Missarum*) vel ut dicantur Missæ, & itidem Officia Defunctorum, ac distribuuntur elemosynæ pauperibus, & similia: & tunc quia hæc omnia se habent per modum unius, posito quod non possint Episcopi, & Generales reducere onera talium Missarum, nec poterunt moderari prædicta Officia, & Elemosynas. Adde quod hæc videntur accessoria ad Missas, quæ in Anniversariis ejusmodi principaliter intenduntur. Solum posset esse aliquis rarus casus, propter quem modo addidi illud (*regulariter*) quando scilicet tale Anniversarium ex voluntate Testatoris solum consisteret in Officio Defunctorum, vel in distributione Elemosynæ sine celebratione ullius Missæ; & tunc puto quod non includitur in prædicto Decreto, atque adeo Episcopi, & Generales poterunt illud reducere sicuti poterant ante hoc Decretum, & concesserunt illis juxta antiqua lura apud March. de ord. tract. 3. p. 3. cap. 19. num. 2. Trident. sess. 25. de refor. cap. 4. ibi, circa hæc idest legata. Ratio est, quia in hoc Decreto Sacra Congregationis, solum vetatur Episcopis, & Generalibus, ne reducant onera Missarum, ergo remanent dicti Episcopi, & Generales, quoad hoc, in concessione Tridentini. Diana igitur p. 2. tract. 13. ref. 5. alique apud ipsum, quia non meminerunt huius rari casus, ideo universaliter docuerunt comprehendere Anniversaria, & Officia Defunctorum. Monent autem rectè Naldus v. Miss. num. 10. alique, reductionem compensandam esse cum aliquo alio opere, celebrando v. g. aliquam Missam in generali pro omnibus illis fundatoribus, vel recitando aliquam Orationem, vel Collectam &c. ut scilicet quantum potest minus defraudentur Fundatores.

6. Rogas: Episcopi, & Generales, in hoc raro casu mox explicando num. 8. hanc Officiorum reductionem debentne facere in Synodo, vel Capitulo? Respondeo debere; & quidem ita, ut semper in posterum commemoratio in Officio fiat eorum, qui legata reliquerunt. Ratio est, quia Concilium Tridentinum sess. 25. cit. de refor. c. 4. v. illis injungit his verbis: *Sancta Synodus cupiens hæc ad pios usus relicta, quo plenius, & utilius potest impleri, facultatem dat Episcopis, ut in Synodo Diocesana, itemque Abbatibus, & Generalibus Ordinum, ut in suis Capitulis Generalibus, re diligenter perspecta, possint pro sua conscientia statuere circa hæc quidquid magis ad Dei honorem, & cultum, & Ecclesiarum utilitatem viderint expedire: ita tamen, ut eorum semper defunctorum commemoratio fiat, qui pro suarum animarum salute legata ad pios usus reliquerunt.*

Vbi Nota Primò quod esto ante Concilium, iis licet fuerit extra Synodum, vel Capitulum; hodie tamen (nisi alicubi in hoc fuisset Concilium receptum) non licet. Quare non est audiendus Rodriq. in Comp. r. 25. num. 11. dum absolute docet, quod Episcopi etiam absque Synodo, exercere hanc potestatem valget, ut Recentiores consulti subscriperunt; non est inquam, audiendus, quia clarè contrarius præcipitur à Tridentino: nisi fortè dicas (atque id Rodriq. intellexerit) talem reductionem factam extra Capitulum vel Synodum, licet illicitè factam, esse tamen validam, quod certè est probabile; quia nulla est in his Concilij verbis clausula irritans factum.

Nota secundò, id fieri quidem debere in Capitulo seu Synodo, sed non necessario ex consensu Capituli, ut ex verbis Concilij patet: licet sit optimum consilium, ut res maturius procedat, illius etiam consensum accedere.

Nota tertio, posse Episcopum, seu Generalem hanc suam potestatem alteri delegare, qui id, in modo dicto, faciat in Synodo, seu Capitulo. Ratio est, quia

cu m

cum hæc causa sit commissæ Episcopis, & Generalibus sub nomine dignitatis, non est electa industria personæ, & cum commissæ sit iis omnibus in futurum, est potestas ordinaria, atque adeo delegabilis. Ita Sanch. lib. 2. de matr. d. 40. n. 17. alique.

De oneribus Missarum ante Tridentinum.

7. Dubitabis secundò, an Episcopi, & Generales possint reducere ad minorem summam Missas, quæ fuerunt impositæ, seu relictæ ante Concilium Tridentinum. Diana p. 2. tract. 14. ref. 2. Marchinus de ord. tract. 3. p. 1. cep. 19. num. 3. 1. alique apud ipsos absolute respondent, posse, quia Decretum solum vetat, ne possint impositas post Concilium.

Sed enim vero hi Doctores debuerunt id addere, quod additur à Decreto, quod, dum vetat, ne possint impositas post Concilium, addit, absolute, quod nec possint impositas in limine foundationis. Si ergo hæc onera imposita fuerint in ipso initio foundationis, seu erectionis Beneficij, vel Capellanæ, & non processu temporis, (quod secundum potuit evenire, si quando, auctis v. g. redditibus, aucta fuissent ab Episcopo & illa onera) non possunt ab Episcopo, & Generalibus reduci, quamvis fuerint imposita ante Concilium. Verba absoluta Decreti allata supra §. 1. n. 7. sunt huiusmodi. *Ne Episcopus, aut Generalis, reducat onera Missarum celebrandarum, aut post Concilium Tridentinum imposita, aut in limine foundationis.*

8. Relicta in ultimis voluntatibus, ac testamentis per modum legati, si fuerint acceptata ante Tridentinum, poterunt etiam à dictis reduci, quia solum Beneficia, & Capellanæ propriè dicuntur habere limen foundationis, non autem mera legata: At vero si ejusmodi legata, vel quæcumque elemosyna manualis sint acceptata post Tridentinum, reduci non poterunt, quia de acceptatis post Tridentinum Congregatio universaliter loquitur sub nomine oneris Missarum, talia autem legata, vel elemosyna onus certum est.

Modus reducendi prædicta acceptata ante Tridentinum, est idem, de quo modo diximus n. 6.

Vnum denique addo, quod si Episcopus impetraret privilegium reducendionera suæ Diocesis, offer etiam reducere onera suscepta à Regularibus. Ratio est, quia etiam hæc sunt onera suæ Diocesis, licet non suæ subjectionis. Adde quod sicut in iure Clem. de Testamentis, Ordinarius loci exigit ab Religiosis exemptis rationem de executionibus testamentorum, atque adeo in hac re subsunt dicti Regulares Episcopo: ita in eadem re ejusdem privilegio frui convenientissimum est.

De oneribus Missarum nondum acceptatis.

9. Dubitabis terciò, An Episcopis liceat moderari Missas alicui Ecclesiæ, sive ante, sive post Tridentinum relictas, nondum tamen, sive ob tenuitatem elemosynæ, sive ob aliam causam, ab eadem Ecclesiâ acceptatas.

Respondeo, non esse improbabile licere. Ita Marchinus d. num. 32. Ratio est, quia decretum vetat, ne Episcopi moderentur onera Missarum imposita, at onus nondum acceptatum, non dicitur propriè fuisse impositum.

10. Rogas: legatum Missarum frequenter non est relictum Ecclesiæ immediate, sed alicui Sacerdoti nominando, sive ab Episcopo, sive etiam à persona seculari, seu fideicommissario iuxta dispositionem testatoris. Iam potest contingere, Primò, quod ipso initio Sacerdos primus nominatus non acceptet tale legatum. Secundò, quod hic primus Sacerdos acceptet quidem, verum, hoc mortuo, secundus nominatus, propter tenuitatem legati fortasse supervenientem accepta recuset. Rogas, inquam, est ne probabile in utroque hoc casu, Episcopo licere Missas ex prædicto legato dispositas moderari ex eo, quia sunt acceptatæ?

Respondeo in priore eventu probabile esse, quia vere onus nondum est impositum, cum nondum legatum sit acceptatum. In posteriore eventum, nequaquam licere; idque propter rationem, quia fuit acceptatum per primum legatum, atque adeo onus simpliciter fuit impositum, enim non acceptatio secundi Sacerdotis potest fuisse acceptata.

De iustis causis reducendi.

11. Dubitabis Quartò, quænam iudicanda sunt causæ, propter quas legitime fiat à Sacra Congregatione Cardinalium ejusmodi Missarum moderatio, deo cum March. de ord. tract. 3. p. 2. c. 19. n. 26. effectus, vel similes. Primò, si lapsu temporis redoluerint Ecclesiæ, seu Conventus sint imminuti. Secundò, pensæ maiores nunc fiant in pertinentibus ad Missam quam antea, puta in expensis paramentis, vino, & aliis similibus. Terziò, si numerus Religiosorum notabiliter minor, unde non valent integro numero satisfacere, & ex alia parte non possint augere numerum ob defectum elemosynarum. Quartò, si elemosyna relictæ sit valde tenuis. Quintò, si non pertinent ad vicarium, & cultum Sacerdotis, sine maiora, quam antea, quando fundata est Missa, si ad reficiendum Molendinum v. g. vel domum, fructus pro Missis solvendi sunt, factæ sint extraneæ expensæ, vel ad litigandum, &c.

12. Illud notat rectè Navarrus de Miss. c. 1. n. 9. & conf. 11. per totum, facilius posse minus Missas habere in sua fundatione relictas, quam illas, quæ determinatis Capellis sunt affixæ, & facilius item antiquas quam recentiores acceptatas. Ratio est, quia & illa illud dat sine dubio maiorem facilitatem, & in antiquioribus inveniri possunt prædictæ causæ iustæ, hoc est, numerus Sacerdotum diminutus, redditus attenuati, pretia, &c.

Porro talis reductionis Praxis, qua in hac re hæc Congregatio utitur, videatur si est otium apud Legatum. v. Missa n. 31. Legem item Bordonum ref. 3. n. 43. qui rectè admonet in legato simpliciter Missarum Sacram Congregat. concedere quidem reductionem, vero in legato conventionali, quia hoc factum est, quo intercessit conventio partium.

§. III. Super illud §. 1. numer. 8.

Deinde, &c.

Vbi

Præcipitur, ut tot Missæ celebrentur, quot requiruntur Elemosyna.

1. Petrus offert stipem decem v. g. Iuliorum Sacerdoti, vel Ecclesiæ, ut viginti Missas pro ipso celebrentur. Accipiant ij, sed deinde vellent solum celebrare Missas decem, vel propter alias rationes, vel quia vident eam elemosynam esse pro viginti Missis valde exigentiam, possuntne id rita conscientia; Responderet Congregatio, dicto num. octavo, non possit sed debet celebrare Missas præscriptas.

2. Et quia quæsitum primò fuit, An celebrarentur Missæ, præscriptæ ab offerente elemosynam, præscriptæ ab Ordinario? Respondit eadem Sacra Congregatio dicto §. 1. n. 31. Si offerens præscripserit Missas esse celebrandas, si non præscripserit, esse celebrandas præscriptionem Ordinarij, juxta morem Regionis, &c., vel faciendam.

3. Quæsitum fuit rursus, An Sacerdos si elemosynam non sufficientem pro tot Missis, eam tamen pro parte recipiat, possit deinde pauciores celebrare; Responderet ibid. n. 32. Non posse.

4. Quæritur præterea, An Sacerdotes, qui obstrin-
guntur ratione Capellanæ, vel simili ad Missam possint
manuale elemosynam recipere, & unica Missa utri-
que obligationi satisfacere? Respondit *ibid.* num. 33. ne-
quaquam posse.

5. Quæritur denique fuit, posito quod Testator dis-
ponat, ut celebrentur tot determinatæ Missæ, v.g. cen-
tum, nec præscribat elemosynam, An Hæredes possint
sibi beneficium tradere, An potius sit ab Ordinario præ-
scribenda, Respondit *ibid.* num. 34. ab Ordinario præ-
scribendam, juxta morem Regionis.

Unica Missa an pluribus obligationibus ex Iustitia satis-
fieri possit

6. Ut autem prædicta clarius constant. Dubitabis,
Primo, An possit Sacerdos una Missa satisfacere pluri-
bus obligationibus ex Iustitia, accipiendo v.g. unum Ju-
lianum à Petro, & alium à Paulo, Missæque unicæ, utriusque
satis facere?

7. Respondeo. Aliqui secluso scandalo, olim, conce-
debant, ac notanter Auctores non nomino, quia si
Sacerdos de Sacrament. d. 86. sect. 2. §. Dico quarto, allerit se
namquam Auctorem pro hac sententia legisse, nec ego
legi. Fundabantur autem, ejusmodi innominatè in infi-
nito valore Missæ, qui si pluribus applicetur, nullus,
posito quod sit infinitus, detrimentum ex consortio
alterius patitur. Sed profecto alij apud Suar. & Vasq.
citatòs à Marchino de ord. tract. 3. p. 2. cap. 5. à num. 1. i.
contantium docebant, & merito, quia talis valor infi-
nitus non est, ut vidimus supra lib. 2. cap. 2. §. 1. à num. 4.
Adde, quod sequeretur, pro una Missa, posse Sacerdo-
tem Inios decem, centum, mille, &c. à totidem Missam
exposcentibus accipere, quod à sensu omnium fidelium
abhorret.

Hæc olim. Nunc verò jam id fieri non posse, præcipit
Sacra Congregatio, ut prodo vidimus.

8. Rogas, quid si aliqui sequentes opinionem eor-
um, qui eam infinitatem Sacrificii concedunt, dent
singuli integra stipendia, & sint contenti unica Missa,
licet Sacerdoti illis acquiescere? Respondeo cum
March. *ibid.* cap. 16. num. 4. Licetbit quia volenti non
fit injuria. In illis, ut id Sacra Congregatio vetat. Re-
spondeo, Sacra Congregatio supponit offerentes elemo-
synam esse invidios: cæterum si consentiant, erit pe-
nitentia de se si ex mera liberalitate pinguem elemosynam
elargiantur.

Nota tamen, consensum hunc non posse dari, nisi ab
illis pro quibus Missa debet offerri, non à reo ab hære-
ticis, legatis, aut alienis voluntatis exequutoribus, si
quidem ij domini non sunt, sed Ministri.

Unica Missa an pluribus obligationibus, quarum una sit
ex iustitia, altera nequaquam, vel quarum
utraque sit non iustitia, satisfiat.

9. Dubitabis Secundò, an quod negavimus de obli-
gationibus Iustitiæ, concedere possimus de cæteris obli-
gationibus, quæ Iustitiæ non sunt? Accipit v.g. ex una
parte Sacerdos elemosynam à Petro, ut pro ipso unam
Missam offerat, ex alia parte idem Sacerdos ex liberali-
tate, vel charitate, vel alio titulo, qui non sit Iustitiæ,
promittit Paulo unam Missam, poteritne unica Missa
Petro, & Paulo satisfacere? Idem est, si pro nullo inter-
cedat titulus Iustitiæ, sed tum Petro, tum Paulo v.g.
debet Sacerdos ex Charitate, vel promissione, pote-
ritne unicam Missam pro utroque offerre, & sic duas
obligationes adimplere?

10. Respondeo: Marchinus de ord. tract. 3. p. 2. c. 17.
etiam post prædicta Congregationis Decreta conce-
dit. Fundatur in prædicto valore infinito, quem ipse
in Missa mordicus cognoscit. Cum igitur illi, qui de-
bit stipem, jam applicetur Missa conqueri rationabi-
liter non potest, si applicetur & alteri, ex cujus ap-
plicationis consortio detrimentum non patitur, Missa,
enim, inquit, instar Candelæ accensæ est, quæ tam uni quam
multis æquale lumen impertit.

11. Nihilominus audiendus non est, Tum quia non est
vera ea sententia de valoris infinitate in actu secundo,
modo supra lib. 1. cap. 2. §. 1. num. 6. applicato. Tum quia
sequeretur, posse etiam id fieri in obligationibus Iustitiæ,
quod tamen omnes, & ipse etiam Marchinus, ut pa. Jo
ante n. 7. vidimus negat, & solidam distantiam affer-
re, quamvis contendat, non potest. Tum denique quia
Sacra Congregatio licet explicitè loquatur de pluribus
obligationibus Iustitiæ, tamen etiam de aliis obligatio-
nibus implicitè loqui ex ipso contextu, non obicere
colligimus.

Nequè valet dicere, satis esse, quod ea sententia de
infinitate valoris, probabilis sit, ut illam sequi in or-
dine ad Praxim valeamus: non valet, inquam, quia
putamus eam sententiam non esse probabilem, sed vero
incertam, ac valde dubiam, ut loco citato, breviter in-
nuimus.

12. Quid de Voto? Vovit v.g. Sacerdos, si salutem
sui Patris impetraverit, celebraturum in actionem gra-
tiarum Missam, poteritne illam ex stipendio accipere al-
teri dare? Posse alicui videbitur, quia petens ex stipen-
dio Missam, solum petit impetrationem, & Satisfactio-
nem quam jam leatur: cum Votum Sacerdotem obli-
gaverit solum ad reddendas Deo laudes, quas jam
Deo dat, etiam accepto pro dicta Impetratione, & Sa-
tisfactione stipendio.

Dico tamen, non posse. Ratio non est ducenda ab
his Decretis Sacræ Congregationis, possit enim respon-
deri, hæc Decreta solum vetare ne duplex stipendium
accipiat pro fructu Missæ, qui consistit in Impetra-
tione, & Satisfactione, & quem totum solent petere,
& velle qui Missas exposcunt: at in casu nostro hic
fructus jam uni tantummodo datur: & solum additur
gratiarum actio pro beneficio accepto, quæ nihil tol-
lit de fructu toto, qui illi uni, applicatur. Ratio igitur
erit, quia qui vovit absolute Deo Missam, illam-
que ex voto celebrat, totam Missam à se regulariter
abdicat, Deoque veluti dat, non ergo illam, alteri
dare potest. Dixi, regulariter, nam si solum voveres
celebrare Sacerdotem in Dei laudem, reservando tibi po-
testatem applicandi fructum alteri, qui sit petentis,
tunc non repugno, posse id fieri, quia tunc Votum
non cadit super Missæ fructum, de quo disputamus,
& quod totum regulariter exigunt, qui Missam po-
stulant.

Propter Paupertatem, an excedi valeat commune stipen-
dium Missæ: & obiter, An stipendium
Missæ possit remitti.

13. Dubitabis tertio. An aliquando, pro una Missa
plura integra, vel non integra stipendia accipi propter
paupertatem possint?

Respondeo Quidquid olim dixerint, Sotus, Beia, Ro-
liq. Nugnus, alique apud Dian. p. 2. tract. 14. res. 8. citatè
non possunt. Ita Suar. Vasq. Lessius, Azor, alique
apud Delugo de Euch. disp. 2.1. sect. 2. n. 27. Ratio (præ-
ter Decretum hoc Sacræ Congregationis) est clara,
quia paupertas non dat ius accipiendi rem alienam
(seclusa extrema necessitate, quando res aliena non
est, in qua tamen necessitate, per alias orationes com-
pensati debere putat Lezzana v. Missa, num. 28.
& 29.) nec dat ius transgrediendi leges taxantes rerum
pretia. Hoc autem, de quo loquitur, licet non sit pro-
priè Missæ pretium, est tamen ad illius instar, ut ex dictis
constat.

Ille certè, vel scrupulus fuit, vel avaritia, quando
quidam Sacerdos totum Missæ stipendium, hoc est
integrum Iulium, ideo à paupere vidua exposcebat,
quod diceret se remittere non posse, stante tali Missæ
taxato stipendio. Verum licet possis taxam integram
elemo

elemosynam exigere, at liberaliter remittere, vel ex integro, vel ea parte etiam potes; nunquam enim Sacra Congregatio, vel Episcopus remissionem prohibuit: & taxa solum est, ne ex vi stipendij ipsa excedatur, non vero, ne remittatur: Dico (ex vi stipendij) nam nec prohibuit à sponte offerentibus, te posse taxato majus accipere, prohibuisset enim pietatis, & liberalitatis officia.

Pro Officiatura, & Intentione, an duplex stipendium recipi possit.

14. Dubitabis quartò, An liceat Sacerdoti accipere duplicem elemosynam, alteram pro præsentia, seu quam vocant Officiaturam, alteram pro intentione seu Applicatione.

Respondeo quando constat petentem Missam, dato stipendio, etiam integro, solum voluisse præsentiam, potes accipere aliud integrum stipendium pro Applicatione, & è contrario, id quod licet Gavantus in rubr. Miss. p. 3. tit. 12. num. 5. & Barbosa de offic. Paroch. c. 1. n. 11. alique negaverint, tamen probabilius Suar. de Sacram. disp. 86. sect. 3. Valquez de Euch. 234. c. 4. immo & Delugo de Euch. disp. 21. sect. 1. n. 21. qui post hoc Decretum Sacre Congregationis scripsit, alique concedunt. Ratio est, quia stipendium pro præsentia, recipitur propter laborem extrinsecum Missæ, quo in tali loco, vel tempore Missa assumitur celebranda: stipendium vero pro Applicatione, pro ipso Sacrificio, eo modo, quo supra §. 1. num. 2. fieri sine labe Simonie posse docuimus.

Ad Decretum Sacre Congregationis, quatenus videtur esse contra nos, respondebitur mox n. 35.

Vnde conciliatur quod petens Missam velit præsentiam, vel applicationem, an potius Vtrunque.

15. Quæstio ergo sperest dumtaxat, ecquando nam, si forte verba sint dubia, petitionem esse de sola præsentia, & non de Applicatione, vel contra, iudicandum sit?

Dico. Si petitio, vel institutio Missæ in hunc, vel similem modum cum mentione finis, & etiam loci, vel temporis efformetur. *Volo, seu lego, ut Missa in tali Altari, vel templo celebranda quolibet Anno, Mense, Hebdomada pro anima mea, vel in remedium, seu refrigerium anime mee, vel in remissionem, seu satisfactionem delictorum meorum, vel ad intentionem meam, vel pro defunctis, &c.* Certum est ex March. de ord. 3. p. 2. c. 27. n. 1. petitionem non esse solum de Officiatura, sed esse etiam de Applicatione, ut ex se patet. Idem etiam puto, si dicat, *Volo ut celebrentur tot Missæ in Ecclesia mea sepultura, seu in qua ego sepultus fuero*; videtur enim tunc haberi respectus ad satisfactionem in Purgatorio debitam à se, vel à suis.

16. Quod si petitio fiat cum mentione finis, sed non loci, seu temporis in hunc modum: *Volo ut celebrentur tot Missæ pro anima mea, vel pro defunctis, vel ad impetrandam salutem filij mei, &c.* Certum est ex eodem ibid. petitionem esse solum de Applicatione, ut etiam ex se patet: & in hoc casu, si alius à te petat solum præsentiam, idque tibi constet, ut solent petere Moniales, Confratres, immo & Parochi in quibusdam solemnitatibus, quando solum intendunt habere numerum Missarum pro commoditate audientium, poteris pro tali præsentia aliud stipendium accipere, quia id non recipis pro fructu Missæ, sed pro labore extrinsecuo ut dictum est, num. 14.

17. Denique, si petitio fiat cum mentione loci seu etiam temporis, sed citato, sive in hunc f. r. e. modum. *Institu in tali altari Capellanum, qui quotidie celebrare debeat. Aggravo Hæredem meum, ut in tali loco faciat celebrare tot Missas, Volo, ut celebrentur tot Missæ in Ecclesia Maiori, &c.* si, inquam, ita fiat petitio, ope-

rosam erit discernere, quid petatur.

18. Et Bonacina quidem de Sacram. disp. 4. q. 1. p. 1. num. 13. cum Barbo. tom. 2. de potest. Episc. assensu favente Delug. de Euch. disp. 2. i. sect. 1. n. 23. & alii asserunt peti tunc, & deberi etiam Applicationem, est, inquit, quia cum non constet contrarium, res admodum dubia, præsumendum est id quod muniter accedit, ut semper in rebus dubiis debet docet laq. Menoch lib. 1. de præsumpt. q. 10. m. 1. muniter autem petens Missam vult sibi illam confirmari, quia sic statuitur ab hoc Decreto Congregationis in ordine ad quantum dubium supra n. 8. & n. 33. à nobis allato.

19. Marchinus autem de ord. tr. 3. p. 2. c. 27. n. 3. tunc non peti, unde nec deberi huiusmodi Applicationem. Ratio est, inquit, quia non est onus grave intendendum, nisi clare constet. Ni constet enim, nisi conditio libertatis minime tale onus cognoscens de quod propositum mente retentum nihil extra additur, l. quidquid astringenda ff. de verb. oblig. Immo lex mente Principis retenta ad nihil obligat. Cuius in dictis dispositionibus (quæ ad instar legum applicari solent, cum sint leges privatæ) de hoc non declarat, etiam si mente obligare voluisset, obligabit.

20. Verum enimvero, nisi in hoc casu, quando mentione finis, & linguis tres disponendi modos, & eulatis huiusmodi nunquam dissolves.

Primus modus est, si absolute formata sit petitio seu dispositio sine ulla mentione loci, vel temporis, *volo seu lego, ut celebrentur tot Missæ.*

Secundus modus, est, si Petitio efformata fuerit, cum dicitur mentione loci: *Volo ut celebrentur tot Missæ in tali Altari, vel Ecclesia.*

Tertius cum mentione temporis, sic: *Volo ut celebrentur tot Missæ tali die v. g. Dominico, vel Luna, vel die S. Petri &c.* Idemque erit cum intentione loci finalis temporis, hoc modo: *Volo ut celebrentur tot Missæ in tali Ecclesia, tali die.* His positis.

21. Dico primò, si dispositio sit primo modo, id est, absolute, præsumendum esse peti, adeoque deberi Missæ applicationem dumtaxat. Ratio est, quia communiter, qui sic petit, pro se solum petit, adeo applicari sibi fructum Missæ requirit, & nihil præterea. Idem enim est, in communi loquendi more petere: *volo ut tot Missæ celebrentur, atque, Volo ut Missæ pro me celebrentur, & nihil aliud.* Si enim te conveniat, stipendiumque offerens, dicat, *Ad hunc Iulium pro una Missa, sanè nil aliud intelligens, nisi stipendium accipere ad dicendum Missam pro anima seu salute ipsius, atque id ita communiter esse ejusmodi elemosynas manualibus, mox cum Delugo dicam num. 27. ita igitur in dispositione, de qua loquimur.*

22. Dico secundò. Si dispositio sit secundo modo, hoc est, cum additione loci, nec sit alia circumstantia, quæ contrarium persuadeat, peti solum præsentiam. Ratio est ea, quam auctores secunde sententia rebus attulerunt, quia nimirum non de eo sine clausula fundamento onus mihi grave imponere. Adde quod ideo apponi videtur determinatio loci, ut vel hoc re locus afficiatur, vel ad alia commoditas fidelibus audiendi Missam. Ita communiter intendunt Confratres vel Moniales, quando petunt in suis Oratoriis Missas celebrari; intendunt enim dumtaxat frui commoditate audiendi Missam, & nihil ulterius, nihil igitur aliud debet.

Dictum autem est (nec sit alia circumstantia, quæ contrarium persuadeat) quia hæc maxime sunt attentiones ad implendas Fundatorum mentes, ut ex sequenti num. patebit clarius.

23. Dico tertio. Si dispositio sit tertio modo, id est, cum additione temporis (& idem est si finalis tempore addatur, & locus) erit iterum distinguendum.

Dubium incidens de Hebdomadariis Ecclesiæ Cathedralis Neapolitana.

26. Ex dictis infero Aloysium Riccius in decis. p. 3. decis. 13. non statim debuisse damnare consuetudinem in Cathedrali Neapolitana, per quam Hebdomadarij celebrant ibi Sacrum, sed applicant alteri, cui libuerit fructum Missæ: non, inquam, statim damnare debuisset; nam juxta prædicta considerandum erit, quæ ratione, seu quibus verbis ibi fundatores eas Missas in instrumento foundationis disposuerunt, ut sic decerneretur, approbandane esset illa consuetudo, an reprobanda?

27. At quid, si non extet tale instrumentum, seu scriptura, unde id ex ejus verbis dilucidari possit? Respondeo ex Delugo de Euch. 2.1. sect. 1. num. 23. fin. qui facit, quamvis in iis, qui dant elemosynas manuales pro Missis dicendis semper præsumitur eos velle applicationem: in beneficiis vero, vel aliis, in quibus obligatur Sacerdos ad celebrandum solum ob commoditatem eorum, qui audituri sunt Missam, facilius posse existimari quod sola Officiatura, non vero Applicatio requiratur. Hæc ille. Cui addi potest, in casu nullius scripturæ, maxime favere sanam populi, (notat idem Riccius, præaxis rerum quotid. Eccl. ref. 366.) ipsam Sacerdotum praxim, ipsum exemplum prædecessorum, & similia: Debebat ergo Riccius hæc omnia considerare, nam ceterè, si hæc favent dictis hebdomadariis, à sua consuetudine dimovendi non sunt.

Aliquot quæstiones circa voluntates fundantium Missarum.

28. Explicatio conjecturarum, de quibus hæcenus egimus circa Fundatorum voluntates, requirit, ut ad majorem legentium utilitatem sequentes has quæstiones dissolvamus.

Quæres enim 1. Si Fundator sic disponat, *Eligatur Sacerdos, qui quotidie celebrans oret pro anima mea*, obligabitur Sacerdos applicare Missam pro Fundatore, an solum satis erit si pro Fundatore oret in Missa?

Respondeo. Certè posset sic intelligi, hæc enim duo applicare pro Fundatore Missam, & orare in Missa pro eodem, separabilia sunt: cum ergo unum solum exprimitur, non aliud; in illud unum videbitur alicui cadere obligatio. Verum ex tanta conjunctione verborum celebrans oret, puto implicite utrumque voluisse Fundatorem, donec aliqua alia circumstantia contrarium persuadeat.

29. Quæres secundò. Si fundator ita disponat, *Assigno hæc legatum ut Sacerdos celebret pro anima mea*, quot Missæ celebrandæ?

Respondeo, quot in ea Civitate celebrari solent in aliis similibus Foundationibus: Quod si in ea nulla alia, præter hanc, de qua dubitamus, appareant, arbitrio prudentis juxta amplitudinem, vel parvitatem elemosynæ, aliisque circumstantias, res decernatur. Dicitur (in ea civitate) non autem dixi (in ea Diocesi) solet enim non raro evenire, ut multum dissimiles sint ejusmodi circumstantiæ, in ampla, & locuplete civitate, quam in parvo oppido, licet ejusdem Diocesis.

30. Adverto insuper aliud esse si sit fundatio Capellaniæ vel Beneficij, aliud, si sit merum legatum Missarum. In Capellania enim, & Beneficio propter alia onera Altaris, & officij, pinguius solet assignari stipendium Sacerdoti, quam in mero legato Missarum, pro quibus communiter solum dari consuevit stipendium, quod est inductum, vel taxatum in tali Diocesi.

31. Quæres tertio. Si fundator ita disponat, *Assigno hunc censum, ut Sacerdos teneatur assidue celebrare*: celebrandumne huic erit quotidie, an satis erit frequenter dumtaxat? Respondeo. Cencus in simul. 14. illud

(Assidue)

(*assidue*) interpretatur, frequenter. At ex alia parte c. *Significatum de prabendis*, pro eodem accipitur quotidie & assidue. Melius igitur erit pendere, an census sit pinguis, an moderatus, an per similem censum in eo loco multæ, an paucæ Missæ celebrari solent; an sit Capellania, seu Beneficium, an metum legatum, his enim, & similibus consideratis illud à prudenti decernatur, quod verisimilius est Fundatoris fuisse voluntatem.

32. Quæres Quartò. Si Testator sic loquitur: *Sacerdos meus celebret per annum integrum*, nec addat aliud, obligabitur ne Sacerdos singulis diebus celebrare, an solum frequenter in toto anno? Respondeo. Si per illud, *celebret per annum integrum*, ponemur in dubio, an Testator voluerit Missas quotidianas per annum continuum, an vero solum frequenter; certè ad hoc secundum, quod est minus onus teneretur Sacerdos, quia ex Molina *trakt. 2. d. 198. §. Si res*, Sanch. in *Decal. lib. 4. cap. 14. num. 3.* habemus sufficere quod legatum dubium observetur secundum minus: at certè mihi ex ipso modo communi loquendi videtur illud, *celebret per annum integrum* sine dubio significare per annum integrum, nullo die dempto, atque adeo continuo.

33. Quæres Quintò. Testator disposuit, ut die primo Lunæ Mensis recitaretur Officium defunctorum in tali Ecclesia, celebrarentur ab eisdem Sacerdotibus centum Missæ, assignato pingui stipendio. Accidit, ut dicto die sive ex legitima Sacerdotum penuria, sive quia incidit dies festus sollemnis (quo casu potius esse anticipandum Officium, & Missas defunctorum, quam postponendas ut scilicet celerius adsit auxilium animarum rectè monet Fraxinellus de oblig. *Sac. sec. 3. precept. 5. §. 6. num. 3.*) accidit, inquam, ut tali die non potuerit expleri Testatoris voluntas, poterunt alio die eas Missas, & officium celebrare Sacerdotes prædictæ Ecclesiæ, & si adhuc duret penuria Sacerdotum, celebrari continuatæ Missæ in frequentibus diebus, & sic lucrari prædictam pinguem elemosynam? Iuvat id scire, tum propter conscientiam: tum quia Hæreses, qui pecuniam debent, contendunt aliis Sacerdotibus tale Officium committere.

34. Respondeo, posse Sacerdotes, Ecclesiæ à Testatore designatos diebus sequentibus successive celebrare, & sic lucrari illud pingue stipendium. Ratio est, quia admittitur ferè ab omnibus ea doctrina: quod quando legatum aliquod pium non potest impleri in specie, impleatur modo magis simili, & conformi dispositioni Testatoris: Ita Sanch. *lib. 4. conc. cap. 2. dub. 6. num. 2.* ex Trident. *sess. 25. cap. 3. de reform. & l. legatum. ff. de usu, & usufruct. legati*. Cum ergo in casu nostro magis conforme, & magis, ut ita dicam, vicinum menti Testatoris sit, ut Missæ ab iisdem, quibus in illo pingui stipendio voluit gratificari, celebrarentur, & in eodem Templo, solo Tempore mutato, quæ ab aliis in alio Templo, illud erit præstandum, non hoc.

Atque hæc de præsentis argumento dixisse sufficit, nam casus alios similes prudens Lector solvere ex se ipso poterit.

An ratione diei festi aliquid plus recipi possit pro Missa.

35. Dubitabis Quintò. An die festivo Sacerdoti liceat pro Missa aliquid plus, quam sit consuetum accipere.

Respondeo ante hoc Decretum licuisse. Ratio esse poterat, quia, licet Missæ stipendium non sit propriè pretium, ne incidamus in Simoniam, non est tamen dubium regulari proportionaliter debere ad illius normam: sicut igitur, nullis emere volentibus, rerum pretia decrescunt, crescunt, ementibus multis, ita quia die festivo multæ Missæ appeti ad commoditatem populi solent, mercede, ut ita dicam cariore, dignus

erit operarius Missæ.

Confirmatur primò, quia Mediolani debentur Sacerdotibus accipiendi die festivo duplicem solent die feriato. Ita in *Syn. Dic. Med. 3. leg. de iure Ab. tom. 2. disp. 5. quest. 9. num. 15.* Et Consuetudinem erat stipendium Missæ feriatae duobus dos ultra eandem cerari. Missæ autem viginti. Ita in *Syn. Cremon. apud Marchin. de ord. trakt. 3. num. 2.*

Confirmatur secundò; quia eandem facultatem probaverat Sacra Congregatio aliam à Bononiensi. *Sacr. disp. 4. q. ult. pun. 8. num. 13.* qui testatur se Congregationi interfuisse, idemque consulesse, tum in fundamentum, quia si licet augere pro Missa solenni, idem licebit pro Missa sollemniss.

Noto tamen hoc fundamentum nisi aliud infirmum esse: Missa enim sollemnis majori labore annexa, quam privata, ideo maiore mercede digna, id quod non est in Missa privata sollemniss.

36. Hæc ante Decretum. Quid post illud? *p. 2. trakt. 14. ref. 59.* docet opinionem prædictam, scilicet possit augeri stipendium Missæ, ratione diei festivi, damnari hoc decreto Sacra Congregatio Verum Marchinus de ord. *trakt. 3. p. 2. cap. 16. num. 1.* qui scripsit post hoc Decretum, absolute approbat eandem prædictam opinionem, videtur & meritis putasse hoc Decretum sibi contrarium. Scio in hoc decreto prohiberi duplicatum stipendium pro una sed profecto accipiens plus pro Missa festiva, pro feriata, non accipit duplicatam mercedem, sed unam, & quidem iustam pro festiva: quod festum duplicatam pro feriata, sicuti recipiens plus, pro una, & festo sollemni, iustum recipit, quod esset excedens, injustum, pro privata.

37. Nihilominus temperanda est hæc sententia, post Decretum, tum ante. Missa enim diei festivi test à te duplicato stipendio exposci, vel quod applicationem dumtaxat, vel quod etiam ad officium. Si pro sola Applicatione, non potes aliquid percipere. Si pro Officiatura, potes. Ratio differunt, quia pro sola Applicatione, non video unde est magis possit stipendium; siquidem Applicatio Missæ festivæ, est semper eadem cum applicatione diei feriatae, quoad omnes circumstantias, quæ nunc in considerationem cadunt, quæ quidem Circumstantiæ satis diversæ, respectu Officiaturæ: quia hæc expressitur in festivis diebus, quam in feriatis, maiorem tunc commoditatem populi, majusque Ecclesiæ, & eius Rectoribus confert. Quamvis immerito Prælati stipendium maius, pro ipsa die festivo, quam Feria, ut vidimus supra, taxare solent.

38. Idem proportionaliter die cum Lezzan. *V. num. 23.* de Missa cantata, potes enim pro eius Officiatura plus accipere v. g. duplicatum, vel etiam triplicatum stipendium juxta mensuram laboris, non vero pro Applicatione, quia labor cantatæ est varius, & quædam major, at Applicatio est una, & eadem in cantata est in quacunque privata.

An aliquid ultra solitum stipendium accipi possit fructu ex opere operantis.

39. Hurtadus de Sacrifi. *Miss. disp. 3. diff. 8. fine. diff. 4. disp. 15.* sequens Agidium Coninch. de *Sacr. art. 1. dub. 10. num. 195.* docet celebrantem non tantum stipendium, applicare Sacrificium, nisi quoad fructum ex opere operato, non; vero quoad fructum ex opere operantis: unde Sacerdotem non habere obligationem orationes, & alia, quæ in Missa fiunt, pro eodem, offerendi. Ratio est, inquit, quia datus est stipendium solum exigit illum fructum priorum, non

vero hunc posteriorem; alias non satisfaceret Sacerdos, quando ex malo fine celebrat, tunc enim nullus adeit fructus ex opere operantis, ex quo sequitur, posse Sacerdotem aliquid plus accipere si hunc fructum ex opere operantis promittat, ad quem dandum ex vi soluti stipendij non obligatur.

40. Sed profecto hæc sententia, nullo modo est approbanda quia quamvis fructus operis operati sit proprius, & potissimum Sacrificij, qui potissimum exigitur, exigitur tameniam, & minus principalis, qui est fructus operis operantis. Cuius rei ulterior ratio est, quia communis sensus hominum petentiam, vel injungentiam, vel votivum Missam, est de toto valore ejusdem, sine ulla distinctione, qualis nimirum potest haberi à tali Sacerdote, qui celebrare debet. Habe exemplum. Erit quis à Domino fructum v. g. duorum annorum prædij: totus fructus ementi debetur, sive multus, quando ex bona dispositione terræ seu opportunitis pluvius annus est ferax, sive exiguus quando est sterilis Ita proportionaliter, quando Fideles exposcunt Missam à Sacerdote totum ejus fructum exposcunt, sive multum, sive ex aliquo accidenti aliquantulum deficientem, iuxta dispositionem, scilicet, in qua invenitur Sacerdos, domo celebrat.

41. Quando ergo ex malo fine, & in peccato quis celebrat, dat, quod exigitur, quia exigitur secundum suam dispositionem, quam habet, quando ex bono fine, & magna gratia celebrat, dat item, quod exigitur, quia exigitur secundum suam dispositionem, quam pariter habet. Nam propterea rationabiliter Fideles, solent querere Sacerdotem bonum, quia magis tunc laetari propter dictum fructum ex opere operantis, merito putant. Ita Fagund. alios citans præcep. Eccl. 1. l. 3. c. 6. num. 21.

42. Hic obiter resolve, Sacerdotem excommunicatum vel suspensum posse retinere stipendium suæ Missæ, si (quamvis cum peccato, & pœna irregularitatis) pro aliquo celebret. Ratio est, quia cum ipse validè Sacrificium offerat, est enim Sacerdos, dat petenti Missam, totum valorem ex opere operato, valorem vero ex opere operantis non se obligat dare, nisi sit, & quatenus illud ipse habet, ut modo diximus de Sacerdote existente in peccato. Ita Coninch. de Sacr. q. 83. num. 104. Junella disp. 14. de censur. n. 35.

Ad pro Imperatione unum, pro Satisfactione alterum stipendium, accipi valeat.

43. Dubitabis sextò, an possit Sacerdos recipere unum stipendium pro fructu Imperationis, quam applicat v. g. Petro, & alterum pro fructu Satisfactionis, quam applicat v. g. Paulo.

Respondeo Quod hi fructus separabiles sunt certum est, ut patet ex supradictis lib. 2. cap. 2. §. 1. Quare ergo sine dubio Missam votivam v. g. Beatissimæ Virginis celebrando, possum applicare uni vim impetrativam, ad obtinendum à Deo aliquod Beneficium, & alteri totam vim satisfactivam pro pœna ejus peccatis debita.

44. Certum item mihi est, quod si quis expressè consentiat velle solum unum fructum, ex his possit accipere aliquid ab alio ob alterum fructum, ad quem hic etiam consentiat; volenti enim, & consentienti nulla fit iniuria, ut in simili diximus supra n. 8.

45. Sed quando quis absolute, & nihil se explendo petit Missam votivam v. g. Beatissimæ Virginis ad aliquod Beneficium impetrandum, quale est salus filij, potest Sacerdos huic tribuere totam prædictam vim impetrandi reservata sibi vi satisfaciendi, quam, alio accepto stipendio, alteri indigenti v. g. defuncto dare possit; Hoc scilicet, est, quod hic querendum proponitur.

46. Concedebat olim ut non improbabile Petrus Nauarr. lib. 2. de rest. cap. 2. dub. 6. num. 243. alique

apud Marchin. de ord. tract. 3. p. 2. cap. 16. num. 17. quia si separabiles sunt ejusmodi fructus separatim eos dare & propter eos separata stipendia accipere cur Sacerdos non possit; Negabat ex sua sententia idem Navarr. Bonacina, Rodriguez, alique apud Marchinum ibid. num. 16. cum quibus sentio, multo magis, nunc, post præsens Decretum Sacre Congregationis. Ratio præter dictum Decretum, ducitur ex sensu contrario perentium Missæ, qui (nisi contrarium explicent, vel ex aliqua circumstantia contrarium colligatur) est, ut utrumque fructum sibi acquirere velint.

47. Solum concederem, promittentem ex liberalitate uni Missam pro salute filij v. g. posse alteri eandem promittere pro Satisfactione pœnarum. Ratio est, quia cum id non faciât ex stipendio, quod totum Missæ fructum requirit, satis est si illis det id quod absolute ex intentione sua, & acceptance alterius promittit; promittit autem uni Missam formaliter prout Imperatoriam, alteri prout Satisfactoriam.

48. Quid ex voto; certe nec est impossibile te votum quod emisisti celebrandi factum ob actionem gratiarum de salute v. g. tui fratris obtenta, posse implere cum eadem Missa, quam alteri, ex liberalitate dones pro Satisfactione pœnarum, & e contra. Ratio est eadem dicta, quia satisficit formaliter intentioni promittentis & acceptantis.

An maior Devotio in celebrando, vel orationes alia extra, vel intra Missam, Ius ad maius Missæ stipendium conferant.

49. Dubitabis septimò. An si quis alias orationes, & suffragia Missam extra applicet ei qui stipem dedit pro Missa vel magno, & extraordinario affectu ipsam Missam celebret, possit recipere plura stipendia, vel talia, quæ, morali iudicio, adæquent illas orationes, vel affectum.

Respondeo. Non posse; quidquid dixerint aliqui antiquiores, Palud. in dist. 45. q. 2. a. 2. concl. 5. Sylvest. v. Missa 1. quest. 10. Adde Comitolum in Resp. mor. l. 1. de Sacr. q. 42. num. 24.

Ratio est quia qui Missam exposcit, fructum ejus ex opere operato, & operantis exposcit. Quate si eas orationes eumque extraordinarium affectum addas, quamvis laudabiliter addas, tamen addis contra conventionem, & ideo stipendium tibi non debetur is, qui id à te non petit. Secus si invitus, & nolens, illud quod nequaquam vult solvere cogetur.

48. Multò magis displicet sententia Bordonii ref. 25. num. 13. apud Lezzan. v. Missa, n. 18. putantis, posse Sacerdotem accipere duplex stipendium, unum pro applicatione Missæ, alterum pro applicatione Indulgentiæ si Missam dicat in Altari privilegiato (poterat & addere, vel cum calculo Benedicto) cui concessa est liberatio animæ à Purgatorio. Displicet, inquam, quia, vel offerens tantam stipem petit talem indulgentiam, vel non: si primum, iam ex conventionem debes & indulgentiam: si secundum, non potes accipere mercedem de te non conventa. Adde id certè esse contra intentionem Pontificum tales indulgentias concedentium, qui multum abhorrent ab hujusmodi fordibus negotiationibus.

49. Illud non reprobarem. Nam si quis à te petat, ut aliquam Collectam, quæ in Missis v. g. ferialibus tu ex voluntate tua potes apponere, vel petat, ut in Missa pro se particulariter ores in Memento, conscius quod ceterum totam Missam alteri ex obligatione applices, puto te stipendium integrum, si integrum, vel etiam majus elargiatur posse recipere. Ratio est, quia tunc in nihilo defraudas eum, cui Missam debes, neque pro Missa, ejusque necessitatibus partibus, seu pro fructu ex opere operato, & operantis, stipendium duplex accipis, & ex alia parte dans tam excedentem

elemosynam liberaliter dat, quam dari certe ab aliquo nunquam prohibetur.

An pro una Missa, plura à pluribus exigua stipendia usque ad iustam mercedem accipi possint.

50. Dubitabis Octavo, cui ob Missæ applicationem datur stipendium minus, quam sit lege, vel consuetudine taxatum, an possit tantum accipere ab alio quantum sufficit ad iustam unius Missæ elemosynam, & deinde unica Missa, utrique satisfacere? Respondet præindendo ab hoc Sacra Congregationis Decreto, posse. Ita Rodt. Nugnus, Vasq. Fillius, Scortia? apud Delug. disp. 20. de Euch. sect. 2. n. 26. Ratio est, quia non est de-fraudandus Sacerdos sua iusta mercede, supponimus enim Sacerdotem accipiendo illud exiguum, iuri suo nequa-quam cessisse.

51. Quod si expresse suo iuri cessit, atque expresse acceptavit se ob illam tantam stipem velle totam Missam applicare, non posse ab alio quidquam recipere, communis doctrina est; Ita Corduba alique apud Dianam part. 2. tract. 14. resol. 7. Marchin. de ord. tract. 3. part. 2. cap. 21. num. 5. Quia, tunc, suo pacto, cui semper standum est, se ad totam obligavit, iuri suo cedendo.

Suarez tamen de Sacram. disp. 86. sect. 4. §. Vnde cont- sequenter, etiam in hoc casu posse concedit Sacerdoti pauperi, in uno eventu; quando scilicet coactus pau- peritate consentit, hic enim poterit ab iniusto pacto resilire seque indemnem servare. Sicut (inquit) famu- lus, seu operarius, cui digna merces non tribuitur, po- test damnum suum rescire, etiamsi à principio ob pau- peritatem coactus sit pro iniusto, & inequali pretio pacisci: Et sicut, qui ob necessitatem cogitur emere triticum, pre- tio iniusto, potest sine iniuria, alia via se indemnem ser- vare. Sed de hac doctrina, & exemplis dicam separatim à num. 57.

52. Hæc præindendo à Decreto de celebratione Mis- sam. Quid eo iam posito; Delugo loc. cit. Diana, Mar- chin. loc. cit. Tamburin. de iure Abb. tom. 2. d. 5. q. 9. n. 11. timet Decretum, atque adeo docent Sacerdotem reci- pientem à fidei exiguum quamlibet stipem, pro Missa, totum ejus fructum pro ipso applicare delere; ni id fa- ciat, teneri ad restitutionem.

53. Nihilominus puto adhuc posse. Favent innomina- ti apud Marchin. dicto num. 5. Nec timendum Decre- tum, (concurrentibus tamen conditionibus n. 66. dicen- dis,) cum nobis contrarium non sit, quia non est cre- dibile voluisse Sacram Congregationem fraudare Sa- cerdotes iusta mercede. Expandamus breviter verba Decreti, Deinde, (inquit) ubi plura stipendia quantum- vis incongrua, & exigua collata fuerint Sacerdotibus, præcipit, ut absolute tot Missa celebrentur, quot ad ra- tionem attributa elemosyna præscripta fuerint. Hæc Sa- cra Congregatio. Vbi noto primo, illud (ad rationem attributa elemosyna) nam significat Missas celebrari debere, non sicuti ab offerente absolute præscriptæ sunt, sed sicuti ab eodem, juxta rationem, & compa- tum datæ elemosynæ præscriptæ sunt. Cum igitur ele- mosyna non sit data nisi limitate, limitate debetur ap- plicatio Missæ.

54. Quando ergo, ut vidimus §. 1. num. 31. Congrega- tio respondit se loqui de præscriptione facta ab offeren- te, non vero facta ab Ordinario, solum explicuit perso- nas, quæ facere debeant præscriptionem, non vero ad quam ratam, quia hanc fieri debere, ad rationem elemo- synæ datæ, dixerat in Decreto.

55. Quando item num. 32. præcipit ut ad stipendia quantumvis incongrua, & exigua etiam, data ab una persona Missa præscriptæ celebrentur; præcipit quidem ut celebrentur Missæ ad elemosynam præscriptam, sed juxta ratam, seu ad rationem datæ elemosynæ, non vero ad merum arbitrium dantis. Scio explicationem alio- rum, quos tacito nomine affert Marchinus de ord. tr. 3.

p. 2. cap. 21. num. 5. sine, sed rostra est magis ad magisque favet Sacerdotibus.

56. Noto secundo illud (sua obligationi non fa- re) ubi, per suam obligationem non intelligitur, quæ erat ante Decretum, hæc enim erat sua Sacerdotum obligatio, & Decretum solum im- minuit, illamque inculcat, non vero inducit. Quæ ergo ante Decreti promulgationem Sacerdotum obligatiæ non astringebantur; nec in præsentem stringentur.

Examinatur Doctrina Suariz de promissione stipendii Missæ.

57. Sed age per hanc occasionem, eam Suariz nam n. 51. traditam, ducentis exemplum ad ex- paupertatem, seu necessitatem aliquid iniustus expendamus; nam sic facilius ad propositam solu- tionem sternetur via.

58. Dico Primo. Qui ob necessitatem cogitur triticum pretio iniusto, potest alia via se indemni- tare. Ratio est, quia iniuste venditor agit, debet- tare cum, qui ob necessitatem emit, verè non con- tali pretio, ad quod extorquendum, idem venditor- ham titulum habet.

59. Dico Secundo: Famulus, seu operarius, seu paupertatem cogitur minori, quam sit iustum pre- tium famulatum vendere, nunc regulariter, à mul- titudine servorum non potest se occulte reser- vare, damnumque suum contra Domini- sarcire. Vide Valerium de diff. utriusque fori. 2. Villalob. in sum. tom. 1. tract. 25. diff. 13. num. 6. Ratio quia Dominus damnum patitur causa hominis fructu- alium conducat, qui minori pretio serviat, bene- ret Dominus, quod hic famulus se occulte reser- let, non de illo, sed de alio in tanta multitudine- rum sese exhibentium provideret; quia igitur famulus occulte à Domino furripit illud, quod De- no alius remitteret, nisi ipsemet famulus sua len- ta exhibitione impedit? Vnde quia famulus fuit causa damni emergentis in Domino, obligat- Dominum indemnem servare, & consequenter famulus indemnem se contra Dominum servare poterit.

60. Dixi autem (regulariter in tanta multitu- servorum) nam si quando tale damnum non patitur Dominus; quia scilicet alium servum minori pre- famulatum non invenisset, non erit famulus in mercede defraudandus. Ratio est, quia licet iniuste egerit, mendacioque dixerit se contentum esse illo pretio, tamen de facto vendidit suum famulum dignum illa mercede; & ex alia parte patet, quod Dominus voluit famulatum illum emere, & im- plicitè ad iustum pretium obligavit, nec ullum dam- num, dum hunc famulum acceptat, patitur, utpote- nimus, Dixi de facto vendidit, nam famulus præ- tit aliqua obsequia gratis, animoque liberali, & charitate, vel ex pietate, non potest deinde ven- re voluntatem, unde nec petere ex iustitia, nec fa- cere poterit compensationem. Bonacin. de Com. de loc. & cond. q. 7. part. 4. num. 2. Ratio est, quia legitime Dominus possidet illum famulatum, ubi liberaliter exhibitum, seu donatum, ergo de iusto nequaquam potest. Lege Molin. de contrah. lib. 1. Fagundes de contrah. lib. 5. cap. 16. Lell. lib. 2. cap. dub. 18.

61. Quæ num. 59. de servo diximus, videtur per- Rebellus 2. part. de obl. inst. cap. 5 §. 1. et ubi 10. nam qui fatetur esse iniustitiam ex parte famuli, quando deceptio est alicuius momenti, & Decretum erat illam contrarius, etiam pretio iniusto, adeo in compensatione diminuendum esse aliquod iusto stipendio; etiam iniusto, ratione iniustitiae, & damni sequuti Domino, ob illam fraudem.

facto id consequenter non est dictum, nam si fuit vera iniuria, (ut Rebellis fatetur,) ex parte famuli non solum dimittendum aliquid est, sed totus ille excessus, quem Dominus propter illam iniuriam cogitur solvere supra id, quod promiserat, debet restitui, seu a famulo non accipi, cum totus ille excessus sit damnum sequens Domino propter illam deceptionem iniustam, ut jam dicto num. 59. diximus.

62. Dices pro Suario, cum Delugo de just. & iur. tract. 1. d. 16. sect. 2. num. 82. posse sibi hunc famulum integrè rescire, quia ipse non cogit ullo modo Dominum ad contrahendum, sed ipse liberè contrahit, & eo ipso solum subire obligationem, qua intrinsecè inest contractui, ne scilicet fiat cum aequalitate pretij iusti. Sicut quando in necessitate petis mutuum promittendo usuram, non deceptus iniuste mutuantem, nam ipse potest liberè non mutuari, si tamen dat mutuum, eo ipso obligat se ad servandas leges intrinsecas mutui, & ad non accipiendam usuram. Quare non debet etiam quoad partem illi usuras dare propter fraudulentam promissionem, qua induxisti illum ad mutuum, quia mutuant ad nullam usuram partem jus acquire potuit, sed eo ipso quod voluit mutuum dare, voluit servare equalitatem naturalem intrinsecam mutui, de cuius iustificazione est dare sine lucro. Sic etiam qui in necessitate vendit infra justum pretium, non privatur etiam quoad partem, iure suo ad totum pretium, ad hoc enim voluit se implicare obligare emptor eo ipso, quod liberè voluit emere, quod idem in conductione dicendum est, cum sit eadem prior ratio.

63. Hæc Delugo, quæ certè vera sunt, si solum ipsum contractum emptionis, vel conductionis nude spectemus; puto enim, quod Dominus servum conducit, ut emptor mercedem emittit, sed iusto pretio emere, vel condere facite consentit, & ad locum omnino habet, ut modo dicimus, si quando Dominus causa servi, vel emptor causa venditoris nullum damnum patitur; at in casu nostro cum Dominus iniustum damnum patiatur, non conducendo alium servum, qui gratis, vel minori pretio liberaliter servit, poterit Dominus se compensare contra hunc famulum causam damni. Quare famulus potest se rescire quantum est ex vi contractus Dominus, quantum ex vi damni accepti, sed prævalet Dominus, quia ipse damnum patitur a famulo, si contra mercator ex vi contractus mutui non potest exigere quidpiam ultra mutuam pecuniam; at si a tali mutuo damnum sibi emergit; vel lucrum cessat, certè non ex vi contractus mutui, sed ex vi damni sequenti iuxta debitas regulas, quantum sua interest, exigere potest.

64. Ad exemplum de usurario facilis est responsio: tu enim quando mutuum petis, promittendo usuram nullo modo es causa iniusti damni usurario, nec illum iniuste decipis. Non enim hic habet jus extorquendi alium nec a te, nec ab alio: at Dominus habet jus accipiendi famulum alterius gratis servire volentis, unde iniuste decipitur a servo a cojus mendaci promissione alleatus, relinquit illum nullo, vel minori pretio servitorem: Quid enim est iniuste decipere, si hoc non est?

Simile quid dicendum, circa aliud exemplum de vendente infra justum pretium: nam si dictus vendens est causa iniusti damni in emente, qui emeret alibi minori illo pretio, vel rem illam sibi forte inutilem non emeret, & deceptus, atque adeo invitit emittit, non potest dictus vendens decipiens se rescire; id enim contrariè ratio inducit n. 63.

65. Atque ex his confirmantur ea, quæ diximus num. 5. de emente triticum iniusto pretio: hic enim non est causa iniusti damni in vendente, cum vendens nullum jus habet vendendi maiori illo pretio, jam enim iniustum supponimus, & ideo emens poterit contra ipsum occultè, si aliam viam non habet, sibi compensare.

66. Dico Tertio, in questione nostra, de expresse Missam promittente ob paupertatem, minori stipendio quam soleat, esse omnino iuxta prædicta distinguendum; nam si offerens tenem elemosynam invenisset alium (quod ex conjecturis verbi gratia, ex paupertate, & magnitudine Sacerdotum ac petentium Missas, vel simili colligendum erit) qui minori illo stipendio celebraret, non poterit Sacerdos se indemnem servare, applicando offerenti partem fructus Missæ: si non invenisset, utique posset; & de hoc posteriore solum loquendum est Suarium existimandum est: cuius doctrinæ ratio est iam dicta, quia nimirum in priori casu Sacerdos promittens est causa iniusti damni, in posteriore non item.

An fructum Missæ specialissimum possit Sacerdos habere mercede alteri concedere.

67. Dubitabis Nondè, an Sacerdos possit accipere aliquid plus, quam sit iustum stipendium, ex eo quia fructum, qui ipsius Sacerdotis est, & specialissimum supra §. 3. num. 3. appellavimus, applicet ei, qui illud plus offert.

Respondet Aliqui concedunt, atque addunt, fructum specialissimum trium Missarum æquivalere fructui medio unius Missæ: atque adeo dignum esse integro stipendio. Sic Molpæus apud Dian. p. 2. tract. 14. ref. 14. de iur. Abb. tom. 2. disp. 5. q. 9. n. 17. alique. Ratio est (inquiunt) quia fructus specialissimus est alteri applicabilis, ergo si applicetur, dignus est sua mercede. Ans. recedens probatur paritate, quia omne aliud opus bonum, in d. & ipsa Sacra Communio, omniumque Sacramentorum participatio, si non qua meritoria sunt, certè qua satisfactoria, alteri applicari possunt. Cur ergo non & fructus satisfactorius Missæ specialissimus? Confirmatur, quia fructum medium Missæ qui dari solet aliis, sibi potest applicare Sacerdos, ergo etiam fructum specialissimum, quem sibi applicare solet, poterit applicare aliis.

68. Nihilominus alij merito negant. Ita Suar. de Sacrament. disp. 79. sect. 9. fine, Delugo de Euchar. d. d. 1. sect. 2. num. 33. Ratio (præter hoc Sacre Congregationis Decretum multum negantibus favens) est, quia quod talis fructus sit alteri applicabilis, est res satis incerta: fideles autem, cum afferunt stipendium certam, non sunt fructu incerto satisfaciendi. Adde ejusmodi fructum specialissimum fortasse ex instituto Christi ita non posse alteri applicari, sicuti fructum generalem non posse applicari aliis, diximus supra §. 1. num. 3.

69. Ad rationem Adversariorum, neganda est paritas, orationes enim ceteræ, & participationes Sacramentorum possunt applicari aliis quoad fructum operis operantis, hic enim fructus est veluti in dominio operantium. At fructus specialissimus, de quo loquimur, est fructus ex opere operato, quem fructum ex opere operato, sicuti in casu nostro, sic in dicta participatione Sacramentorum, an Christus ita instituerit, sit mera voluntate nostra aliis applicari possimus, divinate potius possumus, quam pronunciare. Quis enim scit, quod talis fructus sit sicuti fructus generalis Missæ, qui applicari non potest alteri, an vero sicuti medius, qui potest?

70. Ad Confirmationem respondeo negando consequentiam, nam quod fructus medius possit sibi, & aliis à Sacerdote applicari, habemus ex praxi perpetua Ecclesiæ, & sensu omnium fidelium: at quod similiter se habeat specialissimus, non habemus.

71. Dices: Adversariis satis esse eorundem sententiam esse probabilem; ut prudenter se gerant; Neque enim fidelis Sacerdos obligatur dare fructum certissimum, ad quem nullo modo se obligat, sed probabilem dumtaxat. Resp. negando eam opinionem esse probabilem, est enim satis dubia, & incerta, ut patet ex solutione fundata

fundamenti ipsius, quod nihil habet, nisi duas paritates; quibus facili negotio asserri disparitas à obis potuit.

Quando contra Hæredes agi possit pro stipendio Missarum, de quibus testator disposuit.

72. Dubitabis Decimo. Quando testator, seu fundator legat, vel præscribit aliquot Missas, quid juris habeat Sacerdos vel Ecclesia contra hæredes petendi justum stipendium.

Respondet: quatuor modis in hoc se habere potest testator. Primo, volendo tot Missas, de stipendio autem mentionem non faciat, & tunc poterit Sacerdos vel Ecclesia agere coram Episcopo contra hæredes, de stipendio, secundum consuetudinem Regionis, iusto; & Hæres juxta vires hereditarias erit obligatus, illud assignare, ut constat ex dictis in responsione Sacre Congregationis à nobis allata supra §. 1. num. 34. Si autem Hereditas non sufficiat, quod recurrendum sit ad Pontificem; satis §. 2. à num. 1. explicuimus.

73. Secundo modo se habere potest testator, si velit tantam pecuniam, verbi gratia, aureos centum expendi pro Missis, sed modicum Missarum numerum taxet, verbi gratia, decem, ita ut superabundet pecunia: & tunc nisi aliud ex circumstantiis constet, censetur velle legatario liberaliter excessum concedere, beneficiumque, seu Capellaniam pinguem velle fundare, & sine dubio ad totam pecuniam subministrandam cogi debent hæredes. Idem dic, si testator relinquat prædium pro paucis Missis, quod processu temporis sufficeret ad plures, nisi tamen, ut dictum est, ex circumstantiis, vel verbis testatoris colligatur, velle, aucto Prælio, augere & numerum Missarum, de qua re iterum redibit sermo à n. 92.

74. Tertio modo posset testator velle, ut tanta pecunia expendatur pro Missis, sed numerum Missarum non taxat. Tunc, ut ex dictis supra hoc §. 2. num. 1. constare potest, numerum Missarum taxare licebit Episcopo, nec nisi ad assignatam, ut ex se patet, pecuniam obligabuntur Hæredes.

75. Quarto modo posset testator tot Missas præscribere, sed assignare pecuniam tenuem, & insufficientem, & tunc communior sententia docet in eo solum casu ab hæredibus deberi supplementum, quando testator principaliter intendit ipsas tot Missas, & consequenter tunc solum compelli hæredes ab Episcopo posse. Ita Bart. Surd. Mantie. alique apud Sanchez lib. 8. de matr. disp. 1. num. 36. Valsq. in Opusc. de Testam. c. 8. alique. Ratio est, quia tunc Testator præsumitur in animæ suæ commodum voluisse omnino bonum illud spirituale, quacumque impensa, data capacitate hæreditatis.

76. Illud igitur, in hoc quarto modo remanet, & quidem difficile explicandum, quæ ratione dignoscere valeamus, quod Testator intendat principaliter tot determinatas Missas, quando ejus verba sunt ambigua, non facile apparet, quid principaliter intendat, ut Missas, ne celebrari, an tantam, & non majorem pecuniam summam in Missis insumi; si enim verba essent clara, nulla investigatione indigeremus, sed mens Testatoris, ad unguem esset servanda.

77. Variæ Regule traduntur à Doctoribus modo citatis. Illa inter cæteras, ut melior excipitur, quæ est communis in similibus dubiis dispositionibus. Quando testator demonstrativè apponit quantitatem pecuniæ, quæ pro Missis assignat, tunc principaliter intendit tot Missas. Quando verò apponit quantitatem pecuniæ taxativè, tunc minus principaliter intendit ipsas tot Missas, cum principaliter solum intendat tantam pecuniam taxatam insumi, & non amplius.

78. Sed ecce iterum difficultas: æquanam ratione id ipsum cognosci possit: Afferam breviter tres mo-

dos, seu regulas; nam suse invenies apud lullios passim.

Primus modus est ille, quem ex Felino, Castro, & Moquetæ tradit Marchinus de ord. in p. 2. cap. 22. à num. 7. In prædictis, scilicet, in dispositionibus esse verborum ordinem attendendum, nam quod primo profertur, principaliter intendit Testator, dicendum erit: quod secundo loco profertur, & principaliter tot Missas intenditur; in quo Missas celebrandas, deinde verò approbatur ratio pecuniæ: demonstrativè erit talis pecuniæ ratio, & principaliter tot Missas intenditur; in quo non ad assignatam solum pecuniam, sed etiam supplementum obligabuntur Hæredes. At verò, contra, primo loco assignetur tanta pecunia, de subdat, quot Missas sint celebrandæ, & velle se habebit talis assignatio pecuniæ, & minus principaliter intenditur, atque ad solum assignatam pecuniam, non verò ad amplius taxatam hæredes.

79. Secundus modus. Si legatum exprimitur ea perfecta oratione; tunc censetur factum esse si duabus, præsumitur factum demonstrativè. Tunc; illa sunt verba taxativa, quæ sunt perfecta sola absque dependentia aliorum verborum, sensum perfectum ab alio quopiam distinctum sunt demonstrativa, quæ dependent ab aliis, & non habent sensum perfectum sine illis, seu videntur ab illis. Exempli gratia. Si testator ita legat: *Aggravo hæredem meum ad dandum Petro aureos triginta ex fructibus talis fundi pro omni quotidiana.*

Hoc legatum factum est taxativè, quia facta oratione factum est. Si vero ita dicat: *Aggravo hæredem meum ad dandum Petro aureos triginta ex talis fundi redditibus persolvi pro omni quotidiana.* Hoc legatum stat demonstrativè, quod est per duas distinctas Orationes. Aliter, si legat: *Aggravo hæredem meum ad dandum aureos triginta, lubeo ex talis fundi redditibus persolvi pro omni Missa quotidiana.* In priore ergo dispositione, pecunie, seu imminuto fundo compellitur hæres ad supplementum, in posteriore non compellitur. Ita Boninus, Gavanti. Sanch. Bonacin. alique citati à Prælio. de ord. tractat. 3. p. 2. cap. 22. num. 6. quod probat.

80. Uterque ex his modis suis difficultatibus notatur, ex quibus se extricare, dom lullios perit variationibus, & sublimitationibus quantarum, taxatam minus reddunt expectant. Continent bonorum strinan, non inficior, & ad Testatoris mentem indagandam conducunt nonnihil aliquando, sed non omnino satisfaciunt. Primo enim in utroque modis res à Notario, seu Scriba dependebit, qui vel oratione, vel multiplici, vel priore, vel posteriore loco, legatum, suo arbitratu, & sine ullo debito habere solent. Secundo quia ex primo modo, legatum quod si ita loquatur testator, *Volo decem Missas quinque Iuliiis dandis; Missæ decem sunt omnino celebrandæ, quacumque expensa, quia primo loco profertur.* Si verò ita, *Pro quinque Iuliiis dandis Missis; Non decem, sed quinque sunt celebrandæ, quia profertur secundo loco, quod demonstrativè credibile est, quia proflus in utraque dispositione, eodem videtur esse testatoris mens. Tertio, quia secundo modo non absimile quid incommodum apparet. Ego profecto non sum tam perspicax, ut possum dignoscere rationabile discrimen. Nonne item legat (aureos triginta ex fructibus talis fundi persolvi) & (aureos triginta, quos lubeo ex talis fundi redditibus persolvi) cur igitur in una dispositione hæredem obligat in altera non item?*

81. Putant igitur Tertio alij (sed ipsi videntur) probandam esse Brixiani opinionem (quam citat Prælio).

ponunt Berous, & Guido Papa apud March. de ord. tract. 2. part. 2. cap. 12. num. 2. docentis, ubi Testator meminit quantitatis solvendæ pro Missis, (idem dicunt in similibus dubiis dispositionibus pro quacunque materia) quamvis quantitas sit insufficientis ad dispositas Missas, non tamen hæredem, nisi ad quantitatem assignatam, & nullo modo ad supplementum. Ratio est Primo, quia ex quo testator meminit quantitatis pecuniæ, præsumitur illam principaliter, & taxativè voluisse, & non aliam infumam, quia talis est natura amoris pecuniæ, ut homines in similibus dispositionibus communiter mentem maxime apponant ad deliberandum de quantitate infumenda; Vnde, si assignant, multum deliberat eam assignant, atque adeo principaliter, & taxativè. Secundum, quia, ut lib. 1. cap. 6. §. 2. num. 4. diximus, non est imponendum onus grave, nisi certò de illo constet, ac nunc non certò constat, quia testatoris verba, de quibus agimus, dubia sunt. Tertio, quia in dubio melior est conditio possidentis. At nunc Hæres eam possidet. Quarto, docent non ignobiles Doctores (Mol. Sanch. Menoch. Mantica, & Bonac de contr. disp. 3. quæst. 17. part. 7. m. 7. addens Sanchez esse pro hac opinione in summa, cap. 13. m. 8. & cap. 15. m. 49. licet sibi contrarium lib. 3. de marim. d. 18. num. 24.) semper præsumi Testatorem voluisse gravare hæredem, quam minimum possibile est, l. unum. ex sam. §. si rem, ff. de legat. 2. & in dubio semper fieri interpretationem pro hærede contra legatarium, vel fideicommissarium, l. apud. Jul. §. Scio, ff. de legat. 1. nec eandem esse rationem de legatis etiam piis, ac de testamentis, cum Testamenta ample explicanda sunt, l. in testam. ff. de reg. jur. non ita legata, quantumvis pia. Cum igitur hic præcipue agamus de legatis Milliarum, & quidem dubiis, Interpretatio non pro legato, sed pro hæredibus facienda est, adeoque ad nihil, nisi ad assignatam nominatim pecuniam, sunt hæredes compellendi.

Hæc nobis, quæ Iurisperitorum sunt propria, rudi Mineræ insinuasle sufficiat. Certe Fraxinellus de Sacerd. oblig. lib. 4. §. 24. num. 2. ex hoc capite, quia Testatores Communiter curant gravare suos hæredes quam minimum possunt, unde non sit certum, quod præsumi possit mentem illorum fuisse, ut aucto decursu temporis Missæ stipendio, hæredes teneantur ad augendum stipendium colligere non esse impossibile non teneri. Esto teneantur etiam, probabiliter doceat cum aliis Diana part. 2. tract. 14. resol. 17.

De Hære pro Missis legatis debeat stipendium, quod currit tempore dispositionis, an tempore executionis?

83. Dubitabis Vndecimo, quando Testator non expressit quantitatem pecuniæ, sed disposuit ut celebrentur Missæ v. g. in perpetuum, si contingat tempore dispositionis fuisse majus, vel minus Missæ stipendium, quam tempore, quo actu sunt celebrandæ, teneantur hæres ad pretium currentis, tempore dispositionis, an tempore executionis.

84. Dico teneri ad currentis tempore executionis. Ita Barrol. Gevin. Monera apud March. de ord. tract. 3. part. 2. cap. 22. num. 9. Ratio est, quia in tali dispositione Testator respicit principaliter ad tot Missas, ut ex supradictis constat, ergo præsumitur eas voluisse, quocunque dato stipendio, quod currit, quando dicendæ sunt Missæ, quod est tempus executionis.

85. Illud tamen adverte, quod si hæres negligenter se habuerit, nec curaverit Missas pro anima testatoris, intra competentis tempus celebrari (quod tempus si a testatore præscriptum non fuerit, quantum sit colligetur ex mox dicendis §. 9.) certe propter damnum, quod, causa hæredis, inferretur Defuncto, si Missæ non celebrentur: supplere omnino illud, quod deest, ut ex se patet, dicentis hæres tenebitur.

Quid fiet de Decursu non solutis antea pro Missis, sed nunc redditus?

86. Dubitabis Duodecimo in hunc modum. Hæres quidam Testatoris, qui legavit centum aureos supra quandam fundum pro Missa quotidiana celebranda à Monasterio per decem annos non solvit talem summam, unde nec celebrare fuit tunc Missæ, reddit nunc Monasterio mille aureos, fructus scilicet, decem annorum præteritorum, potestne Monasterium illos retinere?

Respondeo, posse cum onere celebrandi Missas respondentes decem annis; Quod superest Monasterij est. Ratio est, quia fructus legati legatario debentur cum eodem onere, quo legati fuerunt. Ita Molina tom. 2. de infir. d. 20. §. 2. alique.

87. Quid si fuerint legati Sacerdoti Capellano v. g. talis Ecclesiæ: cum enim hic unus Sacerdos occupandus sit ad explendam quotidianam Missam, quæ deinceps celebranda erit ad Missas præteritas supplendas non sufficit.

Respondeo. Suppleat per alios, sicuti supplere etiam Monasterium per suos varios Sacerdotes, potuit, quodque superest, Capellani erit propter eandem rationem modo dictam: per illam enim pinguius elemosinam præsumitur Testator Capellano, sicut Monasterio benefacere voluisse.

88. Vnum adverterem. Nam si redditus, seu elemosyna legata, esset Missis adæquate respondens, hoc est, non esset pinguis seu excedens, tunc non statim præsumere oportet. Testatorem voluisse Capellano gratificari, posset enim tunc dici solum illum voluisse merum numerum Missarum. Quare si eveniret casus prædictus, quando pro Missis non celebratis redderetur magna summa, distinguendum esset. Si enim ex circumstantiis colligatur Capellano voluisse Testatorum gratificari, ut si Capellanus fuisset Testatoris consanguineus, concivis, pauper, &c. Capellano cum prædicto onere faciendi celebrare Missas non tunc celebratas competeret illud ius faciendi celebrare. Sed si id non colligatur, posset hæres ex se facere supplere per alios. Ratio est, quia in priore casu, quando gratificatus fuit Capellanus, ipse ius videtur habere legati, in posteriore, solum ipsa Missæ celebrandæ.

Si tale legatum fuit additum loco, An reddita summa pro præteritis Missis requirat omnino, ut Missæ celebrentur in loco à Testatore designato? colligetur ex dicendis infra c. 2. §. 1. a. n. 5.

Quid fiat si census relictus pro Missis pereat?

89. Dubitabis Decimotertio. Si census relictus pro Missis pereat in totum (nam si ex parte diminuat, quomodo recurrendum sit ad Pontificem supra §. 2. a. n. 1. vidimus) ad quid teneretur Ecclesiæ?

Respondeo, si cum sua culpa, teneretur, ut certum est, retinere totum damnum, si nulla sua culpa, ad nihil obligatur. Ita Fraxinell. de oblig. Sacerd. lib. 4. m. 27. Ratio est, quia Ecclesiæ obligatur propter stipendium, & sub illo Testator eam obligavit: at hoc iam deest ergo, &c. Sanè ita accidit in Beneficio quocunque, quod datur propter Officium percunte enim fructu Beneficii, cessat obligatio ad officium. Nec tunc est recurrendum ad ullum Superiorem, si enim perit census, ad quid moderatio petenda erit?

Quid si non pereat, sed minuaturs census, & non possit adiri Pontifex?

90. Dubitabis Decimoquarto. Quid si ita diminuat propter aliquod caput ex dictis §. 2. n. 1. Ut stipendium fiat evidenter minus infimo iusto, nec hæres suppleat; & Capellanus non possit adire Pontificem?

Respondeo. Castrop. de Sacram. tract. 22. d. vinca de Euch.

Euch. p. 15. n. 7. qui non meminit hujus Decreti de Celebratione Missarum, docet quando adiri non potest Ordinarius (dicamus nos post Decretum) quando adiri non potest Summus Pontifex, qui stipendium taxet, Missasque diminuat, probabile esse, posse Capellanum ex se diminueret, seque indemnem servare; esse enim id de jure naturæ, contra quod Decreta hæc Sacre Congregationis non præsumuntur agere. Cæterum monet id moraliter contingere non posse. Dum enim Capellaniam voluntariè admittit, illam retinet, Superioremque non adit, sibi imputet, atque adeo tenetur integrè satisfacere.

91. Sed certè casus non est tam rarus, ut moraliter contingere non possit, accidit enim sæpè, ut quando Capellanus admittit onus, census fuerit sufficiens, deinde sine culpa diminuat; & ex alia parte, si propter paupertatem, sive propter aliud, non possit adire ad eum, cui licet numerum Missarum temperare. Vide tamen id, quod mox notabo n. 96.

Quod census pro Missis differtur solvi, quid faciendum, dicitur §. 9. n. 12.

Quid fiet si census pro Missis relictis augetur.

92. Dubitabis Decimoquartò. Sic reliquit Monasterio Testator domum, vel vitidarium, ut ex pretio locationis, vel fructu dicantur Missæ: crescent arbores, crescitque ex concursu populi pretium locationis, suntne augenda Missæ?

Respondeo, posito, quod constet noluisset Testatorem pingui redditu benefacere Monasterio, nec taxasse Missas modo dicto à num. 72. sed voluisse ex toto redditu Missas celebrari, aio esse distinguendum cum Fraxinel. de oblig. Sac. sect. 4. §. 25. Si enim Viridarij, vel domus locatio crescat ex indultia Monasterij, quia scilicet arbores plures plantavit, vel officinas domus auxit, vel quid simile, non erit augendus Missarum numerus, quia illud augmentum est fructus indultie Monasterij: At si ex natura sua arbores creverint, vel casu ex frequentia populi crescit domus locatio, tunc augenda erunt Missæ. Ratio est, quia voluntas Testatoris est, ut totus fructus rei sue pro Missis expendatur. Adde contrarium eandem esse rationem, si ergo diminuta locatio, vel fructu diminuentur & Missæ modo supradicto, ergo aucto redditu, & Missæ erant augenda.

93. Una potest esse exceptio, quando raro contingit tale augmentum: & aliquando etiam raro fortasse fuit decrementum: tunc enim unus annus compensatur cum alio, ut mox in simili dicam n. 96.

94. Quid, si, eo tempore, quo augetur talis redditus, inveniatur, quod etiam sit auctum stipendium Missæ, poterint tunc compensari incrementum redditus cum incremento stipendij? Respondeo. Puto posse cum Rodriguez tom. 4. Summæ, cap. 12. de Missa. num. 10. quia tunc servatur æqualitas inter augmentum utriusque.

Quid fiet si augetur taxa stipendij Missæ?

95. Dubitabis Decimosexto. An si censu pro designatione tot Missis invariato, crescat taxa stipendij Missæ v. g. erat medius Iulius, fiat (Episcopo sic disponente, vel communi praxi sic acceptante) unus interger Iulius: An, inquam, possit diminui, numerus Missarum? Respondeo, posse diminui cum autoritate Pontificis, & hanc esse unam ex causis moderationis Missarum, ut diximus supra: & in casu necessitatis idem posse affirmari, quod modo ex Castropalao num. 90. insinuamus, paritas rationis videtur ostendere, ut scilicet Ecclesia vel Capellanus se indemnem servet, neque enim præsumit Testator in tali necessitate injustè eos aggravare voluisse. Ita Bordonus ref. 3. num. 27. Aversa de Eucharist. q. 11. sect. 18.

96. Illud tamen tum in hoc, tum in casu, de quo num. 89. diximus, noto perlibenter. Si per aliquos praeritos Ecclesia habuit stipendium pro prædictis augmentis, ut esse consuevit, quando pinguem Capellanum ut legatum fundavit Testator, non posse statim diminui Missas prætextu, quod taxa stipendij creverit, vel decreverit census. Ratio est, quia sicuti antea fuit commodo tuo, ita tuo incommodo stare nunc debet defectumque hujus anni compensare congruum est cum aliorum annorum excessu, ut modo, in simili num. 97. dictum est.

Quare tam hic, tum in dictis num. 91. & 93. judicium prudentis est decidendum, quando excessus, vel defectus est tantus, ut merito diminutio, vel auctio Missarum facienda sit.

Quid si taxa stipendij decrescat?

Vbi,

An Religiosus stare debeat taxa facta ab Episcopo?

97. Dubitabis Decimoseptimo. Quid contra fiat, si, invariato dicto censu pro tot determinatis Missis, decrescat taxa stipendij? Erat v. g. unus Iulius, fiat medius Iulius, eritne augendus numerus Missarum?

Respondeo. Si ex circumstantiis constet Testatorem noluisset Ecclesie pinguem redditum relinquere, augendum puto. Ratio est, quia tunc in casu huius dubitationis Testator præsumitur velle censum equari Missis, & Missas censui: At si id non constet de legatum, seu Capellania fundata præsumitur obligatè, non puto augendum, quia tunc præsumitur Testator suo Capellano, ut assolet benefacere voluisse, puto quod determinatas Missas præscripsit, & nihil aliud explicuit.

98. Sed dum meminimus taxæ stipendij, datur occasio querendi: Vtrum si Episcopus taxat unum Iulium v. g. deberi pro una Missa, obligetur Religiosus exemptus stare huius taxæ: An potius possit à voluntate dantis recipere duos Iulios, posito quod hoc sit stipendium summum, quod currit abstrahendo ab Episcopi legitima taxæ? Respondeo. Si voluntate dantis, tanquam pinguis elemosyna; tam Regularis quam Sæcularis, potest, quia taxa Episcopi non excedit liberalitatem Fidelium. Difficultas ergo sola consistit, quando quis det illud plus tanquam stipendium Missæ, aliter omnino non daturus, in quo casu certum sit Sæcularem Sacerdotem debere taxæ à suo Superiore legitime constitutæ se conformare, puto merito dubitari: An id etiam debeat Religiosus exemptus.

99. Dico hanc questionem similem esse illi: An Ecclesiastici teneantur stare taxis, & metis in pretio rerum, quas Principes sæculares taxant; ita enim Ecclesiastici non sunt Principibus sæcularibus subditi, sicuti exempti non sunt subditi Episcopis. Quoniam ergo communior, & vera opinio est illos debere stare metis taxatis à Principe, si non directè, et tunc consequenter ex eo, quod posita tali metæ pretium justum talis rei non erit indivisibiliter, nisi jura illam metam, unde si quis plus accipiat communitatem accipiet, quia sumit ultra debitum rei pretium. Ita Molina, Vasquez, Bonacin. aliique, quos sequitur & citat Castropal. tom. 1. tract. 3. de legum. d. 1. part. 24. §. 6. num. 1. Ideo etiam in casu nostro, posito, quod Episcopus taxat dandum pro stipendio Missæ, unum verbi gratia, Iulium, unus Iulius erit Missæ indivisibile stipendium, quare quicquid ex hoc solo titulo accipietur, contra justitiam erit. In casu enim Missatum, licet non interveniat vera venditio, & emptio, quia esset Simonia, tamen ut alibi innuavimus, proportionaliter ad veram venditionem, vel emptionem, etiam in Missatum casu debetur.

debemus. Scio Navarr. & Bonac, apud Castrop. loc. cit. negare Ecclesiasticos saltem sub mortali taxis Principum facultatem subdi, unde idem puto dicturos in casu nostro de stipendio Missæ, sed illis ego propter rationem à nobis modo dictam assentiri non possum.

An Capellanus teneatur pecuniâ expendere ad ornatum Altaris.

100. Dubitabis decimo octavo. An Capellanus obligetur tum ad Missas celebrandas, tum ad conquirenda Altaris ornamenta?

Respondeo, si sufficiant redditus tum ad designatas Missas, tum ad necessaria Altaris, teneri ad utrumque. Ad ipsum enim pertinet totum onus Capellaniam, sicuti onus Beneficij ad Beneficiatum: qui enim sentit commodum, & incommodum sentire debet. At si non sufficiant, distinguendum est. Si Capellania est pinguis, ita ut per antecedentes annos supra justum stipendium Missæ aliquid habuerit Capellanus, licet nunc hoc superfluum cessaverit, potest teneri. Ratio est, quia de toto Beneficio, seu redditu presumendum est provideri debere (quando aliunde provium non est) tum Altari, tum justo Missæ stipendio, computato anno faciendo cum sterili. Si vero Capellania non est, nisi ad justum Missæ stipendium, censetur non teneri, quia secus tuis stipendiis militares, quare tunc qua ratione possit quid retineri de stipendio dicam infra §. 5. n. 7.

Justum autem stipendium computare potes in tui favoris illud: quod forte in tua Civitate est medium, sed justum, si Episcopus illud legitime id est indivisibiliter non taxaverit, tunc enim juxta hoc, & non juxta tantum tuas taxationes taxare debes. Dixi (in tui favoris) nam nisi Fundator contrarium expresserit, præsumitur noluisse suum Capellanum stipendio infirmo, licet justo, aggravare voluisse. An hæc præsumptio possit extendi ad concedendum tibi stipendium summum, aliis judicantur relinquo.

101. Docet Fraxinel. de oblig. Sacra. tit. 4. concl. 5. §. 5. Capellanum non teneri facere restitutionem Missarum si forte pecuniâ expendit ad ornandum quomodoque Altare. Sed est distinguendum. Si enim sunt ornamenta, necessaria (& quidem necessaria judico, quæ cum decore Altari conveniunt, ut sunt aliqua congrua paramenta Mappæ, &c.) Fraxinello assentior, secus, si sunt ad ostentationem, his enim cum jactura suarum Missarum fundatorem non consensisse putandum est. Illud item eidem docto auctori post factum, sed non ante, concedo. Nam si bona fide id jam fecisse nunc inveniantur Capellanus, non esse obligandum ad Missas de suo supplendas puto, quia ea ornamenta jam denique in Altari, atque adeo Dei cultum cesserunt, nec mihi persuadere volo in tali bona fide Fundatorem voluisse suum Capellanum urgere, imò non urgeret Capellanum in tali casu, sed ipsum Altare, cui attributa sunt ornamenta, nec in his factus est ditior Capellanus, sed Altare.

An compensare stipendium Missæ sibi non solummodo aliquis possit.

102. Dubitabis decimonono in hunc modum. Hæres, vel quilibet cutavit, ut Sacerdos, pecunia credita, eorum Missas celebraret, quibus celebratis, stipendium ei Hæres non solvit. Post multum tempus idem obligatus præteriti debiti affect centum Julios eidem Sacerdoti, ut eorum Missas celebraret, licetne huic Sacerdoti eos recipere, & quia non habet aliam viam recuperandi stipendium celebratarum Missarum, sibi id compensare, non celebrando Missas nunc postulas?

Respondeo: Posse. Colligitur ex Peyrino tom. 3. cap. 1. n. 17. quatenus docet si Monasterium fecit expensas, ad recuperandum stipendium pro Missis jam celebratis, nec eas recuperare alio modo à Petro, qui illas Mis-

sas petiit, valeat, nisi retinendo partem elemosynæ, quam forte idem Petrus pro aliis Missis celebrandis offerat, posse diminueret has alias Missas, & sibi iuste expensas factas compensare. Ratio esse posset, quia propter justam compensationem potest sibi refarcire damnum, si Sacerdos in casu nostro, si Monasterium in casu Peyrini. Sibi ergo imputet ille, qui stipendium celebratarum non solvit, si postulas nunc Missas non habet.

103. Certè in hac doctrina illud difficile mihi est, nam fac Missas celebrandas esse pro anima purgante, vel pro impetranda sanitate alicuius, non erit æquum, ut hi patiantur damnum in re tam gravi ob delictum debitoris. Alius, etiam si anima, & infirmus ad eundem debitorem pertineant. In illo igitur solum casu prædictam recompensationemmitterem, quo constaret totum damnum esse solius debitoris, & nullo modo tertij.

§. I V. Super. illud §. 1. num. 9. Id verò ut deinceps, &c.

Ubi revocantur Privilegia Religiosorum.

1. Quoniam circa minuendum numerum Missarum concessa fuerunt à Summo Pontifice nonnulla Privilegia, ea hic universa in futurum revocantur.

Et quia per illud (in futurum) denotari videbatur non revocari dicta Privilegia, quoad onera suscepta de præterito: ideo dubitatum fuit. An illud (in futurum suscipiendis) intelligeretur de suscipiendis post privilegium? Respondit Sacra Congregatio esse intelligendum, ut vidimus §. 1. n. 3.

Ex qua responsione declaratur, ut notat ex Bordonò, Lezzana tom. 3. V. Missa, num. 15. hanc revocationem Privilegiorum esse etiam quoad onera suscepta ante Decretum, si suscepta fuerint post privilegium, non verò esse revocata, si talia onera fuerint suscepta ante Privilegiorum concessionem.

Quanam Privilegia hic revocantur.

4. Circa quæ dubitabis primo, quanam sint ejusmodi Privilegia? Respondeo, esse fere sequentia.

Primum est Julij II. & Leonis X. Nam Julius II. apud Confectum in Bulla 7. Julij I. concessit Generali Minimorum Sancti Francisci de Paula, ut in Visitatione, vel alias ubi forte contingeret Fratres multarum Missarum obligationibus prægravati, quibus satisfacere non valerent, dispensare posset, ut unam Missam cum novem collectis, hoc est, cum novem Orationibus, celebrando, satisfacerent pro novem obligationibus, petinde ut si novem Missas celebrarent, & cum septem Collectis pro septem, & sic infra descendendo, &c. & interim, qui eas Missas fundaverant, participes essent omnium bonorum talis Religionis.

3. Hæc concessio, quia facta fuit nuncupatim Francisco Binect tunc Generali, ideo Successor obtinuit à Leone X. apud eundem Confect. in Bulla 8. Leonis X. idem Privilegium universaliter his verbis. Cum autem Fratribus pro illorum sustentatione, aut alias, devotionis causa, duo baiocchi, seu septem quatrini moneta Julia, pro celebratione unius Missæ, per Christi fideles communiter dari consueverit, &c. Et infra: Nos omnibus Fratribus domorum dicti Ordinis in partibus Alemannia, & Boemia pro tempore existentium, ut de cætero, perpetuis temporibus, in celebratione unius Missæ novem, vel septem commemorationes, ad eorum devotionem, pro tempore recitata, pro septem, vel novem specialibus & integralibus Missis, etiam si illa specialiter de Requiem forent celebranda, vel de quibuscunque Sanctis, vel alia quomodocumque etiam si pro illis recitandis elemosynam receperint, seu in posterum reciperent plenè satisfacere valeant, concedimus.

2. Hoc Privilegium, licet sit concessum particularibus illis Fratribus Alemannia, & Boemia, tamen concessum intelligitur, & aliis. Ratio est, quia (ut notat

P. Rodri

Rodriguez tom. 1. reg. 55. art. 18. Vide supra lib. 1. c. 6. §. 4. n. 11. ex Delugo) adest Privilegium Pontificis, quo Privilegia concessa uni domui Mendicantium, intelliguntur concessa toti Religioni, saltem in simili causa, atque adeo omnibus participantibus in Privilegiis, id quod iterum me dixisse meminisse lib. 1. cap. 6. §. 4. n. 11.

es. Secundum Privilegium apud Confect. Bulla 7. Leonis X. & meminit Rodrig. tom. 1. quest. reg. 43. art. 17. est ejusdem Leonis X. concessum Minoribus, quod sic habet. Cum sicut accepimus, contingat sapius, ut Fideles ipsi plures Missas per eisdem Fratres celebrandas, largiantur eis aliqua elemosyna, committant, & in aliquibus regionibus elemosynam celebrationis unius Missæ certa pecunia quantitas valde parva, & tenuis dari consuevit, adeo quod vos ad elemosynam, quæ singulariter à pluribus largitur, tot Missas, quot sunt largientes pro singulis celebrare non valeatis. Et infra: Nos vobis, ac pro tempore existentibus Fratribus, quod celebrando unam Missam duxat, si elemosyna æquivalens unius Iulij non largitur, etiam si duas, tres, aut quatuor, vel plures Missas celebraturi, occasione diversarum, vel plurium elemosynarum huiusmodi, essetis, & in dicta celebranda Missa pro omnibus, qui dictis Missis in elemosynam usque ad summum huiusmodi contribuerint, vel contribuant in futurum, commemorationem in genere faciendo, in hac conscientiarum vestrarum puritati satisfactum fore, & esse indulgemus.

6. Tertium Privilegium apud Rodr. in Bullar. in Bullis Sixti. IV. Bull. 44. est concessum Monasterio S. Benedicti Vallisoleani per Nicol. Francum Nuncium Sixti I. V. in hanc formam. Reverendiss. Pater Supplicatur Paternitati vestre Reverendissima, ut Fratres quascunque elemosynas, vel quacunque legata pro perpetuis Cappellais, vel alijs liberè, & licitè possint recipere, & retinere sine prædicto onere, &c. Fiat ut petitur Nicolaus Francus Legatus.

7. Quartum Privilegium, apud Portell. V. Missa. n. 2. est Martini V. concessum Patribus D. Hieronymi in Hispania, quod per extensum conscriptum ego nondum videre potui: in quo conceditur, quod illi non teneantur dicere, pro qualibet Capellania, ultra quatuor Missas in qualibet hebdomada, etiam scaturum Fundatores, & Institutores defuncti ordinaverint quotidie Missam celebrari: & quod idem Papa dixit, hanc esse amplam satisfactionem per has quatuor Missas. Addit Portella ibid. hæc verba: Ego quoad concessionem hanc non dubito quin fuerit facta, sed non consulo quod fiat, imo quod non publicetur secularibus ob periculum pusillorum.

Hæc Privilegia, & si quæ alia fortasse fuissent, revocavit in hoc Decreto Sacra Congregatio.

An prædicta Privilegia legitime concesserit Summus Pontifex.

8. At vero, quanam ratione Pontifex hæc Privilegia concedere tunc potuit, in præjudicium eorum, qui elemosynas obtulerunt? Profectò Pontifex Dominus non est bonorum Fidelium, ut possit de iis suo arbitratu disponere, & Religiosis applicare.

Nihilominus, si rectè attendas ad prædicta Privilegia; nihil incongruum concessum à Sancta Sede fuisse reperies: id quod non ut antiquiores aliqui apud Rodrig. tom. 1. q. reg. 43. art. 7. §. Tertia conclusio, & Peyrinum tom. 1. in consil. decim. Leonis X. num. 1. defendunt, & qui dem frigide, sed nova, facilioreque via, discutendo per singula, sic explico.

9. Primum Privilegium Leonis X. relatum n. 3. (quod idem est cum relato num. 4.) concedit, ut quandoquidem duos baiocchi dari pro stipendio unius Missæ, ibi consuetum erat, concedit inquam, ut per unam Missam sub novem commemorationibus celebratam satisficeret pro novem, & per septem, pro septem, &c. iam, ini rationem, ad quantam summam ascendant ea pecunia novies repetita. Certe baiocchi duo novies replicati sunt baiocchi decem, & octo, hoc est, duo Iulij Romani minus duobus baiocchis. Decebat ergo, seu potius de-

claravit Pontifex illud stipendium duorum Iuliorum fuisse irrationabile, taxavitque pro singulis Missis regionibus assignandos esse decem & octo baiocchi, quando certè ibi, & in ea ætate, quando erat in cerdotum penuria, non erat durum stipendium, doquidem nunc in tanta Sacerdotum multitudine, supra c. 1. §. 1. n. 2. diximus, solet esse diebus festis, Julius, seu argenteus, hoc est, baiocchi decem, diebus festis, duplicati, hoc est, baiocchi viginti, & expensas vini, ceræ, paramentorum Minutissimi, quæ modo infra dicendo §. 5. n. 7. cap. pendium, censi absolute possunt.

10. Quid autem ex facto computato consequente illud, quod stipendio sic iuste à Pontifice mererentur deinceps Patres illi una Missa satisfecissent novem exiguis stipendiis, quæ unita ascenderent, prout supra §. 3. num. 50. à nobis ex probabilis sententia resolutum est. Nihil igitur Pontifex à Fidelium disposuit, sed declaravit iustum stipendium unius Missæ, ibi, esse duos Iulios minus duobus baiocchis.

11. Secundum Privilegium relatum num. 6. ut pro multis offerentibus exiguum elemosynarum pertingeret usque ad Iulium, una Missa applicaretur. Vides etiam hic nihil aliud fecisse Pontificem, nisi declarasse iustum stipendium Missæ manualis esse ad Iulium.

Non est igitur audiendus Collector Privilegiorum Mendicantium in comp. Mendic. Missæ §. 4. n. 1. Rodrig. tom. 1. q. reg. 43. art. 17. qui non valens modo explicare, asseruit, hanc concessionem fuisse tititiam, nulliusque valoris, prout multi viri facillime logi, & Jurisperiti responderunt: Non est, inquam, audiendus, sicut & nec alij, frivolas explanationes res, siquidem modo dicto iustitia concessionis explicatione potest.

12. Tertium Privilegium allatum n. 6. quod est legatum Pontificis, si potes prædicta, vel alia interpretatione defendere, bene est. Secus, concedere Legatus suæ potestatis limites excessisse (licet bona fide) est inconveniens.

13. Quartum Privilegium concedit pro quolibet Capellania quotidianæ Missæ, celebrari Missas quatuor hebdomada. Id quod ideo concessisse Pontificem non credibile est, quia Capellania illa tenuis erat, & exigua, reduxit igitur ad rationabile stipendium, ut licet, deperditis forte Capellanæ redditibus, potius pretiis, &c. fieret iusta Missarum redemptio: id quod cernere ad Sanctam Sedem pertinere, nunc explicare claravit §. 1. n. 7. Sacra Congregatio.

Duo Privilegia concessa post hæc Decreta de celebranda Missarum.

14. Dubitabis secundò. An post hæc Decreta de celebranda Missa, quod Privilegium de hac re concessum Regularibus.

Respondeo, esse duo: Nam primo Urbanus VIII. sequenti post evulgata dicta Decreta, id est, 13. Julij, concessit Procuratori Generali Mipimorum, ut Missarum perpetua exigua, & oneri amaro imparet ad rationem quinquaginta scutorum monetæ Romanæ (quæ uncis cititer viginti Sculis respondent) pro quolibet Missa quotidiana, reducerentur. Ita Peyrin. tom. 1. conf. §. Urbani VIII. Marchin de ord. trad. §. 2. c. 2. n. 1. Vides Summum Pontificem nequaquam libere dispensare de Fidelium bonis, sed solum concedere, ut tantum Missæ ad rationem iusti stipendij.

15. Secundo, idem Urbanus VIII. 6. Aug. ibi approbando Constitutiones Fratrum Minorum contra sit, ut ij in primo eorum Capitulo, Missas, quæ habuerint annuas quotidianas, reducerent ad rationem quinquaginta scutorum annuorum. Ita Lezz. V. Missæ n. 1. Quod Privilegium eandem habet explicationem. Neque offendat modo quinquaginta, modo sexaginta stipendij.

stipendia enim hæc, ad modum pretij rerum, habent Medium, Infimum, & Summum.

16. Sed petet quis: An his duobus Privilegiis fruatur alij religiosi participantes in Privilegiis.

Concedit Marchin, *dist. n. 7. Negat Lazzari, dist. n. 31. Ille, ob rationem universalem, quod participantes communicant in Privilegiis concessis, & concedendis. Hic, quia parat hæc non esse Privilegia, sed reductiones particulares, quas Pontifex ad petitionem particularem fecit, quæ certè illis non communicantur. Secus, quando Pontifex concedit v. g. uni Conventui alienationem alicuius boni immobilis, concederet omnibus participantibus. Adde quod jam amplius hi Religiosi non teneantur adire Pontificem ob reductionem Missarum cum ipsi possint facere, & tamen praxis est in contrarium.*

17. Sententia concedens est probabilior quoad concessionem allatam n. 16. Ratio est, quia illa Privilegium est, non vero reductio, nam non reducit ipse Pontifex, sed dat facultatem reducendi, & quidem per Diploma apponens Constitutiones Fratrum, id quod satis ostendit esse concessionem universalem. Ad id, quod additur. Respondeo primo, Esto propter reductiones Missarum quotidianarum illi non obligarentur ad Pontificem confugere: obligarentur tamen propter alias reductiones non quotidianas, & quando reductio instat, ut hæc extra Capitulum. Sed Resp. secundo, concessio nem solum loqui de reductione facienda in primo Capitulo, & non amplius, quare si occurrat facienda alia reductio post illud Capitulum, certè ad Sanctam Sedem erit recurrendum.

§. V. Super illud §. 1. num. 10. Ac similiter, &c.

Vbi,

Prohibetur, ne Sacerdos, retenta parte elemosynæ, Missam alteri celebrandam committat.

1. Sacerdos cum receperit à Fidei argenteum intermedium, ut Missam pro illo celebret, dat argenteum meum Petro similiter Sacerdoti, ut sui loco satisfiat; medium vero sibi retinet; potestne id licite esse? Decidit Sacra Congregatio supra §. 1. n. 10. non posse.

2. Et quia dubitatum fuit: An saltem possent Rectores Ecclesiæ aliquid sibi retinere pro expensis necessariis, vino, cera, Hostia, Paramentis, & similibus. Respondit *ibidem* n. 36. posse Rectores Ecclesiæ pauperis non vero eius, quæ sufficientes habet redditus: advertiturque ne plus iusto excedant hæc expensæ, & nihilominus, his deductis, curandum esse tot celebrari Missas, quot fuere præscriptæ ab offerentibus elemosynam.

3. Rursus fuit dubitatum, An beneficiatus qui potest per alium celebrare, teneatur huic alij dare stipendium ad rationem Beneficii. Respondit *num. 37.* satis esse si det elemosynam congruam secundum morem Regionis, si aliud in fundatione cautum non fuerit.

4. Denique. An ille, cui datur stipendium manuale majus solito, pro Missa, debeat totum dare alteri cui fortè illam celebrandam committit. Respondit *ibidem* n. 38. debere totum dare.

5. Vides discrimen? Id, quod concessum est Beneficiato habenti fortè pingues redditus pro onere Missarum, negatur recipienti elemosynam manualement pro Missa. Et quidem merito, nam huic fideles totam elemosynam dant pro ipsa Missa; ibi Fundatores dant etiam pro ipsa commodiore sustentatione Beneficiati, ut alacritus serviat, &c.

6. Quærit: recipiens elemosynam manualement, si non servet hoc Decretum, peccatne mortaliter? Respondit cum Peyrino *conf. 9. Urbani VIII. §. 4.* alios affirmare, quia tam subtilis distractio Sacre Congregationis, non te tam gravi, ita tam serio intendisse, demonstrat. Ita

Par. II.

Bordonus *ref. 2. 6. num. 28.* alios negare, quia in Decreto hujus rei nulla adsunt verba indicantia culpam mortalem, & ex alio capite nulli tunc fiet injuria, non Sacerdoti celebranti, quia stipendium minus voluntarie, ut supponimus accipiat; non petenti Missam, jam enim illa pro ipso celebratur.

An alij præter Rectores Ecclesiæ, possint retinere expensas pro vino, cera, ministro, paramentis? &c.

7. Sed adhuc dubitabis primò: An sicuti Rectori Ecclesiæ pauperis conceditur, posse retinere prædictas expensas, ita possit Sacerdos legatarius, qui non sit Rector, Sacerdos v. g. cui relictum fuit annuum legatum pro celebrandis tot Missis, potestne exposcere aliquid plus, ut faciat dictas expensas?

8. Idem quæritur in elemosynis manualibus potestne exposcere Sacerdos aliquid plus (sed rationabile) quo satisfaciatur ministro infervienti, vel insumat pro cera, vino, &c.

9. Respondeo utrumque posse juxta dicta *num. 2.* Siq. March. *de ord. tract. 3. p. 1. cap. 18. n. 26.* quia nemo cogitur insumere de suo in gratiam alterius: id tamen non consulerem diviti, quia sapit indignam avaritiam. Confirmatur responsio, quia merito alicubi, taxantur hæc expensæ separatim ab ipsius Missæ stipendio, ut vidimus supra.

An Capellanus, vel legatarius pinguis retinere possit partem stipendij?

10. Dubitabis secundò: An quod concessum est n. 3. Beneficiato, concedatur Capellano, vel legatario pingui? Respondeo affirmative, modo det justum stipendium alteri. Ita Delugo *de Euch. disput. 21. sect. n. 30.* Aloys. Ricc. *in decis. p. 2. decis. 219. num. 3.* citans Sotum Navarr. Beja Licet enim Sacra Congregatio meminerit solius Beneficiati, cum eadem sit ratio, includuntur cæteri similes, siue sint principales, siue subrogati, quia subrogatum sapit naturam ejus in cuius locum subrogatur: modo non sit elemosyna manualis, ut *ibid.* dictum est.

11. Rogas: Quantum est hoc justum stipendium? Quantum lex Diocesana taxavit, quod apud nos esse fecit unum Iulium pro una Missa feriata, & circiter duplicatum pro festiva, supra diximus *cap. 1. §. 1. n. 2. & §. 3. n. 35.* Quod si alicubi taxatum non fuerit, illud erit justum quod fuerit communi consuetudine introductum, in quo casu (sicuti accidit in rerum pretiis non taxatis) erit reperire summum, medium, infimum, & Beneficiatus non obligabitur, in prædicto casu, nisi infimum dare, jam enim hoc justum stipendium est.

An quilibet alius possit alteri committere Missam, retenta parte stipendij?

12. Dubitabis tertio: An in aliquo tandem casu id alicui Sacerdoti liceat in manualibus elemosynis?

Respondeo; quamvis id absolute Congregatio neget, ut vidimus n. 4. adhuc tamen tres exceptiones, seu Declarationes admitti debent.

Prima est. Si alicubi hoc Decretum non sit acceptatum, quæ est communis doctrina in legibus positivis. Id, quod hic innuere volui, quia Marchin *de ord. tract. 3. p. 2. cap. 32. n. 8. fin.* ait se audivisse, in multis Italiæ locis, & Romæ, in multis Collegiatis, hoc Decretum quoad hanc partem, non servari.

13. Secunda. Si ego Sacerdos recepi liberaliter à Petro pro una Missa unum v. g. aureum, pingue scilicet stipendium, si Petrus dedit præcisè, & simpliciter pro Missa, ita ut liberalitas exercita fuerit in favorem, ut ita dicam, Missæ ipsiusque obsequium: certè non possem dare alteri Sacerdoti celebraturo pro eodem Petro unum Iulium, justum scilicet stipendium

P 2. quod

quodque superest, mihi retinere. Ita Diana *part. 2. tr. 14. respl. 11.* At si fuit ex liberalitate, circa meam personam, quia sum illius amicus, vel quia sum pauper, &c. utique possem. Ita Aloys. Ricc. *in decis. p. 3. decis. 219. num. 3.* Ratio est, quia in priori casu stipendium fuit pro Missa, quod stipendium integrum debet dari ex Sacra Congregatione, in posteriore, non fuit pro Missa, sed pro alio titulo.

14. Tertia. Si Sacerdos, cui ego committo Missam celebrandam, sit expressè contentus modica parte, etiam infra infimum stipendium, meliorem parte mihi relicta in rigore possum modicam illam partem ei dare. Ita Aloys. Ricc. *ibid. fine.* Ratio est, quia sicuti potest mihi talis Sacerdos gratificari, dicendo pro mea commissiſſe Missam sine ullo stipendio, neque id prohibui, unquam Congregatio, quia id est mera liberalitas Sacerdotis: ita & potest mihi gratificari, condonando partem, quæ est adhuc partialis liberalitas.

Dixi (in rigore) nam sunt duo omnino scopuli timendi. Alter: ne Sacerdos ille metu, vel alio simili affectu ducatur ad id: quasi timeat, ne inveniat in posterum elemosynas pro Missis, nisi nunc condonet partem, jam enim tunc non esset ex liberalitate. Alter: ne tali modo in periculum incidas sordidæ negotiationis.

15. Denique quod hæcenus diximus, tum de prohibitione, tum de ejus exceptionibus, puto probabile esse, extendi etiam ad Parochos, seu ad Collectores Missarum, qui plura stipendia congregant, & deinde inter Sacerdotes stipendiarios distribuunt. Ratio est, quia quamvis hi non suscipiant onus dicendi Missas, unde videantur ex Suariorum de Sacrament. *disp. 86. sect. 3.* Hæc vero occasione: saltem pro labore colligendi & distribuendi posse sibi aliquid retinere, nihilominus quia adhuc hæc elemosyna datur pro Missis, debet, secundum hoc Decretum, integrè dari Missam celebranti, nisi addit, ut dictum est, aliqua ex dictis tribus exceptionibus.

Sed certè, quia Decretum hoc solum dirigitur ad Sacerdotes, ibi: *Prohibet Sacerdoti, ne parte elemosynæ retenta, &c.* non audeo condemnare ejusmodi Collectores, & Sacristas (etiamsi sint Sacerdotes, sed non ut talibus assignetur elemosyna, hoc est, ut ipsi Missas celebrent, sed ut celebrandas eas curent) si moderatam pro labore mercedem ex datis pro Missa suscipiant. Ratio est, quia cum prohibitio sit odiosa, est restringenda ad solum expressè prohibitos, prohibiti autem sunt solum Sacerdotes, quibus elemosyna datur pro Missis, quæ ab ipsis sint celebrandæ. Ceteri ergo servant id, ad quod obligantur iure naturæ.

Ad idem reducitur, si quis, cum sit procurator, ut centum v. g. Missas celebrentur, quæ Missæ in hac Urbe solent dici exempli gratia, pro ducentis Iuliis; si quis, inquam, per industriam suam mittat, seu eat ad aliam Urbem, ubi intra expostulatum tempus dicantur pro centum Iuliis: puto enim non esse improbabile posse talem procuratorem retinere sibi alios centum. Ratio est, quia sumi potest paritas à servo, qui per extraordinariam (nam ad ordinariam, & moralem obligatur ex ipso famulatu) per suum laborem emit res minoris, quam valeant communiter in foro: potest enim retinere, quod superest, utpote fructum suæ industriæ: pari ergo modo in casu nostro.

Illud tamen per diligentem in nostro casu notandum est, id non posse fieri, quando ex circumstantiis animadvertetur tantam elemosynam non voluisse solum ipsum Missarum numerum, sed voluisse benefacere loci Sacerdotibus, vel honorare Ecclesiam, vel quid simile, ut ex se patet.

§. VI. Super illud §. 1. num. 11. Præterea in Ecclesiis, &c.

Vbi præcipitur, ut Mobilia relicta pro Missis quamprimum investiantur in bonis immobilibus suis Eliseris.

Leet hoc Decretum primo aspectu videtur non indigere, involvit tamen difficultatem.

An decretum hoc loquatur de nondum acceptis

1. Dubitabis enim primò. An si cui Ecclesiæ quatur aliquod mobile, pro onere Missæ perpetuæ nondum Ecclesia acceptavit, obligentur Ecclesiæ res talem investituram, seu applicationem exquirere. Respondeo, non obligari, quia si nondum acceptavit, cum suum non sit de illo disponere potest. Illud autem ex regulis universalibus supponit, qui causam dat irrationabilem, ne acceptum, & damnnum, quod facit, peccare, & ad restitutionem neri.

Quodnam mobile investendum sit.

2. Dubitabis secundò, de quonam mobili investituram? Respondet, de omni, qualis est pecunia, aurum, suppellex, &c. quæ relicta sunt pro onere tuo Missarum. Ita Barboſ. de appellat. *verborum, l. na, n. 5.*

3. Quod si Testator magnam summam pecuniæ Missis relinquat, nec explicet, an intendat talem pro perpetuis, an pro temporaneis, id est, similiter tempore dicendis. Puto intelligi regulariter de perpetuis, atque adeo prædictam summam debet curare in annuos redditus, & investendam ad prædictum huius Decreti. Ita Bonac. de contract. *disp. 13. quæst. p. 7. n. 6. §. ex quo sequitur.* Ratio est, quia committitur non solet legari magna summa, nisi pro Annuitate perpetuis. Dico (communiter) nam si legatum fuerit à Principe, aut valde divite, cum hi solent magnam pecuniæ vim legare pro celebrandis multis Missis, pro his erit tunc pecunia distributa semper habendo præ oculis Testatoris mentes, quæ circumstantiis, verbis Testamenti, similibus est diligenter investiganda.

Quandam urget onus celebrandi Missas in hoc casu

4. Dubitabis tertio, quandam incipiat obligari celebrandi, statim ne post depositum pecuniæ, & acceptationem Ecclesiæ, an post factam investituram. Respondeo post investituram. Sic March. de arbitrat. *p. 2. cap. 15. n. 28. §. Quærit Quinto.* Ratio est, quia incipit stipendium, ergo tunc & onus. Quod si præcipue culpam alicuius, res differtur, is delinquit, & restituere erit obnoxius.

In quonam bono Immobili debet ejusmodi mobile investiri.

5. Dubitabis quarto. Et cujus conditionis esse debet bonum Immobile, & huic Decreto, per investituram in illud, satisfiat? Potest nimirum talis pecunia impendari. Primum in emendo aliquo prædio, domo, horto, paratio, molendino, vinea, vel simili.

Secundò, in emendo aliquo censu, seu annuo redditu perpetuo.

Tertio in extinguendo proprium censum, quo gravatur talis Ecclesia, quæ onus perpetuum Missarum suscepit.

Quarto, in solvendo residuum pretij alicuius prædicti, quod eadem Ecclesia, non dato toto pretio, forte emendo.

Quinto, in redimendo aliquod prædictum, quod

eodem Ecclesia forte vendiderat, pacto inito cum ementibus, ut obligarentur, reddito ab Ecclesia pretio retrovendere.

Sexto, in imponendo censum super bona propria Ecclesiæ.

Septimo in fabricanda parte Conventus.

6. Hæc fule persequi pertinet ad Jurisperitos pro nostro tamen instituto spectante forum conscientiarum. Dico, in aliquibus ex primis quinque modis eorum, in omnibus iisdem quinque probabile saltem esse, quod possit Ratio universalis est, quia ex verbis, & intentione Decreti nihil aliud requiritur, nisi ut pecunia illa, seu bonum mobile, fiat immobile, id est perpetuum, & fructiferum, ut sic sustineri valeat onus perpetuæ Missæ. At si pecunia implicetur aliquo ex his prædictis quinque modis, id sufficienter habetur. Ergo, &c.

In sexto, & septimo modo non posse, mox patebit, nam discurre breviter per singulos.

7. Quoad primum, non videtur esse difficultas, immo id maxime intenditur, ut nimirum possideatur ab Ecclesia bonum immobile, qualia supponimus esse ea, quæ ibi numeravimus, saltem quoad intentum Sacræ Congregationis, unde annui fructus percipi soleant.

8. Quoad secundum. Ius census, seu jus annui redditus perpetui immobile bonum est, & fructiferum: Ita Barboza de Apell. verborum v. immobilis, n. 1. est enim perpetuum, & fructus redditus, quibus sufficienter, ut in humanis, & non minus, quam in alio immobili fundo, provideatur perpetuitati Missarum.

9. Quoad tertium, dum extinguatur census, quem Ecclesia super sua bona aliis debet, quasi acquirat illum redditum annuum perpetuum pro se, quo acquisito sufficere jam potest onus Missæ. Cavendum tamen est, ne Ecclesia etiam post extinctum censum, vel sit insufficientis, vel pendenter timeatur fore negligens ad novum onus, quod suscipit.

Non sic, si quis investit dictam pecuniam super bona immobilia suæmet Ecclesiæ exemptæ à simili censu, quia tunc nihil de novo acquirit ipsa Ecclesia, unde fructus habet, ad onus Missæ sustentandum, nam propterea non possit sic dictam pecuniam investiri puto cum Lezzana ex Bordonio v. Missa n. 37.

10. Quoad quartum, dum solvitur residuum illud pretij pro prædio perinde est, ac si pars prædij nondum emptæ, nunc ematur: jam ergo satis pecunia in immobili bono implicatur.

11. Quoad quintum, quod est magis controversum, inde probatur, quia quemadmodum in prædictis quatuor casibus, ita in hoc quinto, satis pecunia investitur in re immobili, hoc est, in illo prædio, quod de novo reddit ad Ecclesiam, quodque jam fructus reddit, quo pacto satis impletur mens Sacræ Congregationis. Quare non videtur Marchinus de ord. tract. 3. p. 2. c. 15. n. 28. §. quæro ergo primo, consequenter loqui, dum concedit per prædictos quatuor modos, satisfieri menti Congregationis, non vero per hunc quintum.

Dices cum eodem Marchino: Potest occurrere, ut anteriores creditores, quorum hypotheca non remansit extincta per venditionem subsecutam, sed rem venditam associavit, semper agere valeant contra prædium retroemptum, & illud evincere atque adeo possent amitti legatum.

Confirmatur, quia Sacra Rota apud Farin. T. 2. decis. 164. propter hoc fundamentum in simili quadam questione reiecit hunc quintum.

12. Respondeo, advertendo prius quod in omnibus investituris, semper præ oculis haberi debet immobile, in quo pecunia applicatur, non debere esse ita aliis hypothecis, seu obligationibus affectum, ut sit periculum, quod ab aliquo evincatur cum damno legati. Quis enim legitime implicabit pecuniam in emendo prædio, in quod uxor, v. g. habet jus suarum dotium, vel quid simile? certe hoc esset pecuniam perdere non impli-

Paris. II.

care. Hoc posito: Dico non esse mirum quod si in illo prædio retrovendito sint anteriores Creditores, non possit inibi investiri pecunia, quia insit periculum dictum, jam ergo, si non sint ejusmodi anteriores, poterit; atque adeo fiat nostra doctrina, quod ex vi retrovenditionis, possit. Ceterum, & in hoc quinto, & in aliis præcedentibus modis semper similia pericula à diligente negotiatione cavenda sunt.

13. Ad confirmationem Respondeo, Sacram Rotam ideo in illa decisione hunc quantum modum rejecisse, quia contra prædium retrovenditum timebatur, & fortasse aderant anteriores, non autem ex vi contractus retrovenditionis ut dictum est.

Quoad sextum dictum est obiter n. 9.

Quoad septimum dico non esse audiendum doctiss. Bordonum in Concil. Res. 25. n. 34. docentem, dictam pecuniam posse implicari in fabricanda parte Conventus, vel in alia re simili non faciente actu fructus. Ratio est jam dicta, quia sic non implicaretur eo modo, quo requirit Sacra Congregatio, hoc est, ut possit ex ejus fructu onus Missarum sustineri.

14. Denique adverte non solum bona immobilia, in quæ dicta pecunia erit implicata, si contingat autoritate Pontificis alienari, debere eorum pretium in alia immobilia investiri toties, quoties; sed etiam si contingat alienari cum eadem facultate bonum immobile, v. g. Fundum, Molendinum, domum, &c. relicta à Testatoribus, ut cum eorum fructibus sustineantur onera perpetua Missarum. Ratio non solum ducitur ex eo, quod hæc sunt bona Ecclesiastica immobilia, atque adeo eorum pretium immobile reputatur, & consequenter id super aliquod bonum stabile venit investendum; sed etiam quia dum Sacra Congregatio ita disponit de immobilibus emptis pecunia addita illis Missis: multo magis id disponere videtur, (& quidem sub iisdem potius) de similibus immobilibus relictis pro dictis perpetuis Missis.

Quantum extendatur illud (quam primum investiendi).

15. Dubitabis quintò. Quantum sive hæres, sive quicumque alius ad quem pertinere contigerit expectare, sine scrupulo poterit, ad dictam pecuniam investendam?

Respondeo, etiam si multum expectet, quando non invenitur modus utilis investiendi ad præscriptum Testatoris, non peccat: quia illud (quamprimum) intelligitur, Quamprimum prudenter, & utili negotiatione poterit.

At si expectetur ex mera negligentia, tunc erit culpa, quando infert grave damnum Testatori, cum is scilicet per executoris negligentiam fundatum Missarum suffragiis defraudatur. Non est tamen id metaphysicè expendendum sed moraliter, ut ea cura adhibeatur, eoque tempore fiat, quo similia gravia negotia fieri communiter solent; quod potius arbitrio prudentis, quam certa regula definiti valet.

Quantum extendatur illud, statim pecunia deponatur. Et quid significet illud, Adem Sacram.

Quod intra triduum fit, fieri statim, habemus in interl. fin. C. de errore Advoc. & l. fin. C. de Iudiciis, poterit ergo talis depositio fieri intra triduum: & merito, nam si maiorem celeritatem vellemus, nimis stricte leges, quæ debent esse humanæ fragilitati accommodatæ, interpretaremur.

Adis sacra nomine puto intelligi locum forte in tali Monasterio vel Ecclesia destinatum ad hæc similia deposita gravia conservanda: qui, si non sit, jam monet Sacra Congregatio, ut deponatur apud personam idoneam. Cum autem ea loquatur sub illa disunctione Vel, puto, etiam si adesset talis Ades sacra, te posse apud personam idoneam conservare, etiam si ejusmodi

P 3 persona

persona esset proprii Monasterij: dummodo sine furo, & sal acia secunda iudicaretur pecunia, quod scilicet in alios usus non consumeretur. Ratio est, quia jam satis superque finis à lege intentus haberetur.

Quid intelligatur per illud (pro Missis perpetuis)

16. Dubitabis sextò. An pecunia relicta non pro Missis dicendis in perpetuum, sed in longum tempus, v.g. pro quadraginta, vel centum annis, ex vi huius Decreti sit modo dicto investienda?

Respondeo negativè cum Lezzana. v. *Missæ num. 39. Perpetuum*, l. *Iuris peritos ff. de excusat. tut.* significat propriè tempus non habens certum finem, esto aliquando tempus centum annorum, immo infra centum annos, dicatur etiam perpetuum. In legibus autem benignior semper interpretatio est faciendâ, ut quanto minus possumus libertatem lædere concedamus. Possunt tamen ex alio capite attingi executores, vel legatarij ad investendum, ut scilicet talem pecuniam fructuose investiant, quo securius dictum onus à Successoribus pro suo tempore, impleatur.

§. VII. Super illud §. primi num. 12. Ad hæc Sacra Congregatio, &c.

Vbi

Præcipitur ne suscipiantur onera perpetua sine licentia.

P Ræcipit Sacra Congregatio secularibus Sacerdotibus sub Interdicto ingressus Ecclesiæ, & Religiosis sub privatione, & inhabilitate ad Officia, privatione vocis activæ, & passivæ, ipso facto, incurrendis, ne suscipiant onera perpetua Missarum, sine licentia in scriptis, & gratis concedenda ab Episcopo, seu Vicario Generali, vel Generali, seu Provinciali.

2. Et quia dubitatum fuit, an hæc prohibitio dirigatur non solum ad Rectores Ecclesiarum, sed etiam ad privatos Sacerdotes, si quando illis tale quid relinquatur Respondeo n. 44. etiam ad hos dirigi.

Notandum est autem illud onera perpetua, nam propterea rectè non nemo Verricell. tr. 8. q. 4. advertit, Capellaniam amovibilem non includi in hac prohibitionem.

Ad quosnam dirigatur prohibitio suscipiendi onera perpetua sine licentia?

3. Sed adhuc dubitabis primo quosnam comprehendat dicta clausula? Occurrit enim non raro, ut testator committat hæredibus, vel alteri cui libet, ut eligant Sacerdotem, qui celebret Missas ad intentionem ipsius Testatoris; quo Sacerdote mortuo, eligant alium, & sic in perpetuum; Dubitabis ergo, an dicti hæredes ut acceptent hoc onus eligendi Sacerdotem qui se obliget ad dicendas Missas, indigeant licentia Episcopi?

4. Respondeo non indigere. Ratio est quia in hoc casu, nec hæres, nec alter, (quantumvis Rector Ecclesiæ fortasse sit) suscipit onus Missarum, sed curam procurandi, ut alter sub annuo stipendio, veluti sub manuali elemosyna se obliget ad Missas, de qua cura præsens Decretum non loquitur.

An pœna hic lata requirant sententiam declaratoriam.

5. Dubitabis secundo. Cum pœna relatæ n. 1. incurrantur ipso facto, & absque declaratione, an adhuc necessaria sit sententia declaratoria criminis, hoc est sententia Iudicis legitime pronuntiantis transgressorem receperisse onus perpetuum sine licentia?

6. Respondeo. Communis doctrina est, quod aliqua pœna imposita ipso facto in legibus non indigeant ejusmodi sententia. Lege Thom. Sanchez lib. 9. de matrim. disp. 30. Laym. de legib. tract. 4. cap. 1 §. n. 5. aliosque

ibi citatos. Tales sine dubio censentur ab omni pœna Excommunicationis, Suspensionis, Interdictionis, & gularitatis ipso facto lata: aliqua vero indigeant sententia, si sine dubio item sunt pœnae Mortis, & Anathematis, & illi, in quibus etiam si dicatur, quod ipso facto, & absque alia declaratione incurrat, licet ex vi talis clausulæ non sit necessaria declaratoria pœna, hoc est, sententia, quæ pronuntiat talem transgressorem incidisse in tale crimen, ad quod ex pœna consequuntur: cur autem ita sit in his, & non in illis, Respondet Sanchez loc. cit. se non invenire rationem, sed solum, quia ita usu receptum est.

7. Inhabilitas autem ad beneficia, & inhabilitas ad officium ferendum ipso facto lata utrum sint ex declaratione declaratoria criminis, an non, est controversum? Probabile tamen censet Sanchez loc. cit. non indigere, ut videre facile est apud ipsum.

8. Ex his, in casu nostro, distinguendum erit. Vel enim dubitatio præsens procedit de Sacra Congregatione, contra quos fulminatur pœna ingressus in Ecclesiam, & tunc dico, hanc non esse sententiam declaratoriam criminis, sed statim tales transgressores se tanquam interdictos abstinere debent ejusmodi ingressu. Ratio est, quia interdictum non dicitur, puniatur inter pœnas, quæ tali sententia imponitur pœna inhabilitatis ad officia, & privatio vocis activæ, & passivæ: & tunc Dico hanc non esse sententiam declaratoriam criminis, sed solum, quia non obligari transgressorem Religiosum se tanquam inhabilem, & privatum gerere. Ratio est, quia inhabilitas ac officia, & privatio vocis activæ, & passivæ idem sunt cum inhabilitate ad Beneficia, & ad officia ferenda, vel perinde se habent, ac illa quæ (ut notamus ex probabili sententia) talem sententiam declaratoriam requirunt.

Quis possit absolvere in prædictis.

9. Dubitabis tertio. Quis possit absolvere hæc pœna si forte in illas aliquis incurrerit?

Respondeo; Si hæc pœna essent Summo Pontifici reservata, tunc si incurrerent propter delictum adulterio gravius, esse aliqua difficultas; tunc vero facilis est responsio, posse nimirum absolvi, vel ab Episcopo, vel à superiore Regulari respectu ad delictum. Sic Lezzan. t. 1. cap. 20. n. 34. & 35. Ratio est, quia cum non sint reservata, semper Ordinarij, & Prælati intelliguntur esse in suo iure valendi eas remittere, quando incurruntur ob crimina minus gravia, quam si adulterium, ex declaratione Alexandri III. cap. Ad si de adulterio: at certe adulterio minus grave est hoc de quo agimus.

An licentia hac valida sit sine scriptura.

10. Dubitabis tertio de validitate licentiæ, quæ requiritur, si forte habeatur, tantum ore tenus.

Respondeo adhuc tunc fore validam. Ratio est, quod illud, quod habetur in Decreto (cum licentia in scriptis concedenda) notat modum, non conditionem, & quæ adiectum actui perfectio: quoniam ergo tunc non videtur actus, ut vidimus supra l. 1. c. 4 §. n. 50. nec videtur hæc licentia, si scriptura deficiat. Quod autem scriptura non pateret, inde probatur: Quia ex Sanchez lib. 9. de matrim. disp. 33. n. 2. forma expressa in mandato, quod non pertinet ad essentiam actus non habet rationem conditionis sed modi actum non vitantis: At scriptura non pertinet ad substantiam licentiæ ut ex ea se patet, ergo, &c.

An sit valida si non sit gratis concessa?

An peccetur mortaliter ab eo, qui sine licentia tale onus admittit?

11. Dubitabis quartò. Quid si licentia concedatur pretio mediante? Respondeo licentiam esse validam, quamvis illicitè datam. Ratio est eadem, quia illud, quod est in Decreto (cum licentia gratis concedenda) significat modum, non conditionem, ut modò de voce (in scriptis) dictum est.

12. Certè (ut id. hac occasione, obiter dicam) quando in concessionibus Indulgentiarum ponit Pontifex esse gratis publicandas ab Ordinariis: si talis clausula ponatur solum enunciative, & solum notans id, quod iure debetur, nimirum has gratias esse sine pretio concedendas, valida erit Indulgentia, etiam si aliquid ab Ordinario recipiatur. At si ponatur clausula invalidans in hunc ferè modum: ne aliquid recipiatur, alioquin indulgentia sit nulla; nulla erit, si quid recipiatur. Ratio utriusque dicti est, ex Sanchez ibid. n. 4. quia ibi notatur modus tantummodo: hic clausula illa clare invalidans habet vim conditionis, unde nisi fiat juxta dictam clausulam, invalida erit concessio. Redeo ad nostra.

An valide suscipiat onus perpetuum Missandi qui sine licentia suscipit?

13. Dubitabis quintò. An si quis, est delinquit (de quo mox §. 8. n. 18.) valide tamen onus perpetuum contrahat si sine licentia illud admittit.

Respondeo. Clausula Decreti hæc est: *Næque in posterum usque perpetua suscipiant Missarum celebrandarum sine licentia.* Si ergo hæc clausula est irritans, invalide contrahit, si solum est prohibens, sanè contrahet valide. Id ergo querendum nobis est.

14. Sanchez, quem Theologi ferè omnes sequuntur, Sanchez, Mol. Salas alique apud Castrop. tom. 1. tr. 3. d. leg. sup. 2. part. 8. docet ex eo solum, quod lex prohibeat actum, non censeri actum nullum in conscientia, si fiat contra talem legem: sed si Legislator velit nullitatem talis actus, debet in lege verbis id explicantibus disponere.

Contra Iurisperiti ferè omnes, Baldus, Tiraquell. alique apud Castrop. loc. cit. communiter docent statim atque lex prohibet actum, censeri illum nullum reddere, v.g. si ferretur lex in hunc modum: *Ne quis quidpiam hoc anno mutuum det.* Theologi affirmant, quod nisi in tali lege addatur clausula irritans in hunc, vel similem modum (quod si dederit nullus sit talis mutui contractus), erit validus talis mutui contractus, esto annullati per sententiam possit à Iudice.

At Iurisperiti asserunt, si ve addatur, si ve non, clausula irritans, semper fore irritum, & invalidum eundemodi contractum.

15. Ratio Iurisperitorum est, quia nihil profus contra voluntatem Superioris, potest voluntas inferioris. Ratio Theologorum est, quia prohibere, & irritare sunt omnino distincta, prius enim edicit, ne fiat, posterius vero, ne valeat actus. Et sic non valet consequentia, lex prohibuit, ergo lex irritavit. Sanè Ecclesia olim prohibuit matrimonia clandestina, non tamen erant irrita, ut ex Tridentino sess. 24. cap. 1. de reform. matr. constat.

Hæc sententia sine dubio est recipienda, & ad rationem Iurisperitorum respondendum, facientem contra legem solum prohibentem, non contraire voluntati Superioris quoad valorem actus, sed solum quoad actus prohibitionem, unde inhonestè, seu illicitè faciet, non verò invalide. Nec ostat lex non dubium, C. deleg. quia illam satis bene interpretantur Castrop. loc. cit. alique.

16. His ergo positis, iam ad resolutionem casus nostri facilis patet via. Cum enim Decreti nostri clausula sit solum prohibens, esto delinquit, qui sine licentia dictum onus suscipit, valide tamen suscipit, poteritque nihilominus talis susceptio à Superiore annullari, quia hic suspensionis actus non est incapax irrationis, ut ex prædictis Doctoribus latius colligi potest.

17. Dubitabis sextò. An mortaliter peccet is, qui Missandi perpetuum onus suscipit sine licentia? Dico id exposcere altiore tractationem. Cum enim hæc Decreta sint leges Ecclesiasticæ, imponantque in hac clausula penas dictas num. 1. dicendum est, An quando ejusmodi leges prædictas penas imponunt, obligent, non solum ad ipsas penas, sed etiam ad culpam, id quod in § sequenti commodius præstabitur.

§. VII. Occasione prædictæ Clausulæ. Querimus, Quando lex Ecclesiastica imponit penam, an obliget etiam ad culpam?

1. **P**œna, quæ in his legibus solet apponi, vel est spiritualis, vel temporalis: de quibus, qua ratione sint signa obligationis mortalis separatim est, claritatis gratia differendum.

Pœna spiritualis.

2. Certum est primò, obligari fideles ad mortales, quoties lex Ecclesiastica aliquid præcipit sub pœna peccati mortalis. Huc reducuntur verba his æquivalentia, ut cum quid jubetur in virtute Sanctæ Obedientiæ, sub obestratione Iudicii, sub indignatione Apostolorum Petri, & Pauli, sub pœna maledictionis Dei, sub stricto Dei iudicio, in virtute Iuris jurandi, vel voti facti, & similibus. Vt si enim jam obtinuit, ut hæc verba indicent intentionem Superioris obligandi sub mortale, comprobantque communis Doctorum sententia apud Valentiam part. 2. d. 7. quæst. 5. part. 6. §. 3. Verbo, Tertium signum est.

3. Certum est secundò, obligari item sub mortali quando lex præcipit sub pœna Excommunicationis majoris latæ sententiæ. Ratio, quia hæc, utpote omnium gravissima pœna, non incurritur, atque adeo nec imponitur, nisi propter peccatum mortale: nam ideo dicere solent, quod pœna dictæ Excommunicationis, vel peccatum mortale supponit, vel inducit.

4. Hæc sunt certa. Dubium autem est, An pœna lata vel ferenda Suspensionis, vel Interdicti, vel irregularitatis, vel pœna majoris Excommunicationis ferenda, sint signa obligationis mortalis. Non meminimus Excommunicationis minoris, quia hanc non esse signum mortalis obligationis, cum soleat pro peccato veniali incurri, omnes communiter concedunt.

5. Et quidem in hoc triplex est sententia. Prima distinguit, aitque penam Suspensionis, Interdicti, Irregularitatis ipso facto incurramdam, esse signum obligationis mortalis: at penam Excommunicationis ferendæ, & propter paritatem penam Suspensionis, Interdicti, Irregularitatis ferendam, non item. Ita Castrop. tom. 1. tract. 3. de leg. d. 1. part. 15. à num. 30. alios citans. Ratio est, quia quando imponuntur ipso facto, sunt gravissima: at quando imponuntur ferendæ, cum requirant ulteriorem admonitionem, ad hoc ut incurrantur non censentur tam graves, & propterea nec sufficiens signum obligationis mortalis.

6. Secunda sententia nihil distinguens, docet omnes has penas spirituales, si ve latas, si ve ferendas signa esse per se, ut quod sub illis præcipitur sit præstandum sub reatu culpæ mortalis. Sic Sanchez in dec. lib. 6. c. 4. à n. 47. citans Suarium. Ratio est, quia per se (nisi aliud ex mente legislatoris, vel aliunde colligatur) hæc penas sunt gravissimæ, utpote spirituales, quare coniciendum est (inquit) obligate sub mortali.

7. Tertia sententia nihil item distinguens, tenet omnes prædictas num. 4. penas, si ve ipso facto latas, si ve ferendas, si ve ipsam Excommunicationem ferendam,

P 4 non

non esse signum mortalis obligationis. Ita Val. 1.2. d.7. *quæst. 5. p. 6. verbis*; Quartum signum, citatur Navarr. Castrom, Cæti. Quoad Iul. Azor. p. 1. lib. 5. cap. 6. §. 5. Quoad irregul. Sayr. in clavi lib. 3. cap. 7. num. 25. Consentit in multis, Salon. 2.2. tract. 2. §. 77. art. 1. contr. 8. Quoad excomm. ferendam dictus Val. loc. cit. Castrop. loc. cit. colligitur ex citat. Sanch. l. 2. in dec. c. 3. n. 4. juncto n. 26. Hæc igitur tertia sententia exceptis verbis expressæ, vel æquivalenter mortalem obligationem notantibus, ut vidimus numero 1. & excepta pœna Excommunicationis latæ sententiæ, ut numero 3. diximus, & excepta legitima acceptione, praxique fidelium, de qua infra num. 17. nunquam cognoscit obligationem mortalem, ex eo quod dictæ, vel similes pœnæ, siue latæ, siue ferendæ legi Ecclesiasticæ adjungantur. Ratio ex Valentia loc. cit. est, quia hæ pœnæ, etiam ipso facto latæ, possunt incurri propter peccatum veniale. Immo Irregularitas incurritur interdum absque ullo peccato, ergo quando imponuntur, non statim possumus coniecere imponi propter mortale. Adde in odiosis mitiorem esse interpretationem faciendam, & in dubio obligationis ab omnibus fere concedi, cum Castropal. tom. 2. tract. 3. de leg. disp. 1. p. 9. num. 1. statim esse pro libertate, atque adeo obligationem esse accipiendam de veniali: Cum igitur hæ pœnæ possint explicari, quod afferant culpam venialem, vel mortalem, dicendum erit, juxta benigniorem interpretationem, & pro libertate, solum afferre venialem.

8. Hanc tertiam sententiam libens sequor, præsertim quia Valentia loco citato contra Joannem Medinam, Quamquam (ait) hæc etiam pœnas Suspensionis, Interdicti, Irregularitatis Joannes Medina in tractatu de Iejunio non satis, ut patet, consideratè dixit, esse indicium obligationis sub mortali.

9. Hæc Valentia. Qui sanè dum ibidem dixit ex pœnis spiritualibus solam Excommunicationem latæ sententiæ esse signum gravis obligationis, videtur consequenter exclusisse à signo obligationis mortalis omnes similes pœnas v. g. Depositionis, Degradationis, Privationis Ecclesiasticæ sepultura, &c. & quidem merito. Ratio est, quia privatio sepultura imponitur etiam pro nulla culpa (id quod immerito negat Castropalus tom. 2. tract. 3. de leg. disp. 1. p. 5. num. 15.) ut quando in Interdicto locali etiam illi, qui non dederunt foro Interdicti causam, non possunt gaudere Ecclesiastica sepultura. Pœnæ vero Depositionis & Degradationis videntur impositæ pro foro externo, non vero pro interno, id quod mihi persuado, ex daabus conjecturis. Primò, quia hæ pœnæ non nisi secundum allegata, & probata extorquentur. Secundò quia si Irregularitas, ex modo dictis, non est signum mortale, cum tamen afferat impedimentum ad Ordinum susceptionem, vel executionem, nec erit Depositio & Degradatio, quæ supra dictum impedimentum, nihil aliud addunt, nisi extrinsecas quasdam demonstrationes solitas in depositione & Degradatione exhiberi; quæ nihil pertinent ad forum conscientia.

Pœna Temporalis.

10. Sed jam quæramus de pœnis temporalibus, ad quas reducimus pœnam inhabilitatis ad officia, vel beneficicia, privationis vocis activæ, & passivæ, & si quæ similes sunt aliæ; quamvis enim hæ corporales pœnæ nequaquam sint certæ temporales propriè sunt, non spirituales.

11. Præmitto legem pœna lem in universum duplicem esse, id est purè pœnalem & mixtam. Prior est illa, in qua sola pœna apparet, & nulla jussio, v. g. Qui noctu arma portat, subeat pœnam carceris; Trivernium, exilij. Vel, si quis arma feret, pœnam carceris, &c. Posterior est ea, in qua præter pœnam, apparet jussio, siue implicitè, vel explicitè, v. g. sic: iubemus, ne quis

arma noctu deferat sub pœnam carceris; Vbi apparet pressa jussio. Vel sic: Ne quis arma ferat sub pœna carceris, &c. Vbi implicitè, seu in actu exercitio in illa imperandi (Ne ferat) adest præceptio Hoc potius simplex est sententia, siue sermo sit de Ecclesiasticis, siue de legibus civilibus, nam propter paritatem rationis utraque simul agitur.

12. Prima sententia docet, omnes leges pœnales puras, siue mixtas in materia, & in pœna gravi tempore obligare transgressores ad mortale, quando de contenta expressa Legislatoris mente non constat. Ita Sanch. Azor. alique citati à Sanch. lib. Dec. cap. 4. non. Ratio præcipua est, quia de natura legis, & præcepti inducere obligationem. Ergo solum ad pœnam etiam ad culpam gravem.

Adde quod pœna supponit culpam, secus pœna justè infligeretur, nulla, vel non proportionatè præcedente; quare si lex ad gravem pœnam obligat, ponitur gravem præcessisse culpam.

13. Secunda sententia distinguit, atque legem puram non inducere ullius culpæ obligationem mixtam vero, inducere. Ita Sanch. ibid. num. 6. Cuius parum differens tom. 1. tr. 3. de leg. d. 1. p. 15. n. 1. Vbi p. 2. disp. 159. cap. 2. §. 3. Ratio quoad puram, est, quia lex non operatur ultra intentionem Legislatoris. Cum ergo in pœna pura, elatè appareat Legislatorem ad solam pœnam velle obligare, liquet solius pœnæ, nulla jussione addita, meminit, consideratè dicendum erit ad solam culpam obligare vult. Ratio præcipua quoad mixtam, est, quia, in hæc invenitur. Pœna; & Præceptum: Cum igitur præceptum adit, & appositio pœnæ non diminuat vim præcepti, sed potius augeat, remanebit præceptum in vigore, atque adeo, ad culpam, juxta materiam præcepti obligabit.

14. Tertia sententia, quam libens amplector, est universaliter nullam legem pœnalem, siue puram, siue mixtam in quacumque pœna temporalis quantum gravi obligare in conscientia ad culpam, sed solum ad sustinendam pœnam. Ita Val. p. 2. d. 7. §. 5. p. 6. §. 1. n. 2. num. signum. Villalobos in summ. tom. 1. tract. 2. de pœnis citans Navarr. alioque apud Dian. r. p. tract. de leg. ref. 20. probabilemque fatentur Azor. p. 1. lib. 5. cap. 4. Filliuc. tom. 2. tract. 21. cap. 1. n. 418. & 420. Ratio potissima allata à Valentia est, quia quoad Legislatores sæculares, cum ipsi rarissime, ne dicam nunquam soleant obligare in conscientia, certè si se expresse explicent, sed solum pœnam, licet addito etiam præcepto, exprimant: judicabimus illos, more f. o. in conscientia, non obligare, & verè nihil aliud intendere nisi id, quod exprimunt, nempe pœnam. Quod Ecclesiasticis verò, cum illè contra soleant se explicare quando in conscientia obligare volunt, apponunt pœnam Excommunicationis latæ, vel verba clare significancia obligationem ad mortale colligimus præcedente quando non sic se explicant, sed solum explicare pœnam, quod ad illam solum obligare, & non ad culpam velint.

15. Adde quod odia sunt restringenda, & quod inter tot leges humanas diminueret, ne tanta præceptorum multitudo sub mortali obligantium, Hebræis pœnis ut ex S. Augustino loquitur S. Thomas, efficiatur, quibus quidem (verba sunt S. Thomæ p. 2. q. 107. art. 1. cor.) legibus humanis etiam Augustinus (Epist. 119. ad Rom. edit. Ven. 1570.) ait esse moderationem attendendam, ne versatio fidelium onerosa reddatur: & paulo post repetit dicit eos. Qui Religionem nostram servilibus premuntur, adeo ut tolerabilior sit conditio Indorum, qui legibus sæcrais, non humanis præsumptionibus subjunguntur.

16. Ad rationem primæ sententiæ allatam Respondetur de natura legis esse, inducere obligationem, sed eam ex verbis legis, & ex circumstantiis præcedenter constitutis nimirum, siue ad culpam, siue ad mortale solum pœnam.

Ad id, quod additur, respondeo omnem penam supponere culpam materialem, seu juridicam, hoc est transgressionem legis, non vero semper supponere culpam theologiam, seu in conscientia. Et sane communis est doctrina cum Sanchez in Dec. lib. 6. cap. 4. num. 13. Castrop. tom. 1. tract. 3. de leg. disp. 1. p. 2. n. 3. Ad quartum, posse legem obligare solum ad penam, nullâ ratione intendendo obligare ad veram culpam, exemplumque sollet affert de Regulis Fratrum Prædicatorum obligantibus ad penam, non vero ad culpam.

17. Ad rationem secundæ sententiæ allatam n. 13. quatenus est contra nos, Respondetur negando appositionem penæ non diminueri vim præcepti: nam quando fertur præceptum cum appositione penæ, ipsa vis præcepti restringitur ad solam penam quando vero hoc præceptum absolute, cum non sit unde restringatur, obligat ad totum, ad quod se extendit vis præcepti, adeoque in materia gravi graviter; atque ita est ex communi consuetudine, usuque fidelium testantur Doctores cum Val. loc. cit. mox. citando par. 6. §. 3. Verbo Sacrum præceptum. Castrop. tom. 1. tract. 3. de leg. d. 1. p. 9. num. 3. Vnde nec negamus, quod etiam quando additur pena, si lex sub illa penâ à communi existimatione, fideliumque usu acceptetur, ut obligans sub mortali, idque certo constat (nam in dubio, pro libertate) sub mortali obligabit. Ita Suar. de Sacram. disp. 8. sect. 1. §. Hac res. Hæc de Euch. d. 2. diff. 3. Val. par. 2. d. 7. q. 5. p. 6. §. Quinque signum. Cujus rei ratio est, tum quia optima legum interpretis est consuetudo, l. si de interpret. ff. de leg. cap. Cum dilectus, de consuetud. tum quia ipsa consuetudo legitima vim habet legis. l. Diuturna, ff. de legib. S. Thom. par. 2. q. 97. art. 3. tum quia legislatores expresse vel tacite volunt ita communitatem obligare, licet ipsa communitas pro majori saltem sui parte, libere non autem per ignorantiam, vel coactè, vult ad aliqd obligari. Ita Val. loc. cit. §. Quinque signum. Atque id videtur est in jejuniis Ecclesiasticis, in abstinentia à carnibus, certis diebus, in auditione Missæ, diebus festis in annua confessione, & communione Paschali, & similibus, quorum gravis obligatio, etiam si colligi ex alio capite non posset, certe ex communi estimatione, & consuetudine recepta, esset colligenda. Responsiones ad alias minus principales rationes adversariorum, facile invenies apud citatos.

Ex illis deducitur, an peccet mortaliter Sacerdos accipiens sine licentia onus Missæ perpetuum.

18. Id nunc facile est decernere. Recole autem id à Sacra Congregatione prohiberi sub pena ipso facto Interdicti, Inhabilitatis ad officia, & Privationis vocis activæ, & passivæ. Iam qui tenent penas ejusmodi positas in legibus esse signum mortalis obligationis, consequenter tenent, ejusmodi Sacerdotem peccare mortaliter. Qui vero illud negant, negant & hoc, esto prædictis penis subiaceat. Quod utrumque esse probabile, & notum, ex rationibus, & auctoribus pro utraque sententia allatis, nequaquam videtur negandum.

§. IX. Super illud §. primi, num. 3. Eleemosynas vero Manuales.

Vbi

Præcipitur, ne Sacerdotes eleemosynas pro Missis recipiant nisi pro antea promissis satisfecerint.

Sacerdos obligavit se ad celebrandas tot Missas, stipendio suo recepto, quibus nondum celebratis, eadem sponte offertur alia eleemosyna pro aliis Missis, potestne recipere, seque obligare ad Missas eo prætextu, quod vel has, vel illas, quando commodè poterit, satisfaci?

Decernit Sacra Congregatio num. 13. non posse, nisi

quando infra modicum tempus poterit satisfacere, ut eadem Sacra Congregatio explicat n. 40.

2. Et quia dubitatum fuit, n. A id sine exceptione, intelligatur? Responditur, 43. adesse exceptionem unam, nimirum quando expresse ad dilationem consentiunt ij, qui Missas exposcunt.

3. Iterum dubitatum fuit. An Rectores Ecclesiæ magnæ devotionis possint eleemosynas recipere pro Missis, quibus non nisi post longum tempus satisfacere valeant, possint, inquam, ex eo capite, ne scilicet cultus Divinus, devotio, & concursus populi minuat? Respondit ibidem, non posse sine expressa voluntate offerentium eleemosynas.

Quantum importet illud (modicum tempus)

4. Dubitabis insuper Primò: quale est huiusmodi modicum tempus, quo differt Sacerdoti licet Missas, accepto stipendio, promissas, quando non adest pactum, & conventus, ut nunc, seu in tali determinato die celebrentur?

Respondeo. Alij docent arbitrio prudentis, juxta Missarum numerum, necessitatem illas petentium similesque circumstantias id esse decernendum: sicuti decidunt communiter Doctores in illa verba Iurisconsulti l. Si cum dies, de recep. arb. Si intra modicum tempus dederit, penam vitabit. Lege Menoch. de arbit. Inducum lib. 2. cent. 1. cap. 8. n. 10. ad finem. Alij licere docent novis Missarum oneribus se gravare, si intra mensem possint quis se veteribus deonerare. Sic Marchin. de ord. tract. 3. p. 2. c. 31. num. 5. Alij idem tempus extendunt ad duos menses. lege Ripam in l. si insula, n. 36 ff. de verb. significat. Alij denique ad tres. Sic Ledesma, & Villalobos citati, & approbati à Delugo de Euch. d. 21. sect. 2. n. 34. Omnes probabiliter, nisi tamen ex circumstantiis colligatur à postulantibus Missas majorem celeritatem requiri, juxta mox dicenda num. 8. Ratio autem ejusmodi probabilitatis est, quia hoc judicari communiter solet modicum tempus, & colligitur ex c. presentium 7. q. 1. Vbi absens à sua Ecclesia per duos menses, causa ægri tudinis, non dicitur de fuisse: & ex Tridentino sess. 23. de refor. c. 1. & sess. 24. de reform. c. 12. ubi Canonici, & similibus per duos, Episcopi per tres menses conceditur posse à suis Ecclesiis abesse. Scio Peyrinum declar. Consult. 9. Verb. VI II. Ad. 10. modicum tempus intelligere spatium trium annorum: sed profecto ei acquiescere non possum.

An Missa celebranda pro Excommunicato vitando differri possit?

5. Dubitabis Secundò, si Sacerdos obligaretur ex stipendio celebrare aliquot Missas pro Petro v. g. & accideret, Petrum nunc fieri excommunicatum non toleratum, rectè faceret Sacerdos, si differret dictas Missas, donec Petrus absolveretur, ad tempus scilicet habile, quo poterit dicto fructu Missæ Petrus gaudere?

Respondeo, rectè facturum puto, nisi quid expresse, conventum sit, sic enim utiliter Sacerdos geret negotium Petri. At Sacerdotem ad differendum non obligo, quia debitor quando non est ex pacto præfixum tempus solvendi, solvere quando vult, potest, nec tenetur expectare tempus, quo utilior esset Creditori solutio. Adde Petrum posse se contere, & sic ex dictis supra lib. 2. cap. 2. §. 4. n. 6. fieri probabiliter aptum ad lucrandum Missæ fructum. Quare si is contritionem negligat, sibi imputet, non Sacerdoti non expectanti.

De penis Missas intra modicum tempus non satisfaciendum.

9. Dubitabis Tertiò, qui has Manuales eleemosynas suscipiunt, nec Missas postulatatas infra debitum tempus celebrent, quamnam penam incurrunt?

Respondeo

Respondeo, nullam incurrere explicuit supra ipsa Sacra Congregatio §. 1. n. 41.

7. Id autem est ex vi hujus Decreti, nam ceterum Dico Primo eum, qui Missas, accepta stipe, promissas diu sine legitima causa differt, peccare mortaliter. Ita Fagnol. Bonac. Beg. alique cit. à March. de Ordine, n. 3. p. 2. c. 3. i. n. 1. quibus adde Delugo de Euch. d. 21. s. 2. n. 45. Ratio est, quia etiam sic peccat, qui nulla legitima excusante causa, solvere differt cetera familia debita. Adde & damnum, quod differens affert sive Animæ purganti, si sint offerendæ Missæ pro Satisfactione Defuncti, sive cuicumque Fideli, si is beneficia nunc necessaria, ut salutem infirmi, exacerationem amici, vel simile quid per fructum Impetrationis, expectat.

8. Potest tamen hic regulariter loquendo, sicuti in cæteris debitis, inveniri parvitas materiæ, unde & tunc solum venialiter peccaretur. Parvitas autem, vel potest esse in paucitate Missarum, ut si de una, vel altera Missa agatur, vel in exigua temporis dilatione, &c. Rursus parvitas, & gravitas, in hac re non est pensanda quoad damnum spirituale, sed quoad ipsum tantummodo temporale, ut mox dicam n. 18. in simili.

9. Dices. Si quis Missa à te postulata nunc indigeat propter gravem v. g. filij ægritudinem, si differas etiam unam Missam, etiam per unum, vel alterum diem mortuo scilicet infirmo, grave damnum inferis, quia fortasse, per missam illam, filij vitam Pater impetrasset, ergo peccas mortaliter. Respondeo ideo à nobis dictum esse (regulariter) & sane idem evenit, in solutione cuiuscunque debiti; nam regulariter illam modico differre tempore non est mortale, quia parum pro nihilo reputatur: at si ea modica dilatio sit causa gravis damni in creditore, mortale erit. Est tamen notandum facilius in dilatione debitorum temporalium cognosci posse damnum creditori secutum, quam in re nostra, quia in nostra re nescimus, quid, posita etiam Missa, emolumenti sperati habuisset ille, qui Missam petiit: quare prudenti iudicio ad hoc deliberandum opus est. Simile esset, si quis, acceptaret stipendium pro dicendis Missis in Altari privilegiato, & illas celebraret alibi, nam pensandum est detrimentum, quod Animæ purganti præsumitur ipse fecisse.

10. Dico secundo eundem Sacerdotem, qui modo dicto differt, obligari ad restitutionem. Ita Bonacin. alique apud Marchinum de ord. rr. 3. p. 2. c. 3. i. n. 2. Ratio est, quia tunc peccatur contra Iustitiam.

11. Rogas, quantum restituere tenetur; potest enim hic duplex considerari injustitia. Primum, quod injuste retineatur stipendium Missæ. Secundum quod injuste inferatur grave damnum Missam exposcenti. Pone verbi gratia, quod una Missa celebranda erat ad obtinendam sententiam Iudicis circa litem de mille aureis; & quid restituere oportebit, unumne argenteum dumtaxat, an vero etiam quanti valebat spes de vincenda fortasse per Missam lite, quam jam perdidisse supponimus?

Respondeo, teneri restituere unum tantum argenteum. Ratio est, quia quamvis peccaverit, tamen in communi hominum estimatione, non videntur fideles exposcentes Missas, ad aliud onus se obstringere; nisi ad hoc, ut, ut Sacrum dicant, reddant stipendium receptum. Et quidem merito, nam Impetratio, seu spes impetrationis & familia bona spiritualia, cum sint inæstimabilia sub pretium temporale cadere non possunt, adeoque de illis contrahere sub obligatione illa restituendi, Fideles non præsumuntur. Nam propterea Doctores Bonac. Rodriq. Homob. Navarrus Fraxinell loc. cit. de hac re differentes, dum absolvere sine mentione alterius docere debere reddi elemosynam, videntur docere non habendum esse respectum ad illud aliud damnum spirituale. Facit quod mox dicam n. 18.

Quandom obligatur quis Missas celebrare: si differatur solutio stipendij.

12. Huc præfatus quæstio commodè revocatur, licet nonnulla etiam quæ ad idem facere possunt, dicenda

à nobis sint infra cap. 3. §. 3.

Dubitabis ergo Quarto in hunc modum. Ecclesia seu Monasterium debet Missam, quondamianam ex legato, seu Capellania titulo oneroso, hoc est, ex acceptato redditu annuo ad hunc finem. Accidit autem, ut sint Hæredes, sive filij, ad quos pertinet censum solvere, non sint solliciti ad solvendum, obligaturne Ecclesia autem quam pecuniam exigit Missas celebrare?

Respondeo. Si facta morali diligentia (ad quam faciendam certe obligo Ecclesiam, posito, quod acceptavit) certa moraliter spes adeit recuperandi non minus post tempore pecuniam, obligatur. Ratio est, quia Ecclesia iam contraxit onus, & acceptavit, ut suppono: & ex alio capite tales exactiones in communi hominum convictu semper solent esse difficiles, nec propterea cessamus ab illis acceptandis, vel putamus ad nihil ea illis obligari. Quod si non sit talis spes, vel certe prudenter, post multum notabile tempus, tunc post Ecclesiam seu Capellanum celebrationem Missarum deferre probabile puto, quia non est æquum, laborante me, alium gratis meis laboribus gaudere. Idem censui, si addit aliqua spes dubia, vel etiam probabilis, seu tunc sit moraliter certum, quia ob incertum stipendium non tenemur subire certum onus. Ita Palud. in 4. dist. 19. quæst. 1. art. 1. Sorus lib. 10. de Iustit. quæst. 5. art. 3. Trecentina cap. Clericus dist. 9. 1. Azor. tom. 1. lib. 10. cap. 9. quæst. 9. Hinc ratione belli, vel pestis non sit spes ut solvantur consueti redditus Capellanæ, non tenetur ad Missas Capellanus: immo si spe talis redditus bona de Missas aliquot celebravit, potest deinde etiam post multos annos, quando forte solvi redditus incipiant, dictas Missas cum præfenti censu compensare, quia nemo cogitur suis stipendiis militare. Quando talis dilatio census ea per aliquot annos est, ut deinde tota simul habeatur à Capellano, quid faciendum sit dicimus §. 3. n. 26.

13. Porro si Testator assignat nunc initio anni, v. g. censum annuum, vel prædium, cuius fructus habebunt in fine anni, obligabiturne Ecclesia, vel Sacerdos, qui tale legatum acceptavit, Missas celebrare initio anni, an poterit in anni finem seu post exactum annum, habita nimirum jam pecunia, Missas celebrandas differre?

Respondeo. Puto initio anni, nisi aliud explicite vel implicite conventum fuerit. Ratio est, quia, ut modo dixi, iam in hoc casu est certa spes stipendij, & ex alia parte, acceptato jam à te censu, tibi incumbit satisfacere more communi hominum, ut dictum est, & raro in servitiis personalibus prius solvitur tota saltem pecunia, quam adhibeatur servitio: cum videamus postea artifices prius operari, & famulos servire, & postea eis mercedem reddi. Certè si nunc mense Ianuarij tibi detur post festum ærbi gratia Episcopatus, cuius emolumenta constant in annuo censu, qui provenit, vel ex prædiis, vel ex decimis, vel similibus colligendis in fine anni, nonne nunc ab ipso initio anni Ecclesie servit, tuæque Diocesis curæ vacabis? ita sane à die collationis ex Navar. de orat. c. 27. n. 26. vel saltem sine controversia à die possessionis, ex Flam. Paris. lib. 1. de Regum. q. 9. n. 15. ex more curia, quia posito quod sis Episcopus, tibi illa onera incumbunt: parti igitur modo videtur esse in quolibet alio Beneficio, vel Capellania, seu cetero acceptato Missarum. Nō sic in elemosyna Manuali, quia cum sit incertum an illa habiturus sis, cumque nondum illam acceptaveris, jure expectas, donec illa tibi tribuatur. Quod si promittas nunc Missam celebrare pro futuro stipendio, tunc non est mirum, quod nunc celebrare teneris, quia accedit expressa conventio.

14. Unum adverbo, posse afferri disparitatem inter Beneficiatum, vel Capellanum, & inter merum legatarium Missarum: nam Beneficiatus, vel Capellanatus dictum est de Episcopo acceptat totum onus Beneficij, vel Capellanæ, & consequenter tenetur ex nunc vel Capellanæ satisfacere, quod est titulo Beneficij, vel onus Missæ satisfacere, quod est titulo legatarii solum in Capellanæ annexum; ad legatario solum incumbit onus merum Missarum; quod, quia non obligatur

exple, nisi propter elemosinam, & non propter tantum, videtur, equiparari accipienti elemosinam manuum, atque adeo (salvo iudicio iudicis) posse expectare, ad Missas satisfaciendas, donec habeat elemosinam legari: & quamvis legatum accepit, videtur posse se tueri, (nisi alius implicitate fuerit conventum cum legante, quod est facillimum, quando acceptant legatum odi legata desiderata Sacerdotes) dicendo se accepisse pro suo tempore. Adde multum rationabile esse, quod ea, quæ debet qui pro alimentis alicuius debeat solvere anticipare; ad sustentationem enim meam non debeat expectare finem anni. At stipendium hoc de quo loquimur, accipitur per se ob sustentationem Sacerdotis: ergo non anticipare debet, non videtur ipse obligari, quando non consentit ad postpositam solutionem. Sed hæc ut dixi, (salvo meliore iudicio) dubitare sunt dicta.

De obligatione promittentis, accepto stipendio, Missæ, & non satisfaciendis.

15. Dubitabis Quinto hac occasione: quid peccet, & ad quid teneatur Sacerdos, qui, accepto stipendio pro Missis, illas non celebrat?

Respondet peccare ex genere suo mortaliter, & debere solum restituere stipendium: si enim, quando Missa differatur ad tempus inutile id diximus n. 7. & 10. multo magis ad affirmandum, quando propter omittitur.

16. Illud tamen ex materia restitutionis hic, & dicitur n. 7. advertimus, non esse mortale negligere restitutionem rei ex se levis, atque adeo nec negligere restitutionem unius, vel alterius stipendij Missæ, quia ex iustitia veniali mortalem obligationem confugere consentaneum non est. Neque obstat Sacra Congregatio in his Decretis, quatenus dicit, *nisi dicantur Missæ præscriptæ, peccati graviter, & ad restitutionem teneri*. Non obstat, inquam, quia non est credibile Sacram Congregationem velle obligare plus quam quis tenetur iure naturali. Obligabit ergo mortaliter, si adest materia gravis, venialiter, si levis.

17. Petes: quando Missæ non sunt dictæ in Monasterio, cuius incombant onus supplendi illas, vel pretium restituendi Superiorem, an ipsis subditis Sacerdotibus?

Respondet: certe primo loco Superiorem, advertendo tamen, quod Sacerdotes Religiosi obligantur ex iustitia Superiorem obedire in celebrandis Missis pro Fundatoribus. Quod si hi iussu legitime a Superiore, non dicuntur obligantur, vel dicere, vel restituere stipendium ex suo peculio, si illud habent, eo modo, quo Doctores docent, Religiosos ex eo, quod forte habent, obligari ad restitutionem, si aliquid ex iustitia debent. Ratio horum est, quia contractui inito inter expostulantes Missas, & Conventum, ipsi se virtualiter obligaverunt, ut supra lib. 2. c. 2. §. 9. m. 2. diximus. Quod si particulares Religiosi sint ad dictam restitutionem impotentes, totum onus restituendi Prælati incumbere, cum illud stipendium nomine Conventus acceptum fuerit, palam est.

Dixi (Primo loco) nam negligente Superiore, in subditos iterum recideret totum onus, quia etiam ipsi contraxerunt, ut dictum est, & ad particulares pertinent officia communis, quando ea negligit Prælati.

De obligatione promittentis Missam sine stipendio, non sibi promissa.

18. Ut etiam id hac occasione decernam. Dubitabis Sexto. An qui ex liberalitate promittit Missas, nec illas celebrat, peccet, & ad restitutionem aliquam teneatur?

Respondet. Licet aliqui etiam unum tantum Sacram ex liberalitate promissum non celebrare, putent mortale, ita Bonac. de contr. d. 3. q. 1.2. p. 1. m. 8. Petrus Navar. lib. 2. de rest. cap. 2. d. 7. tamen cum aliis probabilius est, non esse. Ita Sanch. Fagund. Mald. alique citati à Machin. de ord. 1.3. p. 2. cap. 18. m. 5. Ratio est, quia in

huiusmodi promissionibus non est attendendum ad damnum spirituale, sedus promissam Salutationem Angelicam non recitare, mortale esset, quia affert damnum spirituale, quod longe maius est, quam quodcunque damnum temporale. Metui igitur debemus huius materiam promissionem non ex quantitate damni, sed ex quantitate stipendij, ita ut qui Missam promittit, perinde se habeat, ac si promitteret unum argenteum, qui duas, duos. Quoniam ergo in promissionibus quadruplo maior quam sit in furto, debet esse quantitas, quæ constituat materiam peccati mortalis ex doctrina Sanchez de Matrim. lib. 1. d. 5. m. 24. (cum in furto tollatur alienum in promissione detur voluntarie suum) ideo non erit mortale in casu nostro, nisi denegentur tot Missæ liberaliter promissæ, quot quadrupliciter superant in stipendio materiam furri gravis quæ cum in communi opinione, & abstractendo ab aliis circumstantiis sit trium circiter luliorum, Missæ promissæ denegatæ, ad hoc ut mortaliter peccetur, debent ascendere ad numerum circiter duodecim. seu quindecim Missarum.

Immo ex ea opinione satis probabili, affirmante cum Sa v. Promissio, n. 1. aliisque, non esse mortale, nec restitutioni subiacere, non servare promissionem simplicem in materia notabili etiam legitime acceptatam, quia id est contra fidelitatem, quæ non obligat cum tanto rigore, non vero contra iustitiam, cuius obligatio est rigorosior. Ex ea opinione, inquam, sequitur nunquam esse mortale, nec subiacere restitutioni Missas quamvis plures sine stipendio promissas (etiam si promissas dicere in Altari privilegiato, vel cum alia Indulgentia) denegare, quia jam tunc non fit, nisi contra Fidelitatem. Hinc si reciperes ab aliquo stipendium pro Missis, & liberaliter promitteres eas celebrare cum Indulgentia, sed deinde celebrares quidem Missam pro illo, sed sine Indulgentia, venialiter tantum peccares, quia non peccares contra iustitiam, sed solum contra Fidelitatem.

19. Excipe cum Castropal. d. p. de Euc. 7. p. 14. num. 2. sine Primò, nisi addatur votum, vel iuramentum Deo exhibitum, vel præceptum Superioris, nam tunc non servare fidem esset contra Religionem, vel obedientiam, cum materia gravis tunc desumatur ex cultu, & honore, qui Deo per Sacrificium exhibetur, quod etiam unicuique gravem Dei cultum continere (scus Missam die festo relinquere, non esset mortale) omnium est sententia.

20. Excipiunt Secundo, ex Rebello p. 2. lib. 18. q. 14. n. 5. aliqui, nisi grave detrimentum promissio ob non servatam fidem obveniat, quia tunc lædatur iustitia propter damnum causa tua, iniuste illatum. Hæc tamen exceptio videtur quoad damnum spirituale non habere locum in casu nostro, quia, ut dictum est n. 11. hoc non attenditur in huiusmodi promissionibus.

21. Dices, sequi ex hoc, quod si quis, accepto stipendio, unam v. g. Missam promitteret, nec celebraret, nunquam mortaliter peccaret, quia ex una parte materia stipendij est levis, & ex alia non habetur ratio boni spiritualis, cuius tamen contrarium vix sumus dixisse num. 9. Respondet: ex accepto stipendio strictiorem, citi obligationem ad Missam promissam, quam eo non accepto, ipsa naturalis ratio dicit. Hæc posito, Dico mortaliter peccare, accepto stipendio, Missam denegans in urgente necessitate, quod solum dicto n. 8. diximus, quia ad strictam obligationem consensit per receptionem stipendij Sacerdos, unde & consensit se habere respectum ad illam urgentem necessitatem, sive spirituales, sive temporales, ad quod non consensit in simili liberali promissione ex dictis num. 11. In utroque autem casu non esse considerandum, nisi quantitatem stipendij, non vero damni quia de hoc non contrahere præsumunt Fideles, ibid. diximus.

22. Hinc etiam collige, si quis unam, vel alteram Missam homini liberaliter cum iuramento promittat (supposita probabilissima opinione cum Sanchez lib. 3. in dec. cap. 4. num. 23. quod iuramentum promissorum de-

ro levi solum venialiter obliget) si non celebret venialiter peccare: at accepto stipendio in urgente necessitate, mortaliter, quia hic est quid grave propter respectum ad necessitatem urgentem, ibi non item, ut diximus n. 9.

13. Dixi (homini) nam si fiat Deo promissio procedit doctrina data n. 29

§. X. Super illud §. primi, n. 13. Capulas auferant, &c.

Vbi,

Præcipitur, ut ab Ecclesiis auferantur Capula cum inscriptione elemosynæ pro Missis.

1. Præcipit id merito Sacra Congregatio, ne per illas elemosynas confusas, sua intentione frustrerentur Fideles.

2. Et quia dubitatum fuit, An pœna interdicti, &c. extendatur ad non tollentes has Capulas, Respondit *ibid.* n. 41. non extendi.

3. Dubitatum insuper fuit, An deberent etiam tolli Capulae apponi solite in die Commemorationis Defunctorum cum inscriptione *Casse de mori*? Respondit n. 42. debere.

4. Dubitabis, an qui in sua Ecclesia non habuit talem caplam, atque adeo nunquam contraxit obligationem, illam auferendi, possit de novo sine timore horum Decretorum apponere? Rursus, Quid si quis auferat, sed deinde post aliquot dies reponat? hi enim non videntur ire contra Decretum, cum non negligant auferre, sed de novo ponatur.

Respondeo, utrosque ire contra Decretum, Ratio est evidens, quia statim atque capula in Ecclesia apposta à te de novo est, consurgit obligatio illam auferendi, ergo ni auferas, Decretum non servas. Adde non vitare pœnam legis eum qui in fraudem legis operatur, *Non dubium, de legibus.*

Hic nihil præterea superest explicandum, vel addendum.

§. X I. Super illud §. primi, n. 14. Episcopus verò, &c.

Vbi,

Cavetur ne Superiores prædictam licentiam concedant, nisi ipsis constet onera suscepta, & suscipienda correspondere redditibus.

1. Id ita perspicuum est, ut alia explicatione non indigeamus.

§. X I I. Quid peccet, qui prædicta decreta non observat?

1. Certè hic aptus videtur locus decernendi, An singula hæc Decreta de Celebratione Missarum obligent ad mortale?

Qui non distinxerunt, confusè satis hanc difficultatem petrastrarunt. Adverte ergo in his Decretis variè loqui S. Congreg. & secundum varietatem verborum de gravi, vel levi obligatione ab ipsa nobis, imposita esse indicandum. Dico (ab ipsa imposita) nam de obligatione orta ex natura delictorum, ut in defraudante de Missis promissis, de non observante Fundatoris mentem, & similibus sparsim habes in toto hoc Opusculo in suis locis.

2. Jam vero Primum Decretum positum §. 1. n. 7. ubi interdictum Episcopis, & Generalibus reductio Missarum, est sub his verbis: *Districte prohibet ne, &c.* & sub illis: *Alioqui reductiones, omnino nullas, atque inanes decernit.* Obligat ergo hoc primum Decretum ad mortale. Ratio est illa, quam insinuavimus §. 8. num. 17. quia hoc præceptum est absolutum. Adde quod Episcopus per reductionem, quam faceret esset causa, ut non celebrarentur omnes Missæ à Fundatore præscriptæ, ergo cooperaretur ad iniuriam.

3. Secundum Decretum *ibidem* positum n. 10. ubi præcipitur tot esse celebrandas Missas, quot fuerint delicta scripta, per hæc verba fertur: *Sub onerositate delictorum, & graviter peccant.* Ergo peccare mortaliter facientes, ex dictis §. 8. n. 2. palam est.

4. Tertium Decretum positum n. 9. ubi revocantur privilegia, certum est obligare ad mortale: qui privilegia revocatis, atque adeo nullis in re grati peccatum est.

5. Quartum Decretum positum n. 10. ubi prohibetur Sacerdoti partem elemosynæ Missæ sibi retentione obliget, dixi supra §. 5. n. 6.

6. Quintum Decretum positum n. 11. de intermissione pecunie, fertur sub hac clausula: *Sub pena intermissionis gressus Ecclesie ipso facto incurrendæ.* Obligatio secundum opinionem, quam quis habet circa delictorum gravitatem, & efficaciam, iuxta dicta *num. 18.* Nota tamen hic facile delinquitur contra Fundatoris, si tua negligentia officiat perpetuum Missarum.

7. Sextum Decretum positum n. 13. ubi præcipitur recipiantur elemosynæ manuales pro Missis non pauperibus satisfactis sub hoc imperativo edicuntur: *ut non auferant.* Cum ergo quando per verba Imperativi edicuntur, aliqui ad nullam culpam obligant, aliqui illam venialem, aliqui iuxta materiam gravitatem levem, & omnes quidem probabiliter, apud Castellanum d. 1. p. 9. n. 3. ita hic dicendum erit.

8. Denique Septimum Decretum positum *num. 14.* prohibetur, ne Episcopi facultatem concedant ad revocandum Missarum, nisi facta diligentia, etiam habenda illa verba imperativa, *Diligenter inquirant, quantum Episcopi negligentia datum fiat Fundatori, interdicendum quod numero præcedente dictum est de hoc Decreto.*

Ad quid teneatur Successor, quando prædicta Decreta observanda sunt negligens.

9. Petes An etiam Prælati successor in hæc pœnas & pœnas incurrat, si negligens sit in observando prædictis, quæ Prædecessor non observavit?

Respondeo. Regula generalis sit quod Successor in solum peccat incurritque pœnas dictas, cum non observata à Prædecessore, potest ab ipso observare, immunitis erit successor. Hinc fit, quod si Prædecessor deposuit pecuniam pro Missis apud eundem Sacerdotem non abstulit capulam ab Ecclesia, si non fecit contra Missas ex stipendio iuxta voluntatem illas expolantem, & iuxta hæc Decreta, &c. ipse Successor teneatur. Prædecessor in sumpsit pecuniam in aliis usus, &c. non possit talis pecunia haberi propter pauperum necessitatem (nam cæterum debet adhiberi diligentia à Successore ut habeatur, quia Successor utpote nunc ad hoc perior, teneatur quantum potest voluntates Prædecessoris Monasterio commissas nondum completas adimplere, vel si implicavit non servatis servandis, vel si alioquin onus sine licentia, vel suscepit Missas, quas nunc satisfacere possibile est, ad nihil Successor teneatur quia hæc mala sunt irreparabilia.

CAPVT II.

De obligationibus Capellani, vel Sacerdotis celebrandis Missis

1. Quoniam non omnia, quæ ad obligationem celebrandæ Missæ pertinent, explicare in prædictis Decretis Sacra Congregatio proposuit, unde necesse est, ut deinde interpretantes, in medium afferre universa precemur: nonnulla quæ supersunt, breviter in sequenti exhibere, operæ pretium erit.

Cap. III. De Tempore obligationis. 181

§. 1. De loco, ubi celebrare quis tenetur.

Quoad peccatum.

Pro hac re duas regulas prae oculis habe. Regula prima. Quando Fundator, vel quicumque Missas, largitus sit, postulat, eligat talem Ecclesiam, Capellam, altare v. g. privilegium, principaliter ut ibi praesentia sua Officiatura Missae adsit, peccatum est ex genere suo mortale alibi celebrare: Ita Bonac. pag. Barbo. Ricc. alii. que apud March. de ord. tract. 3. p. 2. c. 14. an. 1.

Regula Secunda. Quis vero principalis finis fuit velle Missae Applicationem, non est peccatum mortale alibi celebrare, imò ne veniale quidem, quando constat non curari, nisi de Applicatione. Ratio prioris. Regula est, quia tunc fit contra mentem erogantis elemosynā. Ratio posterioris est, quia cum Sacrificium sit, in quocunque loco, ejusdem valoris; contra disponentis mentem, saltem, in re gravi, nequaquam fit.

Quatione constare possit exposcentes Missas, Praesentiam, non vero Applicationem, vel contra intendisse: diximus supra c. 1. §. 3. an. 15.

2. Dixi autem in prima Regula, ex genere suo, nam dari hac in re parvitatem materiae, unde solum veniale peccati posset, non est ambigendum. Certe Capellanum obligatum toto anno Missam quotidianam in certo Altari celebrare, si bis, vel ter in anno ibi non celebrat, excusant à mortali propter parvitatem materiae communiter Doctores cum Dian. p. 2. tr. 14. res. 9. Ego certe, si uno vel altero die feriato, singulis mensibus alibi quis celebraret, non iudicarem in gravi materia delinquere. Obligatum celebrare in Altari privilegiato, si alibi celebret, facilius attingere posse gravitatem materiae, quam obligatum in communibus Altaribus, ipsa naturalis ratio dicit, quia nimirum ibi magis inviti sunt Fideles, quam hic.

3. Excusat item facilius, & merito Delugo de Euch. disp. 21. sect. 2. n. 36. celebrantem in alio Altari, quam in designato, sed in eadem Ecclesia, quam celebrantem in alia Ecclesia à designata: quia scilicet tunc minus receditur à voluntate Missam exposcentis.

4. Notaque ibid. Delugo, Capellanum quotidianae Missae ex rationabili causa celebrare raro alibi, quam in loco designato, neque esse veniale, quia non censetur Fundator cum tanto rigore suum Cappellanum obligare voluisse.

Illud non est omittendum, si constet Missas esse assignatas in tali loco, ut frequens populus audiat Sacrum, contingat autem nullo, aut valde paucos ad Missam accedere, posse alibi celebrare, nisi aliud expressum in Fundatione Missae sit. Ratio est, quia cessante causa praesumitur Fundator velle, ut cesset effectus.

Quoad restitutionem.

5. In hac dubitatione, illud observari debet. Ad quidnam tenetur Sacerdos, ad Praesentiamne, an etiam ad Applicationem? Si ad Applicationem, & non applicat, iam diximus supra c. 1. §. 6. n. 10. & n. 16. ad restitutionem solum stipendij obligari. Quod si finis, propter quem erat Missa applicanda, adhuc persistat, dubium non est, quin ad applicandum teneatur, retento sibi stipendio: quia res integra est & pactum initum servari potest.

6. Si vero debeat Praesentiam, nec tamen celebret in loco designato. Aliqui docent obligari, siue omillas Missas in loco praescripto celebrare per se, vel per alium, siue restituere stipendium, & si sit Beneficiarius restituere fructus Beneficij. Ita Azor. Fagun. Riccius apud March. de ord. tr. 3. p. 2. c. 24. n. 7. Aliqui negant obligari ad restitutionem ullam. Ita March. ibid. aliique apud ipsum. Ratio illorum est, quia talis Sacerdos non fit contractui. Ratio horum est, quia licet hic non steterit contractus, cum defecerit in Praesentia, unde & ex genere suo peccaverit mortaliter ut, n. 1. diximus: tamen non peccavit in substantia contra iustitiam, sed contra fidelitatem, quandoquidem dum alibi celebravit ut supponimus, non privavit Fundatorem fructu de bitu Sacri-

Part. II.

ficij: quod ejusdem valoris est, ubicumque offeratur.

7. Haec posterior sententia mihi magis placet quam confitimo, quia hic non debet stipendium reddere, etiam jam applicaverit Missam suo stipendio dignam. Nec debet Missam omissam repetere, quia vere illam non omisit, ut supponimus, sed dixit, applicavitque pro Fundatore, licet in alio loco à designato: solum igitur deberet supplere honorem loco designato debitum, vel commoditatem, quam populus habuisset audiendi Sacrum, sed hanc commoditatem non potest restituere, cum dies illa jam praeterierit: illum vero honorem nec restituere tenetur, quia ille idem honor, cum fuerit additus ad illum diem (erat enim cultus illo die exhibendus) non amplius obligat: imò per novum cultum, qui hunc exhibetur, praeteritus honor neglectus non reficitur, quia homines non advertunt ad antecedentem defectum, quem delere, hoc praesenti cultu intendit Sacerdos.

Non approbatur Diana nec Bonacina.

8. Diana p. 2. l. 14. res. 29. asserit praedictum Sacerdotem non teneri ad restitutionem, nisi tamen aliquod Suffragium Defunctis subtraxerit, quia videlicet, si in designato Altari celebrasset, aliqui ad eum locum convenissent, ut sacro interessent, & mortuos precibus adjuvassent; & in hoc casu (ait) debet Sacerdos aliis precibus compensare.

Sed non placet haec doctrina, scrupulosque ingerit Sacerdotibus. Quæso enim te, edisserere, quot quantasque orationes compensabit? Decerne, quot numero fuissent illi, qui in tali Altari Sacrum audissent, quot, qui defunctos orationibus adjuvassent; quanta intermissione orassent, quantum, dum Sacerdos compensat, intermissionem exhibeat? haec enim nosse oportet, ut ad quantum Sacerdos obligetur, & quantum det, decernatur.

At, inquit, haec à nobis determinari non possunt. Rectè, ergo per illam doctrinam nihil egisti, nisi quod scrupulos ingessisti. Sare quando res tanta laborat in determinatione (cum subiaceat multis erroribus) reduci ad praxim moraliter non potest, unde nec debet. Lege in simili Delugo de Penit. d. 16. sect. 15. an. 606.

9. Bonacina de Euch. d. 4. q. ult. p. 7. §. 4. n. 5. per similitudinem incedens viam, asserit non esse obligandum Capellanum, qui Missam debitam alibi celebravit, nisi forte quatenus interea Fundatoris Missam alibi fuisse celebratam, ut si exempli gratia, non celebravit in Altari privilegiato: hic enim violavit fidem datam, cum detrimentum alterius.

10. Verum, pari modo, haec limitatio improbari potest. Nam inquiri, quantum in portat celebrare in Altari privilegiato? Dices importare plenariam Indulgentiam, atque adeo integram animæ purgantis liberationem. Respondeo. Quid si illa anima erat inter Beatas in Cælo? illi damnum non fecisti, & illi, cui forte illa Indulgentia applicata fuisset à Deo, tu nihil ex justitia debebas. Deinde (dato quod fuisset certa Indulgentia Plenaria) haec non est ad æqualitatem pro omnibus: Animæ enim debenti ut duo prodest Indulgentia Plenaria perfecte illam liberando ab igne: & Animæ debenti ut centum prodest dicta Indulgentia, illam similiter liberando. Quid ergo faciet in tanta indeterminatione Sacerdos? compensare tenetur unde decem, an ut centum? Iterum dices. Celebret deinde, sed in Altari privilegiato: nam sic compensabit quantum Deus novit esse necessarium illi animæ, cui detrimentum factum est. Respondeo, ex hoc jam habemus talem Sacerdotem non teneri ad Orationes, quia nescit quantæ necessariæ sint: Sed nec ad iterum celebrandum in Altari privilegiato illum obligare sub novo peccato audeo, (quamvis, ut id faciat, omnino consulo) Ratio est, quia ut si pra cap. 1. §. 9. num. 10. & num. 16. vidimus, nec Fideles Sacerdotes censentur contractum inire sub obligatione restituendi tale damnum spirituale, sed solum sub obligatione et ipsæ. Adde quod hic Sacerdos sic cogretur multo plus reddere, quam deberet, ad quod certe nemo cogendus ex justitia.

Q

stia

stitia est, nam ipse debebat Applicationem unius Missæ, licet in Altari privilegiato, quam Applicationem, quamvis in Altari non privilegiato, jam dedit; si ergo nunc obligatur iterum applicare Missam in Altari privilegiato, redderet Applicationem duarum, nempe jam datam in Altari non privilegiato, & hanc præsentem in privilegiato.

Comparatio Altaris Privilegiati, & Calculi Benedicti.

11. Dubitabis, hac occasione, insuper An Sacerdos ob acceptam elemosinam obligatus in Altari privilegiato celebrare, satisfaciat alibi celebrando, prætextu, quod se cum habeat Calculum, seu Numisma benedictum, cum quo æqualis Indulgentia Plenaria acquiritur?

Quamvis aliqui concedant, quia sic Sacerdos satisfacit per æquipollens, utroque enim modo applicatur Christi merita Ita March. de ord. tr. 3. p. 2. c. 24. n. 8. Fraxin. Megal. Pasq. apud Lezzan. v. Missa. n. 45. Tamen omnino puto cum Delugo de Euch. d. 21. sect. 2. n. 39. nequaquam satisfacere. Ratio est, quia regulariter Indulgentia applicata Altari, solet esse magis authentica, & secuta, quam quæ applicatur calculo, & fortasse minus dependet à statu gratiæ ipsius celebrantis, ut habeat effectum. Adde fideles adeo esse adductos (& merito) ad Altaria privilegiata supra Calculos benedictos, ut profusus per hos non præsumantur satisfacti.

12. Neque valet dicere satisfieri per æquipollens. Nam obstat ipsa iustitia contractus, quando enim contractus expresse initur de aliqua re determinata, v. g. de hoc equo, non servatur iustitia, dando alium equum, quem nullo modo vult alter contrahens: Ita Molin. de contrah. dist. 562. & passim. Multo magis, si equus sit vendito deterior, aliud enim pro alio, invito creditore, solvi, ex vulgaris legibus l. 2. §. 1. ff. si ceri. per. l. eum a quo, C. de solut. non potest. Si ergo tecum Missam expostulans contraxit de Altari privilegiato, excludit æquipollens; multo magis Calculum, qui non est simpliciter æquipollens, cum sit minus securus, quam Altare.

§. I. De Dispensatione alibi celebrandi.

1. Poteest Episcopus sine dubio in hoc dispensare, quia in iis, quæ passim occurrere possunt, habet is dispensandi potestatem, ut alibi diximus. Ita Bonac. de Euch. d. 4. q. ult. p. 7. §. 4. n. 4. Barbof. de potest. Episc. r. 2. all. 28. n. 8. Nald. v. Missa. n. 34. Lege Pasq. decis. 429. qui id extendit ad Rectores Ecclesiarum. Cum autem de natura dispensationis sit, ut addit causa rei dispensandæ proportionata, & hanc adesse hic debere semper supponendum est. Et quidem legitima sine dubio causa esset utilitas propriæ Ecclesiæ, applicatio studendi, necessitas infirmitatis, & similia, bis, vel ter in anno posse alibi celebrare Capellanum quotidianæ Missæ, diximus §. 1. n. 4. ex interpretativa voluntate Fundatoris.

2. Sed quid? præter licentiam Episcopi requiriturne consensus Patroni, vel Hæredis? Rursus solus consensus Patroni, vel Hæredis, sine Episcopi nutu, satisne erit? Respond. ad primum, non requiri. Ita Bonac. l. cit. §. 4. n. 3. Ad secundum, non satis esse. Ita Barbof. loc. cit. alleg. 24. n. 35. fin. Ratio utriusque est, quia Episcopus non autem hæres clavem habet dispensandi. Fateor int. tim. imò ad-vento hæredis, patronive voluntatem, ad evitanda scandala, esse ex consilio requirendam.

CAP. V. T. III.

De tempore obligationis celebrandi.

§. I. An obligatus celebrare quotidie possit quandoque?

Postulans Missam, vel principaliter intendit eam talis Altaris per celebrationem Missæ, vel

principaliter intendit ipsam Missam in tali Altari, dicitur electa persona Sacerdotis, ibi locus Altaris.

Verum quandonam iudicabitur electa persona, quod locus?

2. Dico recurri debere ad verba Fundatoris, vel electantis Missam, vel si hæc sint obicula, ad has causas, ex March. de ord. tr. 3. p. 2. c. 23. n. 7.

Prima regula. Si petens Missam intendat remissionem peccatorum, si Applicationem Missæ, si Impetrationem, & similia pertinentia ad ipsum Missæ votum, electa est persona: si cultum, honoræque Altaris, & moditatem populi, si præsentiam, & similia pertinentia ad extrinsecam Missæ, electus est locus. Ratio est, quia hæc posterior intentio ostendit, præcipue intendi cultum loci, atque adeo eligi locum, ubi eligi celebrantem, atque adeo personam. Quod utrumque intendat, certe erit simul persona, & electus.

3. Secunda regula. Si verba Fundatoris dirigantur ad locum, locus erit electus: si autem ad personam, Persona, v. g. si sic dicat: *Polo in Missa celebrare in tali Altari*, est electus locus. Si autem: *eligatur Sacerdos, qui Missam quotidianam dicat*, electa persona. Ratio regulæ est, quia id ad quod diriguntur Testatoris verba, principaliter intendit, rito præsumendum est. Quod si verba directæ ad personam, uterque, id est tum locus, tum persona erunt electa, ut si sic dicat: *Polo in tali Altari Sacerdos pro anima mea celebrare*. Verum si adhuc sint dubia, recuratur ad regulas datas in simili, §. 3. d. n. 15.

4. His positis, quamvis aliqui putent esse eligendum, & quando est electa persona, aliud eligendum, quando est electus locus. Ita Sylvest. Salmadriq. Bezia, Bonac. apud eundem March. loc. cit. n. 1. men puto esse probabile, posse dari absolutè hanc universalem regulam, Vt si sit electa persona live sine siue utrumque, Sacerdos Beneficiarius, Capellanus alio quopiam titulo obligatus toto anno Missam quædam celebrare, possit intermittere, seu vacare semel in hebdomada. Sic Tol. l. 2. c. 3. n. 3. ex c. significatum, de preb. Gavantus in rubr. Missæ p. 3. tom. 1. n. 17. Bonac. d. 3. d. 4. q. ult. p. 7. n. 6. ibi, *Qua de causa nro recipiamus*, &c. favetque Laym. l. 5. tr. 5. c. 5. n. 6. ibi, *Quæ in missa dam*, Naldus v. Missa, n. 6. Ratio est, quia celebratio anno sine ulla intermissione, onus nimis grave imponere fundator nequaquam præsumitur, cum onus redundet semper in Sacerdotem, directæ quæ si ipse sit electus, indirectè, & per necessitatem consequentiam, si electus sit locus, ut in eo Sacerdos celebraret, semper enim celebratio quotidiana Sacerdotis incumbit.

Nota primò, nos non indigere ejusmodi dispensatione, si electa sit persona, vel si electus sit locus: æquipollens excusati quotidianum Capellanum indicimus, alioquin Fundatorem velle solum morali modo obligare, & cavere personam ad quotidianam Missam, non vult præsumere: ut item morali modo velle honorare locum, præsumere eligi Missa quotidiana decorandum.

Nota secundò, nos non asserere pro ratione electionis, de Præbendis, quo aliqui ad hoc præsumunt, sed intentionem præsumptam, & canonicelem Fundatoris; Putamus enim ex illo cap. non nos argumentari: siquidem ibi sic loquitur Pontifex de quotidiano Beneficiario: *Quanto frequentius præstet salva honestate sua, & debita devotione Missam dicere*. Vbi Glossa sic habet: *Hoc dicit, quia non est habendum in bis, vel ter Missam in die celebrare: Vel, Salva a sine peccato mortali, quod esset inhonestum*. Cum res sic explicari rectè possit textus, ut de facto explicari à Glossa, non possumus nisi huic textui ad præsumendam illam vacationem in Beneficiario, vel legatario multo minus in obligato celebrare per solum unum annum, vel continuam hebdomadam, vel

possint etiam & hi vacare, ut aliqui propter hunc tex-
tum, quando elemosyna tota simul pro uno mense, vel
hebdomada datur, minus bene concesserunt.

Dices concedatur hoc propter nostram rationem præ-
sumptæ voluntatis elargientis elemosynam. Respondet
quia per unum continuum annum physice quotidie cele-
brare, est ex se difficile, ideo explicare potuimus non
fuisse Fundatoris intentionem ad id obligare: at per unum
mensem, vel hebdomadam continuo physice celebrare,
non est certe ex se difficile: quare ad intentionem ela-
gentis elemosynam? quasi voluerit concedere tunc va-
cationem, recurrere nequaquam possumus.

5. Sed quoad vacationem prædictam: Excipe primò,
quando Fundator expressè præcipit, vel ex ejus verbis;
omnibus circumstantiis expensis, vel colligitur, ut ti-
ne interruptione Missæ quotidie celebrentur: nam tunc
ex una parte, non possumus (cum constet de Fundato-
ris mente) aliter explicare, quam de continuatione phy-
sica: & ex alia parte, ad tale grave onus consensit Ca-
pellanus. Nec obstat honestum esse propter reverentiam
aliquoties à celebrando desistere: quia etiam est probabi-
lissima opinio, optimum esse, Sacerdotem, qui ad tan-
tum mysterium est institutus, quotidie sine ulla profusa
interruptione, celebrare; ad quam opinionem sequen-
dam se Sacerdos obligavit dum ei oneri, quamvis diffici-
li, accepto stipendio consensit: id quod etiam est satis
moderatum, cum regulariter possit, quando velit, satis-
facere per alium. Ad quos reduco eos qui obligantur ex
legato.

6. Excipe secundò cum Suar. de Euch. disp. 86. sect. 1.
§. de beneficiis, circa fin. quando onus est Ecclesiæ, vel
Monasterii, ut curet dici Missam quotidianam, tunc enim
nulla est danda vacatio, quia tunc non militat ratio di-
cta n. 4. Siquidem tale onus per varios Sacerdotes satisfac-
endum, præcipitur. Idem puto quando expressè præ-
scribitur Capellano, ut Missas quotidianas dicat per se
vel per alium, vel ut Missas celebrare faciat, &c. talis
enim expressio videtur significare non injungi onus Ca-
pellano celebrandi dumtaxat, sed curandi, ut celebrentur
quotidianæ Missæ sine interruptione.

7. Dices cum Bonac. 4. de Euch. d. 4. q. ult. p. 7. §. 2. n. 17.
quando Fundator eligit personam, si intenderet quoti-
dianam sine interruptione Missam, intenderet obligare
Sacerdotem ad rem illicitam, quod non est, quando
eligit locum, quia tunc non intendit, nisi cultum loci,
& per accidens injungit quotidianam physice obligatio-
nem, quam jam potest Sacerdos evitare celebrando per
alium: ergo aliud præsumendum est, quando eligitur
persona, & aliud, quando eligitur locus.

Respondet, utrumque negandum esse, & quod quo-
tidiana sine interruptione Missa sit res illicita, & quod
non idem sit, quando est electus locus. Hoc posterius
patet ex dictis, quia onus semper redundat in personam
Sacerdotis; illud prius nec rem multa probatione indi-
git. Quid enim ais? Ergo pii Sacerdotes, qui quotidie
sine interpolatione sacrificant, illicitè agunt? ergo Regu-
la Sacerdotum Societatis Iesv, quæ injungit illi quo-
tidie celebrare, illicita est? Audi Cassianum lib. 6. de spi-
rit. formæ. cap. 3. approbantem Monachorum suæ ætatis
quotidie sacrificantium, imò, & communicantium con-
suetudinem. Quia puritate (inquit) oportet custodire nostri
temporis atque anime castitatem, quos necesse est quotidie
Sacrosanctis Agni Carnibus vesci? Rectè igitur dixisset
Bonac. si id difficile dixisset; nunc vero, cum illicitum
dixerit, non rectè dixit. Et nota ipsum inter ceteros ci-
tare pro se Suar. de Sacram. disp. 86. sect. 1. §. de beneficiis,
circa finem, qui tamen nunquam ejusmodi onus illicitu-
m, sed onus intolerabile, hoc est, satis difficile tolera-
tum, ut omnes fateamur, asseruit.

8. Illud hic addunt Doctores, Naldus v. Missa num. 7.
Peyr. tom. 3. in Addit. cap. 1. num. 23. hunc Sacerdotem
quotidianæ Missæ debitorem, posse quater, vel sexies in
anno pro se, aut suis, vel aliqua alia causa occurrente
Sacrificium offerre, quia non est putandum Fundato-

rem hoc rarum auxilium spirituale suo Capellano dene-
gare voluisse.

Vacare quoad Applicationem an possit Capellanus in die
Commemorationis Defunctorum?

9. Eo die omnes Sacerdotes ad celebrandum pro
aliis etiam physice quotidie obligatos posse, imò debere
Missas applicare generaliter pro omnibus Fidelibus De-
functis, docent Fraxinell. de oblig. Sacerd. sect. 4. concl.
4. §. 22. & Gavantus p. 4. in Rubr. Miss. Tit. 15. num. 8.
Ratio esse potest Prima, quia ita consuetudine introdu-
ctum videtur.

Secunda, quia in titulo primæ Missæ Defunctorum
dicitur, Missa in Commemoratione omnium Fidelium De-
functorum. Nota illud, Omnium, non ergo unius in par-
ticulari.

Tertia, quia in Missa illius diei Oratio est generalis
pro omnibus defunctis.

Quarta, quia intentio Ecclesiæ in tali solemnī die
est, ut generaliter omnes Defuncti etiam destituti aliis
suffragiis a liuventur.

Quinta, quia sic propter pietatem per eas purgantes
animas præsumi potest, voluisse quoscumque Missarum
Fundatores.

10. Verum hæ rationes licet probabile reddant,
quod possint, non tamen convincunt, quod debeant,
quia non est imponendum onus nisi de eo clarè constet,
ut in simili sæpe diximus.

Ad primam autem Respondet potest, vel eam con-
suetudinem non adesse, vel certe non apparere esse in-
troducenda sub obligatione.

Ad Secundam, cum titulum solum ostendere illam Mis-
sam in specie, & non aliam debere recitari in illo die.

Ad Tertiam, Quamvis Oratio externa sit generalis,
non propterea Applicatio Missæ nobis potest esse specialis:
Patet in omnibus aliis Missis per annum, in quibus
Oratio est semper universalis pro omnibus Fidelibus.

Ad Quartam, Ecclesiam id quidem intendere ut consi-
lium, non ut præceptum.

Ad Quintam, voluisse non obligasse.

§. II. De die, quo conceditur Capellano vacatio, & obiter de
Vacatione Diei Iovis Sancti, & Sabbati sequentis.

1. EO die quo ut dictum est, licet à quotidiana Mis-
sa vacare Capellano, cum non obligetur vacare
sed solum concedatur cessandi facultas, quæri potest,
an si tunc celebret, possit illam Missam, pro se vel pro
alio applicare?

Respondet, non posse. Ita Tamb. de iure Abb. tom. 2.
dis. 9. n. 15. (nisi forte aliquando utatur concessione,
quater, vel sexies in anno, data n. 8. quam concessionem
cum hac præsentī questione non legitime confundit
Peyr. tom. 1. in Addit. cap. 1. n. 23.) Sed posito, quod cele-
bret, pro Fundatore celebrare debere. Ratio est, inquit,
Bon. disp. de Euch. 4. q. ult. p. 7. §. 2. n. 16. quia tunc non
vacaret ob honestatem, & reverentiam Sacrificij, sed ob
avaritiam, accipiendo duas elemosynas, alteram, quam ut
Capellanus fruitur, alteram, quam nunc recipit.

2. Verum hæc ratio non est saltem universalis, nam
posset pro se, vel pro alio liberaliter celebrare. Ratio
igitur universalior esse potest, quia sicuti v. g. Dominus
vineæ, si ea nullum fructum, seu modicum producit,
nullo, vel modico fruatur; si vero ubertimum, illo in-
tegro non est defraudandus, ita cum omnes Missæ Ca-
pellani sint Fundatoris, illique omnes debeantur, posito
quod celebrentur, Fundatoris esse, non alterius debent.

3. Confirmatur ex quadam doctrina Ioan. Delugo
disp. de Euch. 21. sect. 2. n. 26. qui quærit, an Capellanus,
qui obligatur omnibus feriis quintis, sextis, & Sab-
bathis totius anni celebrare possit vel debeat fe-
ria quinta Iovis Sancti, & sequente Sabbatho cele-
brare? Feria enim sexta non posse vidimus suo loco

Q 2 supra

supra lib. 1. cap. 6. §. 1. num. 1. Respondetque non obligari, imò nec teneri deinde in alia hebdomada supplere, quia scilicet potest se conformare Ecclesiæ, eo die cessanti à Sacrificiis privatis, nec præsumendum est Fundatorem contrarium voluisse, addit nihilominus posse quidem celebrare, sed debere applicari, iuxta intentionem Fundatoris, atque adeo nec sibi, nec aliis posse eas Missas quamvis voluntariè dictas applicare. Hæc Delugo, qui huius ultimi dicti rationem non tradit, verum illa est quam nos num. præcedente ex paritate Domini fundi breviter deduximus.

4. Pro illis sex Missis in anno quas Capellano concessimus §. præcedente n. 8. potestne, quando pro aliis applicat, sumere stipendium? Respondeo, mihi videri non posse, quia contra hæc Decreta Sacra Congregationis sumeret pro eadem Missa duo stipendia, & hæc valere rationem Bonacin. n. 2. allatam fateor.

§. III. An celebrans aliis, quam designatis diebus, satisfaciatur.

1. SI quis obligetur celebrare v. g. feria quarta, sexta & Sabbatho totius anni, ipse celebrat feria secunda, tertia, & quinta? satisfactio obligationi?

Dico, si à Fundatore additi tales dies sunt, v. l. propter cultum, seu devotionem ut Sabbatho propter Beati Virginem, Feria sexta propter Domini Passionem, &c. nequaquam satisfacere: satisfacere si propter fructum Missæ. Ita Delugo de Euch. disp. 21. sec. 2. num. 43. Ratio est quia ibi, non servatur Fundatoris mens: hic quoad principale, servatur, & parva illa variatio temporis, cum non sit in aliquo præiudicium; ad summum erit veniale, imò ex rationabili causa, nullum.

2. Non inficior etiam in prioribus casibus vix illam variatatem posse accedere ad mortale cum pariter videatur modici præiudicii. Excipe in casu, quo forte, sine causa, quæ Sacerdotem excusaret, alij, die festo, Missæ non interessent.

3. Idem cum eadem exceptione dicendum de eo, qui obligatus nunc, celebrat in alia hora, modo præsens forte necessitas alia hora non defuerit, ut supra cap. 1. §. 9. n. 9. dictum est in simili.

4. Atque ex his colligitur. An Capellanus obligatus quater v. g. in hebdomada facere Sacrum in tali Ecclesia, satisfaciatur, si Sacrum ibi semper faciat in diebus feriatis. Nam si ex circumstantiis verbisque fundatoris apparet, finem Testatoris fuisse, ut ibi adesset Missa ob commoditatem vicinorum, vel simile, non satisfaciatur: si ob solum fructum, utique satisfaciatur. Sic Bonac. de Sac. disp. 4. q. ult. p. 7. §. 5. n. 5. Id autem quomodo apparere in dubio possit, ex supradictis c. 1. §. 3. à n. 13. quibus colligere facile poterit.

5. Quid si quis obligetur in mense v. g. alternis diebus facere Sacrum, ipse vero quotidie celebrans absolvat obligationem in primis quindecim diebus, & quid si postponat, absolvatque in diebus quindecim posterioribus?

6. Dico cum Delugo de Euch. disp. 21. sect. 2. n. 43. utramque excusari posse, quia cum mutatio sit modici temporis, parva reparatur multo magis eo qui anticipat ob diligentiam. Semper autem habenda sunt præ oculis illa duo: Ne scilicet electus sit talis dies ob causam peculiarem, ut dictum est n. 1. & ne fiat in præiudicium aliquorum, prout dictum est lib. 2. c. 2. §. 3. n. 4. in n. 9.

7. Denique si Missæ quotidianæ propter diminutionem redditus à legitimo Superiore reducerentur ad sexaginta v. g. Missas annuas, poterit Capellanus eas adimplere in duobus mensibus ultimis anni, nec obligatur in anni initio. Quamvis enim ratio legati perit solvi initio anni l. Si ita fuerit lib. de relictis ff. de manum. Test. lege Dian. p. 3. tract. 6. ref. 29. idemque exposcat necessitas animarum Purgatorij, pro quibus illæ Missæ sunt fortè celebrandæ: tamen nisi aliud perat expressa conventio, v. l. voluntas Testatoris, vltus est in contrarium, & Testatoris mens satis ostendit

huic moræ se consensisse, dum successivè per annos non simul Missas celebrandas esse, disposuit.

Quandiu possit Sacerdos differre in certis solutionem Missarum, diximus supra c. 1. §. 9. num. 1.

§. IV. De hora, qua Capellanus celebraverit ubi.

De Canonico celebrante hora Officij.

DE hora qua celebrari potest, supra lib. 1. cap. 4. §. 4. disputavimus, hic autem sermo est de ra, ad quam Sacerdos se obligavit ex pacto, & pactum servandum esse, darique parvitatem minus ab hora decreta discedatur, patet ex his universalibus; sicuti quodnam peccatum sit, pactum non fervetur, colligitur ex modo dicto n. 3. Illud ergo huc tanquam in apposito loco dum reduco, An Sacerdos Cononicus distinet Officij lucretur, si ea hora, qua Officium recitetur, Missam celebret;

2. Communis, & vera opinio est, præcisè Pontificis, v. l. legitimæ consuetudinis, non habere Bon. de Euch. d. 4. q. ult. p. 7. §. 5. n. 7. Ratio, quod est, nec censetur esse præsens in Choro, qui in Ecclesia celebrat. Distributiones vero dantur studentibus in Choro, exclusa, ut habet Trident. c. 12. de ref. qualibet Canonicorum remissione.

3. Per hoc autem non tollitur, quin obnoxietur Ecclesiæ, v. g. ob defectum celebrantium, vel Chori possit disponere, ut Canonici tempore Missam in Ecclesia sua Collegiata celebrent. Ita ibid. n. 7. tunc enim merito lucrabitur distinet quia, accedente legitima Superioris dispositione, liter indicatur Canonicus non abesse.

§. V. Pro quo sit prius celebrandum quando per annos simul debet?

1. DAT tibi elemosynam manualemente Petrus pro decem Missis, dat Paulus item similem elemosynam alius decem, nec alterutri anterioritatem promittitur, enim non est dubium promissioni tibi standum esse pro quo prius satisfacias, pro Petro, an pro Paulo?

Respondeo pro quo velis. Ratio est, quia cum dictis cap. 1. §. 9. n. 4. habeas latitudinem duorum, vel trium mensium, in quibus satisfacere vales, potes quævis eris intra idem tempus anteferre.

2. At quis æquius præferatur? Respondeo, certe prior petit iuxta Reg. juris, Quæ prior est tempore, est iure, nisi propter aliquam circumstantiam contrarium persuaderet.

Aliqui censuerunt æquum esse, ut alternatim modi onera satisfacerent, ita scilicet ut uno die celebraret pro uno, altero die pro altero, & sic vicissim ut nem usque, quod certe est probabile. Ita Fraxin. de Obl. sect. 4. concl. 4. §. 5. n. 2. referens Bonac. aliosque.

Petes: in hoc casu ritène satisfaceret Sacerdos celebraret viginti Missas in communi simul pro Petro, & Paulo, qua ratione in singulis Missis diminutio factus obveniret uni, & dimidium alteri? Respondeo, non aprobatem propter varias rationes, quæ apud Fraxin. ibid. n. 1. sed maxime propter voluntatem petentium, qui dum petunt à te tot Missas, cum fructu separationem, tum communionem cum aliis carere videntur.

Quisnam æquius præferatur, si quando Ecclesiæ plures pluribus Missas debet, & non potest omnes celebrare, dicam infra cap. 5. n. 4.

§. VI. De dispensatione quoad tempus: remissio.

1. CIRCA hoc. Dico eundem Superiorem potestatem in locis, nam propterea recolere, quæ dicta sunt supra cap. 2. §. 2.

CAPVT IV.

De Capellano celebrante per alium.

§. I. Quando quis potest celebrare per alium.

1. Si unica regula. Quoties Fundator non ponit hanc clausulam, ut per ipsum Capellanium celebret, seu non celebrat per alium, poterit semper per alium supplere. Ita Bonac. de Enc. d. 4. q. ult. p. 7 §. 1. n. 1. March. de ord. tract. 2. part. 2. cap. 4. num. 24. Ratio est, quia ex una parte Sacrificium est aequalis valoris, & ex alia, nisi se Fundator explicuerit, nil, saltem principaliter, velle nisi ipsam Sacrificij oblationem, nec elegisse peculiarem personam qualitate praesumendus est. Adde multas Sacrae Romae decisiones dictam regulam confirmantes.

2. Hinc infero Primò, idem esse sentiendum in elemosynis manualibus. Si quis enim à te Missam exposcat, praecipue postulet, ut per te ipsum satisfacias, poteris per alium. Ratio est iam dicta.

3. Infero Secundò, Capellanum praedictum habentem onus celebrandi in determinato Altari, vel Ecclesia, & posse per alium supplere, nec posse ab Episcopo compelli, ut per se celebret. Ita Bonac. ibid. Barbof. de potest. Ep. d. 2. n. 29. Ratio est, quia iam implet Testatoris mentem, quam non adimpleret, adeoque posset cogi, in illo casu, quo ipse personaliter, ut diximus, esset electus.

4. Infero Tertiò, non posse per alium satisfacere, cum Capellanus, qui in Cathedralibus gaudet, per suam Missam distributionibus quotidianis. Sic Grat. Mon. Gonfal. apud March. de ord. tract. 3. p. 2. cap. 29. num. 16. Ratio est, quia ejusmodi Capellania requirit Praesentiam personalem, unde, quando eligitur Capellanus, fit veluti quaedam conventio, ut nisi personaliter celebret, distributiones non lucretur.

Idem propter eandem rationem dic, si alicubi sit similia lex, vel legitima consuetudo celebrandi per se.

5. Infero Quartò, cum Bonac. d. §. 1. n. 2. posse aliquem celebrare applicando Missas pro aliquo effectu, ad quem alter Sacerdos obligatur, hoc altero infuso, imò, & pro illis Missis, recipere stipendium. Petrus v. g. obligatur celebrare decem Missas pro Defunctis, nec tamen illas celebrare curat si Antonius eas, Petro infuso, celebrat proque dictis de Functis applicat, dico Antonium satisfacere obligationi Petri, idque posse deinde significare eidem Petro, & accipere stipendium. Ratio est, quia iam Defuncti per alium lucrati sunt fructum, ergo dignus est hic alius sua mercede.

6. Infero Quintò, quid dicendum sit ad illum casum, de quo olim interrogatus fuit Panormi. Confratres quidam elegerunt Antonium Sacerdotem, qui diebus festis celebrat, & Confratrum confessiones audiet. Post aliquot menses nactus Antonius pinguiorum Capellaniam, satisfacere praedictis Confratribus intendebat per alium, poteratne id tentare contra Confratrum voluntates? Respondi negativè, cum enim eundem Confratres in Confessarium sibi elegerint (imò de consuetudine in nostris Regionibus sic intelligitur, cum Sacerdos eligitur ab hujusmodi Confratribus clare constabat electam personam illam fuisse. Adde quod sicuti quando est obscura Testatoris voluntas, recurritur ad intelligentiam verborum eius, ita hic confugere oportebat ad Confratrum sensum, qui jam de sua mente contra Sacerdotis intentionem testabantur.

7. Infero Sextò, Si quis obligatus in tali Ecclesia pro aliquo celebrare, celebraret in alia applicando Missam pro illo, simul curans, ut alius Sacerdos celebraret loco ipsius in illa Ecclesia designata quoad praesentiam tantum, non verò quoad Applicationem, satisfaceret suae obligationi. Ratio est, quia totam Fundatoris mentem adimplet. Solum est advertendum, ne Ecclesia illa sit electa forte, quia ibi adest Indulgentia applicandi ibi Missam pro Defuncto, tunc enim non impleteretur mens Testatoris, ut per se patet.

Par. II.

§. II. Quando Capellania possit non Sacerdoti conferri.

1. Ex dictis oritur illa celebris dubitatio. An Capellania Sacerdotalis relicta à Testatore possit conferri Clerico nondum Sacerdote? Ratio dubitanti est, quia ex una parte si Capellanus potest, ut dictum est, per alios satisfacere, quilibet Clericus erit ejusmodi Capellaniae capax, cum possit per alium Sacerdotem satisfacere: Ex alia tamen videtur mens Testatoris Sacerdotem velle, dum Sacerdotalem Capellaniam instituit, testò, deinde Capellanus Sacerdos instituitur, per alium velleat satisfacere.

2. Tres sunt sententiae. Prima docet absolute ejusmodi Capellaniam non posse conferri, nisi Sacerdoti. Ita Barbof. de qor. Episc. all. 24. n. 37. Gasias apud Marchin. max citandam. Secunda, posse Clerico dummodo Testator non se explicuerit velle omnino Sacerdotem. Ita Bonac. de Sacr. disput. 4. q. ult. p. 7 §. 1. clarius Fagund. 1. Ecc. pr. lib. 3. c. 9. n. 3. afferens exemplum Suariz. Tertia, cum eadem exceptione posse quidem, sed debere conferri solum ei Clerico, qui infra annum Sacerdos ordinari possit. Sic Marchin. de ord. tract. 3. p. 2. cap. 29. n. 4. Prima opinio fundatur in secunda parte rationis dubitandi, secunda in prima parte ejusdem. Tertia in paritate cum ceteris Beneficiis Sacerdotibus, in quibus ex Trid. sess. 24. cap. 12. de ref. c. si pro Clericis c. ei cui, de praebendis in 6. sufficere solet habitus, & potentia proxima ad Sacerdotium, qualis est in illo, qui infra annum initiari potest.

3. Ex his sententiis Primam non amplectimur, quia nisi Testator se explicet, non praesumitur tantum rigorem voluisse in sua dispositione. Secunda, & Tertia sunt probabiles, quia bonis rationibus inniuntur.

4. Atque ex his rectè colligimus cum Fag. ibidem alisque, posse quemlibet habere duas, vel tres Capellantias requirentes Missas etiam in diversis locis, quia haec sunt instar Beneficij simplicis, quod non requirit residentiam, & per alium supplere jure potest.

Quandonam Fundator praesentatur velle, ut Capellania Sacerdoti alicui conferatur?

5. Dico illam esse universalem Regulam ex Doct. citatis: Debere Sacerdoti conferri, quoties verba Testatoris, si ve laici, si ve Ecclesiastici significant, affectant, seu postulant personam Sacerdotis, non debere quoties affectant ipsam Missam. Clarius: debere quando principaliter eligitur persona Sacerdotalis, secus quando principaliter intenditur Sacrificium.

Exemplis adhuc clarior fiet regula. Si quis Fundator ita disponat: Elegatur seu praesentetur Presbyter bona conditionis, qui tot Missas celebret. Eligatur qui Missam celebret. Celebrentur à Sacerdote tot Missae. Haeredes in tali Capella Capellanum eligant, qui tot Missas pro me celebret; vel diu nocturne Altari serviat, divinaque officia recitet. Praesentetur, qui tot Missas in hebdomada celebrare teneatur. praesentetur Capellanus, seu Sacerdos; Si inquam ita disponat Fundator, videtur solum onus Missae respectere non personam qualitatem. Nisi forte id sit in Cathedralibus per distributiones quotidianas; quia tunc personalis est dispositio, ut n. 4. diximus.

6. Si sic disponat Missa tot celebrentur, non per alium, sed per proprium Capellanum meum, vel per proprium Rectorem Ecclesiae. Capellanus meus deserviat personaliter. Non eligatur nisi sit Sacerdos. Capellania non conferatur, nisi Sacerdoti. Capellania non praesentetur nisi Sacerdos Legatum meum non assequatur nisi Sacerdos. Iubeo conferri Sacerdoti, & non alteri praesentetur, seu conferatur Sacerdoti, qui sit Presbyter bona fame (nam per hanc geminationem videtur expolci Sacerdotium: si, inquam, aliquo ex praedictis modis disponat, eligitur ipsa Sacerdotis persona; Nisi forte alicubi, etiam positus his, vel similibus verbis fuerit introducta consuetudo contraria, id est, fuisse admissos Capellanos non Sacerdotes: nam tunc ex tali observantia subsequetur, videtur mens Testatoris explicata fuisse pro non Sacerdote.

Q 3 . 7. Vnum

7. Vnum non prætermittam; esse nimirum probabile etiam in hoc secundo dispositionis modo n. 6. dicto, satis esse si talis eligatur, qui iusta annum possit ordinari. Ita *Fag. Ecc. præc. 1. l. 3. c. 9. n. 2.* *Loth. de re Benef. l. 2. c. 47. n. 51.* Ratio est: quia interim potest supplere per alium: & ex alia parte, qui intra tam modicum tempus fieri Sacerdos potest; iudicatur habere sufficientem habilitatem, cum is, qui in proximo initiandus est Sacerdos, ut Sacerdos habeatur in iure.

§. III. *Obligatus per se ipsum, per alium celebrans an peccet? Et an obligetur ad restitutionem?*

1. **Q**uod peccet, & quid ex genere suo mortaliter (ni excusetur à parvitate materiæ, vel à necessitate, de qua mox *cap. 5.*) dubium non est, quia agit contra mentem Testatoris, contra pactum: Vide, quæ diximus supra *cap. 2. §. aliqua* enim ex illis sunt hic proportionaliter applicanda.

2. Quoad restitutionem. Dico non obligari. Ita Bonac. *disp. de Enc. 4. q. ult. p. 7. §. 1. n. 2.* ex Azor. Ratio est, quia quantum ad principale, (qui est fructus ex opere operato) tantum exhibitum fuit per alium, quantum fuisset per se ipsam cum omnia Sacrificia sint ejusdem valoris.

3. Dices, at devotio forte fuisset major ejus, qui per se ipsū celebrare debebat, unde potuit illatū fuisse damnum ei, qui Missam petiit, quoad fructum ex opere operantis. Respondeo. At devotio forte fuit major alterius, qui supplevit, unde potuit evenisse majus emolumentum ei, qui Missam petiit. Adde dictum fuisse supra *c. 1. §. 9. n. 11.* hujusmodi fructus spirituales, quamvis, à petentibus Missas omnino volitis, non cadere tamen, quoad restitutionis onus, in considerationem.

De Sacerdote, qui committit alteri Missas, quas hic non celebrat.

4. Si Capellanus, etiam ille, cui permittitur per alium celebrare, alium deleget, & hic non celebrat, quid fiet?

Dico Capellanum debere numerum Missarum vel per se, vel per tertium supplere, vel elemosynam reddere. Ratio est, quia si à te ego emerem v. g. picturam à te faciendam, & tu traderes illam dato pretio, efformandam alteri tertio: si hic ex quocumque casu, etiam subitanea morte correptus, exequi injunctum opus non potest, tu non eximeris ab obligatione providendi me de pictura; ita proportionaliter in casu nostro: Et Ratio ulterior est quia tibi perit, seu deficit ille susceptus, non mihi, qui tecum contraxi, non cum illo.

CAPVT V.

De obligatione Capellani, quando adsunt impedimenta celebrandi, quæ ipsi: removere non potest.

1. **I**D hic agimus: nam quando removere potest, dicemus *capite sequenti*. Et quamvis utriusque tractatio commodiorem fortasse habuisset alibi locum, huc tamen, ubi agimus de obligatione Capellani, nec incommode rejecta est.

2. Solent autem ejusmodi impedimenta se tenere vel ex parte Sacerdotis, vel ex parte loci, vel ex parte temporis, vel ex parte similibus circumstantiarum, & quibus claritatis gratia, sic breviter separatim disputamus.

§. I. *De impedimentis ex parte Sacerdotis.*

1. **S**i Capellanus infirmus, carcere detentus, vel simili impedimento laborans tenetur per se celebrare, nec potest; certum est eum esse excusandum à celebrando per se, quia est legitime impeditus. Ita Doctores maxime citandi. Sed adhuc queritur, an tunc statim teneatur per alium supplere, ne scilicet gratis fruatur interim stipendio annuali, quod pro se currit?

2. Dico distinguendum esse, *ibid.* Si breve est impedimentum, non tenetur teneatur, si longum, nisi expresse

colligatur, mentem testatoris fuisse, ut nunquam Missa. Ratio est, quia præsumendum est Testatorum fuisse tam rigide in brevi impedimento cum suo Capellano agere; ut statim ad restitutionem teneretur, si longum, vel quando se declaravit, præsumitur voluisse, quæ longa infirmitate eademque est ratio de cæteris legitimis impedimentis; Barbosa de pot. *Ep. p. 2. coll. 24. n. 31.* alibi infirmitatem octo, vel decem dierum; Bonacina *disp. de Enc. 4. q. ult. p. 8. n. 17.* quindecim dierum Pet. *de rest. lib. 2. cap. 2. n. 210.* unius mensis. Delong. *de d. 21. sect. 2. n. 49.* mensium duorum: Omnes præterter, quia in iure tale tempus breve iudicatur. *Vide cap. 1. §. 9. n. 4.* Vide etiam *c. 3. §. 1. n. 6.* ubi advertitur dari Vacationem, quando onus est susceptum à Sacerdote, sed debere esse totius Monasterii, quod rarissimum erit. Nec dari vacationem acceptis elemosynas manuales, vel legata annua ex illius etis patet.

4. Quod si in Monasterio, vel Ecclesia adsint infirmi, sed qui validiores sunt, sufficientes ad administrandum: illa illorum infirmitas non excusabit, quia obligatio sit Monasterii, & non particularium, nec tunc illis, qui incolumes remanent, onus totum Monasterii incumbet.

Quod si qui sani remanent omnia onera, quæ diversarum personarum habet Ecclesia, solvere non possunt: quæ possunt solvari.

5. At quantum personarum, quandoquidem ratio de una, quam de alia? Respondeo, aliter singulorum, ita ut omnes aliqua Missa cæteant, aliter habeant, juxta majus, vel minus legatum à singulis ecclesiæ relictum, pinguiori plures Missæ, minus pauciores tribuendo. Ratio est, quia ita æquitas exparte videtur, non enim video cur in hoc casu, locum habere possit illa Regula, *Qui prior est tempore, prior est jure*: cum prioritas non videatur hic esse momenti, ut vincat cætera posteriora legata sunt pauciora.

6. Negotium grave Capellani, vel incommodatius ducuntne dictum legitimum impedimentum? Respondeo affirmativè de priorè, sed de posteriorè negati. Ratio est quia negotium grave reducit ad Necessitatem: incommoditas, dum remanet in terminis incommodatitatis, ad negligentiam, ad quam evincendum præhabet stipendium Capellani.

Vnum adverto: Superiorem, quando videt summa Sacerdotum dicta legitima impedimenta, debere esse illicitum ad alios advocandos in subsidium, æquitas tamen postulat, ut si id possit, non negligat.

§. II. *De impedimento ex parte loci.*

1. **S**i Ecclesia est violata, si interdicta, si deserta, si non inveniuntur claves ejusdem, ad quid obligatur Sacerdotem?

Dico maxime hic esse advertendum, an Fundator Præsentiam solam intenderit, an etiam Applicationem, de qua re satis supra *cap. 1. §. 2. num. 15.* dictum est: si enim solum intendit Præsentiam ob commoditatem populi, vel ob aliud in tali die determinato, ad nihil Sacerdotem obligare poterit, quia jam impossibilis vel naturaliter, vel physice reddita est executio mentis Fundatoris tali addita die, nec alium diem curantis. Si vero intenderit vel Applicationem, vel merum cultum. Dico consequenter Sacrificium nulli diei additum, tum loco Capellani obligamus, vel ad celebrandum eodem die in alio loco, si locus aptus suppetat, vel ad resurgendum alio die. Ratio est supra tacta, id est præsumptum Fundatoris voluntas. Cætera pertinentia ad locum, vel loco suo supra *cap. 2.*

§ III. De impedimento ex parte temporis, & aliarum circumstantiarum.

De impedimento ex parte temporis tum ex proximè dictis, tum ex dictis *cap. 3.* satis superque colligitur, quid sentiendum sit.

Idem de ceteris impedimentis, v. g. quod non inveniantur, nulla Capellani culpa, Calix, vestes sacræ, Hostia, & similia; ex dictis enim facile quis intelliget ad quid in ejusmodi casibus Capellani obligare oportebit.

CAPVT VI.

De obligatione Capellani ad removenda, vel non apponenda impedimenta celebrandi, quando ea non apponere, vel removere potest.

Capellanus obligatus eras; perendie, sequentibus diebus per se ipsum celebrare, est v. g. infirmus, vel carcere detentus, vel excommunicatus, &c. quam obligationem habet removendi impedimenta carceris, vel morbi ad finem adimplendi debitas Missas; Rursus, si permittat se in carcere conici, si in remotas regiones discedat, si Missale projiciat, sanè impeditur, nec possit sacrificare; quærimus, quam obligationem habet hujusmodi impedimenta non apponendi?

§ I. Præmittitur aliqua necessaria pro resolutione questionis.

Hæc, & similia decernamus, præmittendum est, quoties quilibet obligatur ad observandam aliquam legem, obligari etiam ad non apponenda impedimenta, & ad ea tollenda, si adsint, quæ obstant observationi legis. Si quis, v. g. obligatur audire Missam, obligatur etiam ad surgendum è lecto, quod est impedimentum illam audiendi. Ratio est, quia Superior, qui præcipit finem, censetur, & media ad ipsum præcipere, secus non efficax finem vellet, & sanè deficeret, si veluti terminum volens non curaret de viâ; non apponere autem, vel tollere impedimenta, unum est ex mediis ad habendum finem.

Quoniam vero non semper obligamur omnia omnia impedimenta removere, seu non ponere, statim enascitur difficultas, ex quoniam modo nobis constare possit, quænam obligemur, quæ vero non item? Et quidem varij modi afferri solent. Ille à Sanc. lib. 1. in dec. c. 15. & à Meroll. *nm. 2. d. 4. de leg. dub. 37.* repetitus, ferè nunc ab omnibus recipitur; quod scilicet spectanda sint quatuor. Primo, vis, & rigor præcepti, quædam enim benignius, quam alia explicantur, ac minoribus causis excusantibus indigent. Secundo, necessitas, & utilitas, quam affert ejusmodi impedimentum, de quo an tolli, vel non poni debeat dubitatur. Tertiò, vicinitas, aut distantia, quam tale impedimentum, vel medium habet ad rem præceptam: minus enim distat ab impedienda auditione Sacri iter à me corripum die Iovis, & die Sabbati quam ipso die Dominico. Quarto, conjunctio per se, vel per accedens, seu intrinseca, vel extrinseca, quam habet medium cum materia seu re præcepta. Magis enim, v. g. per se, & intrinsece conjungitur Breviarium cum recitatione Horarum, quod per se ad illas requiritur, quam conjungatur bona valetudo, aut non esse excommunicatum cum auditione Missæ, quæ solum per accedens ad illam pertinere videtur.

His diversimodè in singulis præceptis computatis, judicandum erit (ait *ibidem* Sanchez) an culpa sit admittenda, vel non prohibere impedimenta illis præceptis obnoxia. Sed id fuscè persequi ad nos non pertinet: poterit legi Calliopalaus *nm. 1. d. 1. de leg. p. 1.* & Merolla. *dicto* *dub. 37.* alique ab ipsis citati.

Præmittendum secundo, in materia, de qua nos agimus, adesse unum, quod magis, quam in aliis materiis urget Capellani ad prædicta impedimenta tollenda, vel non tollenda: nos enim hic supponimus adesse

pañum inter Testatorem, & Capellanum, seu inter Missas exposculantes, & inter promittentes, quare cum hic urgeat titulus iustitiæ, qui fortior est cæteris, major erit obligatio Sacerdotis. Fac, v. g. te debere centum Petro, ex contractu emptionis cum illo inito; certè non solum, eodem die, quo, ex conventionione solvere debes, sed etiam in quocumque præcedenti, pro die conventa, urgeris ad tollenda impedimenta solutionis, si potes, immo & ad moralem diligentiam adhibendam, ut pecuniam pro eodem die habeat. Id quod non tam rigide obligatis præstat in observanda, v. g. aliqua lege: neque enim obstringis ante tempus obligationis tam stricte impedimenta quæcumque tollere, & media adhibere, v. g. non obligaris duobus, vel tribus diebus ante diem festum abstinere à minere, ne scilicet ponas impedimentum ad audiendum, eodem festivo die, Sacrum.

His positis, rem hæc satis ex se variam, quinque diebus expedio.

§ II. Resolvitur quandonam Capellanus obligetur non apponere, vel removere impedimenta celebrandi.

Dico primò; Capellanum, ut suæ obligationi satisfaciatur, non posse die eodem, quo celebrare obligatur, ponere impedimenta per se obstantia Sacrificio. Hinc non potest se eodem die inebriare, dormire, confabulari, Missale proicere, vestes cæteraque Sacra instrumenta in arca reposita non extrahere, vel de loco vicino non accipere, &c. Ratio est, quia si hæc eodem die poneret, clarè convinceretur nolle suæ obligationi satisfacere.

Dico secundò, nec ante tempus obligationis posse Capellanum apponere voluntaria impedimenta, quamvis per accedens obstantia, nisi ex verbis Fundatoris, vel præsumpta ejus mente, ei aliquid permittatur. Ratio ducitur ex rigore tituli iustitiæ jam dicto.

Hinc deducitur Primò, an si Capellanus se inebriat ante tempus urgens celebrandi, peccet contra pactum initum; Secundo, quid si aliud discedat, ubi celebrare die statuto non possit; Tertiò, quid si ante dictum tempus proiciat Missale, vel Ecclesiæ claves; Quarto, quid si cibum nocivum comedat, vel quid simile faciat, quo infirmetur, & sic sacrificare non valeat, Agnus autem, quando non adest legitima excusatio, vel quando non suffragatur aliqua facultas juxta supradicta, vacandi, vel aliquid simile.

Puto enim in Primo, Secundo & Tertiò peccari à Capellano cum obligatione restitutionis; in Quarto non item. Ratio est, quia se inebriare, vel discedere à loco Sacrificij, ut item Missale, seu claves proicere est veluti directe inito pacto velle contradicere: At comedere cibum nocivum, vel quid scire, quo in morbum incidat, non ita, & ex alia parte, nec ex voluntate Fundatoris, nec ex consensu subsecuto Capellani, præsumendum est, ipsum obligari ad sanitatem tuendam, propter hunc determinatum finem celebrandi.

Dico Tertiò. Si Capellanus sit infirmus, si carcere detentus, si simili impedimento constructus, non obligatur sanitatem, vel liberationem procurare, ut satisfaciatur obligationi celebrandi, nisi quid expresse in Fundatione dictum sit. Ratio est, quia non puto Fundatorem voluisse suum Capellanum in his corporalibus impedimentis involuntariis, quæ multum per accedens se habent ad celebrationem Sacrificij, tam rigide obligare, dum modo quando potest, & quando iuxta dicta c. 5. §. 1. & 2. debet suppleat dictus Capellanus per alium.

Dico Quarto Si idem sit excommunicatus, suspensus, interdictus, ut etiam si per ipsum stet, quod locus, ubi celebrare debet, sit interdictus, obligari videtur ad procurandam absolutionem, semper intelligendo, si non potest per alium, vel alibi supplet. Ratio est, quia hæc sunt directa impedimenta Sacrificij ad quæ excludenda, cum potest, ratio iustitiæ omnino Capellani m. cogit.

Dico Quintò, Quando cibum nocivum sumere

vel quid simile facere Capellano permittimus, quo impeditur Sacrificium, licet, si id prævideat, adhuc posse permittimus; nonquam tamen concedimus, id posse intendere. Ratio est, quia dum solum prævidet, utitur iure suæ libertatis à Fundatore verisimiliter non ablato, at dum intendit, facit contra pactum cum eodem Fundatore celebratum, qui nunquam id concessit, immò negavit: si quidem dum eum obligavit ad sacrificandum, obligavit ad volendum Sacrificium, non vero permittit illud nolle, nollet autem, si comederet nociva, ut impeditus morbo, Sacrum omittere cogeretur.

§. III. An Capellanus impedimentum violationis Ecclesiæ tollere teneatur.

Vbi.

Traduntur nonnulla de Violatione loci Sacri, ejusdemque Reconciliatione.

Antequam id decernam: Præmitto Primo, quod in Ecclesiâ quantumcumque consecrata, si per aliquod ex sequentibus delictis, (& quidem, satis probabiliter, ex Suarez de Sacram. d. 8. s. 4. §. His positis Fagund. aliisque relatis à March. tract. 3. p. 3. cap. 10. n. 10. non secretis, sed publicis) violata sit, hoc est sive per homicidium, sive per sanguinis, seminisve effusionem, sive per sepulturam infidelis, quamvis infantis, sive per sepulturam excommunicati, qui tamen post Concilium Constantiense nominatim denuntiatus, vel publicus Clerici percussor fuerit; non potest licite, & sine mortali, sacrificari, nisi prius reconcilietur, quamvis, sic sacrificans ex Suarez loc. cit. §. Sed querit Sà, P. Eccl. num. 10. Rodriq. tom. 1. q. reg. 16. art. 6. ex cap. qui, de sent. excomm. in 6. nec suspensus maneat, nec irregularis, vel nisi in casu necessitatis de licentia Episcopi. Talem fuisse Panormi indicavit P. Bernardinus Piccinus Societatis Iesv, Theologus, Doctrina, & Sanctitate insignis, cum Ecclesiâ Cathedralis mane ipso die Pentecostes, in quem incidit festum Sanctæ Christiænæ Patronæ Civitatis, fuisset, per effusionem sanguinis, violata. Immo necessitas tanta posset esse, ut si ad Episcopum recursus non pateret, ejus licentia non esset necessaria; ex Suarez, & Fagund. apud March. de ord. tom. 4. p. 3. cap. 10. n. 2. Talem indicat Delugo mox citandus, si in festo Populus aliam Ecclesiâ non haberet, in qua Missam posset audire.

Hæc autem, & huc pertinentia, cum passim à Doctores, & quidem latissime, tractentur, non est cur & nos inculcemus. Lege Joannem Delugo de Eccl. d. 20. s. 2. à n. 2. qui fere universa, breviter, & cordate complectitur. Lege item Marchinum loc. cit. authorèque ab ipso citatos. Lege denique infra lib. 2. cap. 7. §. 5. ubi dicemus, quid faciat Sacerdos, si incepta Missa, contingat violari Ecclesiâ.

2. Quoad Reconciliationem recolendum est, quod Ecclesiâ ubi Sacrificium Missæ celebratur, vel est consecrata, vel benedicta, vel solum ab Episcopo, seu alio potestatem habente, ad divina officia deputata, ut ex supra dictis, de loco Sacrificij, patet. Jam, si solum sit deputata, violarique contigerit, reconciliatione probabiliter non indigere, docent Navarr. Henric. Sotus apud Delugo citatum n. 59. alique, quibus adde Suarez de Sacram. d. 18. s. 4. §. Quinto violatur, si licet contrarium videatur docere tom. 1. de Relig. tract. 2. cap. 9. n. 2. & 3. id quod nobis satis est. Si sit benedicta, quilibet Sacerdos simplex, aqua per ipsum simpliciter benedicta, potest illam: formula petita à Rituali Romano reconciliare. Ita Layman, lib. 3. tract. 5. cap. 1. num. 12. alique, colligiturque ex e. ultim. de consecrat. Eccl. id quod supra diximus lib. 2. cap. 7. §. 5. Quod si aliqui Religiosi facultatem obtinuerunt à Summo Pontifice, Ecclesias suas solum benedictas, reconciliandi, id, vel factum est, ad scrupulos eximendos, vel quia contrariam sententiam

sequebantur. Denique si sit Ecclesiâ consecrata, & debere ab Episcopo, aqua, per ipsum, cum benedictione, & cinere benedicta reconciliari, dubium non est. nec dubium mihi est, Episcopum ejusmodi facultatem delegare non posse simplici Sacerdoti, atque deo Vicario suo, qui non sit Prælati. Ita Delugo de Eccl. d. 20. s. 4. n. 67. Aliique (quidquid dicuntur Sà, Silvius apud Dianam p. 2. tract. Missæ, n. 1. Ratio est, quia præter id, quod supra lib. 1. cap. 2. in simili diximus, sic clarè deciditur cap. Apud, in Ecclesiâ. Posse denique ex delegatione Summi Pontificis à Mendicantibus, & participantibus cum illis, quibusdam conditionibus, ejusmodi consecrationes reconciliari, habes in Bulla Leonis X. in Rodriq. Bulla 6. Leon. X. & apud Portellam in del. Eccl. in Add. n. 1. Rodriq. tom. 1. quest. Reg. 19. art. 4. can. Tamburin. de jur. Abb. disp. 18. quest. 3. n. 4. Ratio ipso, forte, in Ecclesiâ violata, petito, an reconciliari possit, dictum est lib. 1. cap. 1. §. 4. n. 3.

3. His positis: facile responderi possit ad prætam in titulo Dubitationem. Dico enim Capellani seu quemcumque obligatum ad Missam hodie, in tali loco gubernandum, si contingat cum violata Reconciliatio dependeat ab ipso (secus si violationi locus non est, sed recurrit doctrina cap. 2. §. 2.) quia potest v. g. habere Rituale Romanum, ubi præscriptum est, quod si contingat violari, ad Reconciliandum non pertineat Ecclesiâ reconciliari, quia nunc supponimus eum teneri ex stipendio, vel alio modo, iustitia requirit, ut impedimentum violationis, quod tollere ipse potest, tollat, sicuti cap. 2. num. 9. de aliis similibus, impedimentis dictum est.

Hæc notasse sufficiat, nam ex his ita decidantur les casus non difficili negotio decidentur.

CAPUT VII.

De legitima præscriptione quondam Missæ.

Quandom Sacerdos, vel Ecclesiâ contra ea Missarum præscribit?

1. Si concurrant conditiones requisitæ à iure ad præscribendum, præscribi etiam contra Missam. Ratio est, quia universaliter potest legitime præscribi contra ius alterius latissimè, nec unquam in proprio facta est in iure, quod non curat præscribere onera Missarum, seu contra voluntatem Defuncti, cum quibus tamen, quia reclamare non possunt, agendum, ac si essent absentes, contra quos longè tempus requiritur ad præscriptionem.

Hinc fit, ut Capellania, quæ in sui Fundatione onerata Missis quotidianis; nunc possit cum onere inveniri: atque adeo Capellani, seu Ecclesiæ, non obligari, (si dictæ conditiones legitimæ præscriptionis adsint) nisi ad hoc minus Missarum onus, nunc invenitur.

2. Conditiones autem sunt Possessio, Titulus, Tempus, Continuatio possessionis cum eadem fide bona. Tempus lege præscriptum, de quibus passim Doctores. Lege Molinam tract. 2. de inst. & iure d. 60. Corneum de Leg. Possessor. 2. p. cap. 5. aliosque. Cum autem aliusquis præscribitur inter absentes, quam præsentibus, idcirco ad bona quoad bona stabilia, quam mobilia: idcirco ad bona præscribendum, cum sit inter absentes, ut modo præscribimus, & quidem, ut supponimus, stabile & perpetuum requiritur cum titulo viginti annorum decursum, vel lo triginta, l. male fidei, cap. de Præscript. longi temporis vel 20. annuor. Inst. de usuc. §. 1. cap. de Quarta de Præscript. & communiter, quæ omnia nobis satis sit intima.

3. Alicubi, vel non adest, vel non est accepta

CAPVT VIII.

An statim peracta Missa, comedere, exorere, aromata,
in ore ruminari liceat?

Et

An novum, vel majus peccatum sit illud, quod ipsa die,
qua Sacrum facit, committit Sacerdos?

Et

Denique de precibus, & de lotione manuum post
Sacrificium: Remissivè.

Dico primo. Secundo ex his, à me actum satis su-
per quæ est in Opusculo de expedienda Communi-
one, cap. 3. per totum. De tertio, quoad preces, egi per oc-
casionem breviter lib. 1. c. 7. §. 1. n. 1. quoad lotionem verò
ib. §. 7. quare cum ea hic exseribere, operam esset perdere;
illud Lectorem meum remitto libens.

CAPVT IX.

De vino assumendo à Sacerdote post assumptum
Sanctissimum Sanguinem.

Finem huic libro imponet resolutio circa vinum
quod in fine Sacrificij sumit in Missa Sacerdos. Is
enim post assumptas sacras species, imponere vnum de-
bet in Calice, & sumere, atque hæc vocatur in Rubricis,
Purificatio; deinde vero vino, & aqua digitos semper Ca-
licem ablueret, eaque patieret assumere, quæ proprio voca-
bulo appellatur Ablutio. De utraque sigillatim.

2. Dico primo. Is, qui in Ablutione solum adhibet
aquam, condemnandus de culpa non est. Ratio prima
esse potest, quia passim absque scrupulo sic agunt non
nulli laudatæ virtutis Sacerdotes, aîntque id prodesse
ad abstergendum odorem vini ab ore celebrantis, ad
digitos eodem odore non laiciendos, ad Purificatorij
munditiam; & ut sunt non pauci plus debito delicatio-
res ad temperandum illud modicum vini, quod non raro
in Sacrificio generosum propinatur, assumpti stoma-
cho penè ieiuno. Secunda, quia hæc non est nisi Ru-
brica directiva, cum non appareat aliud fortius jus, nec
ex se sit materia gravis. Immo quia inventio de vino
adhibendo in Purificatione aliquid innui in Sacris Ca-
nonibus, quorum verba mox proferam, nihil autem de
vino Ablutionis, conjecturam facio, de hoc Sacerdos non
tunc non valde laborasse. Tertia, quia cum Sanchez mox
citando, advertit in Rubricis generalibus initio Missæ
§. Quibus sumptis, sic haberi: Sacerdos porrigit Calicem
Ministro, quo vinum fundente se purificat. Deinde vino
& aqua abluit pollices, & indices super Calicem; At in
Rubricis appositis in Canone post factam Communionem
§. Abluit digitos, sic: Infundit parum vini quo se purificat:
deinde abluit digitos, extergit, & sumit ablutionem. Vbi
noto, de vino Purificationis utroque in loco, mentionem
fieri de Ablutionis autem vino solum in uno, quasi signi-
ficetur nequaquam esse sub magno rigore hoc posterius
apponendum.

3. Dico Secundò. Ad Purificationem est omnino adhi-
bendum vinum, non aqua. Ratio est, quia sic supponit ritè
faciendum Sacer textus, Ex parte, de celebr. Miss. Respon-
demus, inquit Pontifex, quod semper Sacerdos vino perfun-
dere debet, postquam totum accepit Eucharistia Sacra-
mentum, & quidem notat hic merito Gavantus in rubr.
Miss. p. 2. c. 10. n. 4. lib. x. in hunc modum. Decretum ut vi-
num pro Purificatione Calicis infusum, esset ejusdem sal-
tem quantitatis, quæ fuerunt prima species sanguinis, alio-
quin Sacerdos illud saltem intra Calicem circumagat, ut
absumentur dictæ species. Monet de prædicta vini ad purifi-
cationem adhibenda quantitate Pins V. (in epist. ad Episc.
Tarrat,) additque quod sumatur Ablutio per eandem par-
tem

modi præscriptionis lex: ibi ergo tum in foro externo,
tum interno, id fiat, quod in eodem foro servatur in ca-
teticis.

§. 11. Quandoquid onus Missæ præscribitur contra Sacer-
dotem, vel Ecclesiam?

In hac quæstione est distinguendum de Capellano
aut Capellania, vel Beneficij Missas celebrante, &
de legatario, qui is est, cui à Testatore absolute (sine Epi-
scopi autoritate) legatum aliquod, quantumvis perpe-
tuum, pro celebrandis Missis relinquitur.

1. Contra Capellanum, seu Ecclesiam cui incumbit
Capellania, vel Beneficium, Missarum onus, seu obligatio
præscribitur tempore decem annorum, positis cæteris re-
quisitis ad præscriptionem, §. præced. dictis. Ita Fraxin. de
orig. Sacra. sect. 4. concl. 4. §. 17. n. 1. Quare si per decem
annos Missa quotidiana celebrata est pro tali Capellania
licet nunc inveniat, quod, Fundator solam instituerit
hebdomadariam, quotidiana erit celebranda. Ratio esse
potest, quia hoc perpetuum onus est, veluti jus Testatoris
defuncti circa Missas, jura autem, & actiones in hac ma-
teria præscriptionis, ex Lessio lib. 2. c. 6. n. 2. §. fin. aliisque,
computantur inter bona immobilia quæ inter præsentem,
ut est in casu nostro, quia Capellanus præsens est decem-
nio præscribunt.

2. Contra legatarium vero obligatio Missarum præ-
scribitur tempore triginta annorum. Ratio est, quia legata
contra legatium præscribunt spatio triginta annorum.
Ita Lessio lib. 2. cap. 6. n. 39. ex l. ultima, cap. Communia, de
legat. hoc autem legatum est, non Capellania, ut sup-
ponimus.

3. Dices, quid si legatum sit apud Monasterium Reli-
giosorum, quibus concessum est, ne contra ipsos currat
præscriptio minor, quam sexaginta annorum? Respon-
deo aliquos putare etiam contra Religiosos sufficere
spatium triginta annorum, quia dicta concessio est tan-
tum de bonis, personis, & locis Religiosorum: at jura, &
actiones in corpore, quales est id, de quo disputamus, nec
sunt bona, nec personæ, nec loca. Ita Pellizzar. Man. Reg.
tom. 1. tract. 5. cap. 9. n. 93.

4. Sed profecto ex Lessio modo dixi nomine bono-
rum immobilium venire etiam jura, & actiones: quare
posset quis contendere contra hos privilegiatos requiri
in casu nostro annos sexaginta, quia jus Missarum est bo-
num immobile.

5. Hæcenus ita disputatum sit: nam mihi unum dicen-
dum superest, quo videtur probari, nunquam tale jus
Missarum posse præscribere contra Sacerdotem. Docent
communiter Doctores l. finali, cap. de longi temporis præ-
scriptione, Lessio loc. cit. n. 2. §. 3. aliique passim, servitutem
personalem, quæ debetur personæ, à persona nullo tem-
pore præscribi posse, & ratio est, quia æquitas non pati-
tur hominem liberum, fieri servum ex quacunque causa.
Id de veluti integra servitute: sed certe eadem videtur
ratio de servitute partiali, quia enim se habet totum ad to-
tum, sicut pars ad partem: quare si per multos annos Pe-
trus v. g. servivisset Paulo per aliquod tempus in aliquo
opere, illum v. g. associasset singulis festis diebus ad Ec-
clesiam, cum bona fide, seu errore utriusque quod ad id
per contractum teneretur Petrus, posset dictus Petrus
adversens nullum fuisse contractum, eximere se à tali
servitute, quia servitus personalis nunquam præscribitur.
Cum ergo Capellanus Beneficiatus, vel legatarius præ-
dicti, Missas illas profundatore celebrare soliti sint, cre-
dentes se ad illas omnes teneri: si advertant se verè ex
Fundatione ad tot non obligari, videntur quocumque
tempore se posse eximere à tali servitute, & illas solum
celebrare, ad quas verè ex titulo Capellaniæ, Beneficij,
vel legati obligantur; onus enim hoc non videtur esse
aliud jus, nisi servitus quædam debita à Sacerdote ipsi
Fundatori Missarum, sicut illa associatio Petri circa
personam Pauli, quæ servitus ut dictum est, nunquam
præscribitur.

tem Calicis per quam Sanguis Christi hauritus est. Mirare queso Sanctissimi Pontificis etiam in minimis diligentiam. Hæc Gavantus.

4. Verum qui pro dicta Purificatione adhiberet solam aquam, condemnandusne esset peccati mortalis.

Respondet Sanch. in Decal. lib. 4. c. 11. n. 43. Azor. t. 1. lib. 12. c. 20. q. 7. Barbosa in Coll. ad lib. 3. de cr. in l. ex parte num. 4. afferunt de vino Purificationis adesse præceptum, non tamen explicant gravéne sit, an leve. Nec voto non bibendi vinum (instar omnium sunt verba Sanch.) contravenitur sumpto vino in prima Missæ ablutione (id est Purificatione, quia obligat præceptum Ecclesie ad id sumendum c. ex parte, de celebr. Missæ. Nec etiam sumpto vino in secunda ablutione, quia votum non intelligitur ut sit contra communem Ecclesie usum juxta quem Sacerdos in ea ablutione vino & aqua utitur. Addit Gavantus loc. cit. l. Abstemiij id est, quibus vinum bibere nauseæ est) non debent sine vino purificare Calicem, Papa inconsulto, ex Romana praxi.

3. Alicui non videbitur improbabile, id nequaquam esse præceptum grave, atque adeo adhibentem in Purificatione solam aquam, excusari à mortali posse. Primo, quia res ex se non videtur tanti momenti ut rigorem mortalem, inducat; cum illud vinum non adhibeatur ad mysterium, sed solum ad extergendum Calicem, ad quod præstandum aptum quantum sufficit, est aqua. Secundo, quia prædictus textus dicit, *vino perfundere debent*: at illud verbum *debet*, non necessario inducere obligationem supra in Opuscul. de Commun. c. 1. §. 6. n. 53. fuisse probavimus. Tertio, quia non directe, & ex proposito id iussit Pontifex, sed veluti suppositivè insinuat, ut ex modo loquendi sacri textus, quem mox expendam num. 10. palam fiat. Quarto, quia praxis Romana, ut scilicet in hoc consilatur Pontifex, potuit inniti periculo introducendi novum ritum, vel relaxandi præcepta etiam levia. Adde ejusmodi dispensationes sæpe à Sancta Sede concedi ad sedandas mentes scrupulosorum, ut in simili supra l. 1. c. 2. §. 2. n. 11. sine, notavimus ex Suariorum, & Castropalao.

6. Ex hac sententia, quæ certè probabilis est, consequitur, Abstemiij, vel non habent em nisi illud modicum vini, quod est consecrandum, vel non abstemiij necessitate coactum, cui facilis non est recursus ad Pontificem; aqua sola purificantem, sed citra contemptum, scandalum, animarumque introducendi novum ritum, ab omni culpa liberandum: similes enim necessitates à præcepto positivo non gravi, ut aliàs sæpe docuimus, excusant operantem.

7. Dixit quidam fore ex se irreverentiam, quod Sacerdos Sanguinis species, quæ resident in fundo Calicis, immisceantur cum aqua.

Respondet potest, negando id sapere irreverentiam. Primo, quia etiam in secunda Ablutione, in qua adhibetur aqua, hæc immisceantur cum iisdem speciebus, quæ moraliter non raro aliquæ remanebunt post haustam Purificationem, in Calice; quæ tamen immixtio non iudicatur ab Ecclesia irreverentia. Secundo, quia id per accidens est, nec ex proposito immiscendi quam cum sanguine, sed ad extergendas sacras species. Tertio, Rogo te, explica, sodes, quamnam hic irreverentiam cognoscis? equidem illa minus video potius ex eo, quod Christus Dominus suis speciebus materialibus latere dignatus est, nec dedignatum consequenter esse easdem species cum oris saliva, stomachi phlegmate, vino, aqua indiscriminatum commisceri. Quarto, quia in sententia admodum probabilis, juxta quam aqua, quæ infunditur Calici in Offertorio, non convertitur in Christi Sanguinem; nisi prius consecrationis non invenitur conversa, remaneat immixta cum speciebus consecratis & nemo unquam adversus eius sententiam sectatores irreverentiam ullam ex hoc capite

exprobravit. Ita Thomistæ communiter apud Calice de Euch. q. 44. narr. 8. d. unic. à n. 144.

8. Redeo nunc ad Ablutionem n. 2. dictam de Sacerdotis, circa quam cum Glossa disputatur, juvat. Ea in hoc g. ex parte, sic scribit. Secundum stenssem determinatur quatuor questionibus: nam querelatur? An Sacerdos post Sacramenta sumpta perfundere debet manus? Secunda, cum qua liquet. Tertium illam liquorem debet Sacerdos sumere. Quartum post illum sumptum debeat, seu possit iterum celebrare in effectu respondet Papa ad omnes questionibus: nam manus primo perfundere cum vino, & vinum postea sumere, nisi sit celebraturus aliam Missam, & hoc petit paulo post: v. vino, & v. perfundere vino, & perfundere manus.

9. Vt ergo videamus, an solide sit à Glossa dictum, non esse à Sacerdote, manus abluendas, integre textus est hic proferendus: Ex parte vestra, & in stulationi vestra taliter respondemus, quod semper Sacerdos vino perfundere debet, postquam totum accepit charistia Sacramentum: nisi cum eodem die aliam Missam debuerit celebrare, ne si forte vinum perfusum celebrationem aliam impediret.

10. Vbi adverto. Primo petitionem videri fuisse taxat de vino, Num scilicet semper à Sacerdote, mandum sit vinum post assumptam Eucharistiam, aliquando ab eo abstinendum? id quod bene hinc notavit, dum tanquam vincit petitionis responsum hoc capitulum compilavit, Sacerdos post sumptam charistiam perfundat nisi aliam Missam suam daturum igitur debeat Sacerdos sive vinum infundere Calici, ve illud ebibere, sive aliud efficere, supponitur. Sed non queritur, ut ex ipsa Pontificis responsione contextu data apparet dilucide. Sanè, si hic respondet Pontifex, Respondemus, quod Sacerdos vinum perfundere debet, & prater ea debet vinum accipere, nisi quando Missam est celebraturus, possumus coniectare plura hinc se petitiones; nunc vero, cum unico contextu data responso, unica dicenda erit & facta petitio.

11. Adverto Secundo illud, quod hic querendum est: tuimus: non constare illam explicationem Glossæ perfundere, id est perfundere manus: non enim de manuum Ablutione, sed de ablutione Calicis prima, ut est Purificatione hic locutus est. Vidit hoc oculatissimus Thomas Sanchez in dec. lib. 4. cap. 1. n. 13. qui pro Purificatione hunc textum inducit, non vero pro Ablutione idemque facili negotio probabit perperam. Causa in hunc modum: Afferit Pontifex semper esse perfundendum nisi quando bis eodem die v. g. in Natali Domini Sacerdos est celebraturus: non igitur loquitur Pontifex de Ablutione manuum. Clara est consequentia, quia Ablutio hæc in omnibus casibus est adhibenda etiam si eodem die sit celebrandum; sic enim reverenter requirit, & sic universalis Rubrica in Missæ, in festibus dispositionis corporis: n. 4. præcipit. Si plures (scilicet) Missas in una die Sacerdos celebrat, ut in Natali Domini te Domini in unaquaque Missa abluat digitos. Quare ergo Pontifex de ea perfusione loquitur, quæ non est adhibenda, ejus hæc dispositio solum erit de commendanda Purificatione, quæ in casu iteratæ celebrationis mittitur; non verò de Ablutione manuum, quæ in hoc loco profus casu negligenda est.

12. Ex his collige, rectè dictum à nobis esse, non solum afferri textum, qui aliquid circa aquam Ablutionem disponat: cum hic, qui adducitur, de Purificatione tantum dicto agat, non de Ablutione. Sed nos velle contra id atque huic quæstionculæ immo & toti huic Opusculo quod Deo immortales sint gratiæ finem operantem ponamus.

F I N I S.

Laus Deo, Beatissimæ Virgini, ac B. Aloysio Patrono mco.